

**Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине**

Predmet broj: S1 1 K 020032 15 Kri

Datum: objavljivanja 09.12.2016. godine
pismenog otpravka 12.01.2017. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Mira Smajlović, predsjednik vijeća
sudija Zoran Božić, član
sudija Mediha Pašić, član

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
protiv
MATE BAOTIĆA

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Milanko Kajganić

Branilac optuženog: Irena Pehar

SADRŽAJ

IZREKA PRESUDE	4
O b r a z l o ŝ e n j e	12
KRIVIČNI POSTUPAK	12
A. OPTUŽNICA I GLAVNI PRETRES	12
B. ZAVRŠNE RIJEČI	14
C. PROCESNE ODLUKE	21
Isključenje javnosti.....	21
Mjere zaštite za svjedoke.....	22
Ukidanje mjera zaštite za svjedoka “S-1”.....	24
Izuzeci od neposrednog izvođenja dokaza.....	25
Ponovno otpočinjanje glavnog pretresa (član 251. stav 2. ZKP BIH).....	26
Prijedlog Tužilaštva BiH za saslušanje vještaka u vezi postavljenih imovinskopravnih zahtjeva od strane oštećenih Marije Tünde-Benković, “S-4” i “S-5”.....	26
Privremena mjera obezbjeđenja.....	27
Odbijanje prijedloga dokaza replike.....	29
Odbijanje dodatnih dokaza odbrane.....	30
Odbijanje pojedinih prijedloga dokaza odbrane.....	31
D. DOKAZNI POSTUPAK	31
II PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA	33
III STANDARDI DOKAZIVANJA	35
NALAZI SUDA - OSUĐUJUĆI DIO IZREKE PRESUDE	38
OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA	38
Identifikacija optuženog	48
Tačka 1. osuđujućeg dijela presude.....	50
Tačka 2. osuđujućeg dijela presude.....	57
Tačka 3. osuđujućeg dijela presude.....	63
Tačka 4. osuđujućeg dijela presude.....	66
E. IZMJENE U ODNOSU NA ČINJENIČNI OPIS IZ OPTUŽNICE	69
F. KRIVIČNA ODGOVORNOST	71
IV ODMJERAVANJE KAZNE	75

V ODLUKA O PRITVORU	77
VI ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA	77
VII ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNOM ZAHTJEVU	77
NALAZI SUDA – OSLOBAĐAJUĆI DIO IZREKE PRESUDE	87
Tačka 4. optužnice (tačka 1. oslobađajućeg dijela izreke presude).....	87
Tačka 5.a) optužnice (tačka 2. oslobađajućeg dijela izreke presude).....	90
Tačka 6. optužnice (tačka 3. oslobađajućeg dijela izreke presude).....	92
Tačka 7. optužnice (tačka 4. oslobađajućeg dijela izreke presude).....	94
Tačka 8. optužnice (tačka 5. oslobađajućeg dijela izreke presude).....	96
ANEKS (POPIS MATERIJALNIH DOKAZA)	97

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudije Mire Smajlović, kao predsjednika vijeća, te sudija Zorana Božića i Medihe Pašić, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika – asistenta Amele Spahić, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Mate Baotića, zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi sa članom 22. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ) i krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ, povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 23.11.2015. godine, koja je potvrđena dana 26.11.2015. godine, a izmijenjena dana 24.10.2016. godine, nakon održanog usmenog i javnog glavnog pretresa na kojem je u jednom dijelu bila isključena javnost, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH u zamjeni, Sedina Idrizovića, te optuženog Mate Baotića i njegove braniteljice, advokata Irene Pehar, donio je i dana 09.12.2016. godine javno objavio sljedeću:

P R E S U D U

OPTUŽENI:

MATO BAOTIĆ, zvan „Čikin“, sin Ive i Ruže, rođene Oršolić, rođen 11.04.1967. godine u mjestu Donja Mahala, općina Orašje, JMB, državljanin
..... i, po nacionalnosti, sa prijavljenim mjestom prebivališta na adresi, naselje, općina, sa boravištem u, ulica,, pismen, sa završenom SSS, po zanimanju varilac, zaposlen u
....., srednjeg imovnog stanja, služio JNA 1986/87. godine, bez čina rezervnog oficira, sa činom satnika iz HVO, neosuđivan

I

KRIV JE

što je:

za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini i oružanog sukoba između Vojske Republike Srpske (VRS) i Hrvatskog vijeća odbrane (HVO), u periodu od početka maja 1992. godine do kraja septembra 1993. godine, u svojstvu komandira II Odjeljenja Vojne policije 106. brigade HVO-a, na području opštine Orašje, postupao suprotno pravilima Međunarodnog humanitarnog prava, kršeći odredbe člana 3. stav 1. tačke a) i c) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine i Dopunskog protokola II iz 1977. godine, tako što je sam ili zajedno sa drugim, njemu poznatim pripadnicima HVO-a učestvovao u silovanjima, mučenju i nečovječnom postupanju, tako što je:

1. U noći 10/11.05.1992. godine, nakon što je pod optužbom da saraduje sa neprijateljskom stranom, lišio slobode Marka Benkovića, muža oštećene Marije Tünde – Benković, zajedno sa V.P., koji je trenutno nedostupan Tužilaštvu BiH, silovao oštećenu Mariju Tünde – Benković, tako što su je odvezli u jednu kuću na području Donje Mahale, općina Orašje, gdje joj je V.P. naredio da se skine, a kada je to odbila, optuženi je na silu skinuo i držao je za kosu, povijenu prema podu, dok ju je silovao V.P., a potom su zamijenili mjesta tako da ju je držao V.P. a silovao optuženi Mato Baotić, nakon čega su je u jutarnjim satima vratili u kuću u kojoj je boravila, a kasnije u toku istog dana odvezli je do granice između Republike Hrvatske i Mađarske, gdje je imala rodbinu, natjerali je da pređe u Mađarsku i da o silovanju ne smije nikome pričati. Od posljedica ovog silovanja, oštećena je ostala u drugom stanju, te je dana 05.06.1992. godine izvršila prekid trudnoće u bolnici u gradu Komlo u Mađarskoj;

2. U vremenskom periodu od 08.10. do 24.11.1992. godine u više navrata silovao oštećenu "S-5" na način da je, u noćnim satima, ulazio u prostorije fiskulturne dvorane u Osnovnoj školi u Donjoj Mahali, gdje su bili zatvoreni civili srpske nacionalnosti, te nakon što je oštećena izvođena iz dvorane, dovodio istu u kupatilo koje se nalazi pored dvorane ili u ostavu uz kupatilo, naređivao joj da sa sebe skine svu odjeću, što je oštećena u strahu za svoj život i radila, tjerao je da legne na drvenu klupu koja se nalazila u kupatilu ili na naslaganu garderobu u ostavi pored kupatila gdje ju je potom silovao;

3. Tačno neutvrđenog dana, tokom mjeseca juna ili jula 1993. godine, u logoru koji se nalazio u OŠ Donja Mahala, u prostoriji koju je vojna policija koristila kao kuhinju i trpezariju za zatvorenike, optuženi izvršio radnju izjednačenu sa silovanjem nad

oštećenom "S-4" na način što je, a nakon što joj je V.P. naredio da sa sebe skine svu odjeću i da legne na sto, a što je oštećena u strahu za svoj život i uradila, i nakon što su joj drugi prisutni vojnici raširili noge, pa je V.P. rekao da "S-4" ima u vagini radio stanicu i naredio Mati Baotić da gurne pištolj koji je imao kod sebe, oštećenoj u vaginu, što je ovaj i učinio, a uslijed čega je oštećena "S-4" trpila bol, nakon čega je optuženi pitao V.P. da li da je ubije, na šta mu je V.P. odgovorio da je ne dira jer im može valjati, da im namješta krevete;

4. Tokom mjeseca avgusta 1992. godine, sam ili zajedno sa drugim, njemu poznatim, pripadnicima HVO, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove civilu Jovanu Cvijanoviću, na način da je:

a) Dana 23. ili 24.08.1992. godine, a nakon što ga je neko od vojnika doveo u jednu od učionica u OŠ u Donjoj Mahali, pa nakon što mu je optuženi Mato Baotić saopštio da mu je prilikom kopanja rovova poginuo brat, pitao koliko ima godina, a kada je Jovan rekao da ima 35 godina, obratio mu se riječima: "*Što te ne ubiše oni što su te ganjali po šumi da se mi s tobom ne patimo*", zatim istom skinuo majicu koju je imao na sebi, da bi ga potom deset do petnaest puta udario metalnim lancem koji služi za vezivanje pasa, te ga natjerao da pjeva pjesmu "*Jure i Bobana*".

b) Tačno neutvrđenog dana krajem avgusta 1992. godine, u toku noći, nakon što je neko od vojnih policajaca, doveo oštećenog u jednu od učionica u OŠ u Donjoj Mahali, zajedno sa još tri ili četiri zatvorena civila srpske nacionalnosti, optuženi zajedno sa V.P. tukao oštećenog i to tako što ga je prvo udarao V.P., a kada bi od udarca oštećeni padao prema optuženom, optuženi ga udarao stisnutom pesnicom u predjelu glave, te ga na takav način vraćao prema V.P., što su sve ponovili tri ili četiri puta, uslijed čega je oštećeni krvario iz usta i nosa.

c) Tačno neutvrđenog dana tokom mjeseca avgusta 1992. godine, nakon što je oštećeni presvukao garderobu koju mu je prethodno donijela supruga, optuženi ga, uz riječi: "*Jest te žena dotjerala, hajd' da to malo popeglamo*", odveo u jednu od učionica, gdje ga je, zajedno sa P.M., tukao rukama, uslijed kojih udaraca su Jovanu spale kraste od ranijih povreda te je krvario u predjelu leđa,

dakle, kršeći pravila međunarodnog prava, za vrijeme oružanog sukoba između Hrvatskog vijeća odbrane i Vojske Republike Srpske, učestvovao u silovanjima, mučenju i nečovječnom postupanju prema civilima

čime je

radnjama u tačkama 1., 4. b) i c) osuđujućeg dijela izreke presude počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi sa članom 22. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ¹,

te radnjama u tačkama 2., 3. i 4. a) izreke presude počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ,

pa ga Sud, primjenom članova 33., 38. i 41. KZ SFRJ

O S U Đ U J E

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 10 (DESET) GODINA

**

Na osnovu člana 50. stav 1. KZ SFRJ, vrijeme koje je optuženi Mato Baotić proveo u pritvoru, u periodu od 12.08.2015. godine pa nadalje, ima se uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

¹ U daljem tekstu: KZ SFRJ – Skupština SFRJ je usvojila Krivični zakon Bosne i Hercegovine na sjednici Saveznog vijeća, održanoj dana 28.09.1976. godine i objavila ga u Službenom listu SFRJ broj 44, od 08.10.1976. godine. Nakon proglašenja nezavisnosti BiH, KZ SFRJ je na osnovu Uredbe sa zakonskom snagom od 22.05.1992. godine preuzet kao zakon Republike Bosne i Hercegovine (uz manje izmjene), a stupio je na snagu danom objavljivanja.

Na osnovu odredbe člana 188. stav 1. ZKP BiH optuženi se obavezuje da naknadi troškove krivičnog postupka, o čijoj visini će Sud donijeti posebno rješenje, nakon što prikupi sve potrebne informacije.

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, u vezi sa odredbama članova 200. i 202. Zakona o obligacionim odnosima, djelimično se usvaja imovinskopravni zahtjev oštećene Marije Tünde – Benković, pa se optuženi obavezuje da oštećenoj Mariji Tünde – Benković, na ime naknade nematerijalne štete, isplati ukupan iznos od 20.000,00 KM i to na ime:

- duševnih bolova zbog smanjenja opće životne aktivnosti u iznosu od 7.000,00 KM,
- duševnih bolova zbog povrede slobode ili prava ličnosti u iznosu od 13.000,00 KM i

sve sa zakonskim zateznim kamata od dana podnošenja zahtjeva, odnosno od 07.06.2016. godine, a sve u roku od 90 (devedeset) dana od dana pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Oštećena se u preostalom dijelu postavljenog imovinskopravnog zahtjeva upućuje na parnicu.

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, u vezi sa odredbama članova 200. i 202. Zakona o obligacionim odnosima, djelimično se usvaja imovinskopravni zahtjev oštećene "S-4", pa se optuženi obavezuje da oštećenoj "S-4", na ime naknade nematerijalne štete, isplati ukupan iznos od 15.000,00 KM i to na ime:

- duševnih bolova zbog smanjenja opće životne aktivnosti u iznosu od 8.000,00 KM,
- duševnih bolova zbog povrede slobode ili prava ličnosti u iznosu od 7.000,00 KM i

sve sa zakonskim zateznim kamata od dana podnošenja zahtjeva, odnosno od 07.06.2016. godine, a sve u roku od 90 (devedeset) dana od dana pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Oštećena se u preostalom dijelu postavljenog imovinskopravnog zahtjeva upućuje na parnicu.

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, u vezi sa odredbama članova 200. i 202. Zakona o obligacionim odnosima, u potpunosti se usvaja imovinskopravni zahtjev oštećene "S-5", pa se optuženi obavezuje da oštećenoj "S-5", na ime naknade nematerijalne štete, isplati ukupan iznos od 25.000,00 KM i to na ime:

- duševnih bolova zbog smanjenja opće životne aktivnosti u iznosu od 10.000,00 KM,
- duševnih bolova zbog povrede slobode ili prava ličnosti u iznosu od 15.000,00 KM i

sve sa zakonskim zateznim kamatama od dana podnošenja zahtjeva, odnosno od 07.06.2016. godine, a sve u roku od 90 (devedeset) dana od dana pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Na osnovu člana 198. stav 2. ZKP BiH, ostali oštećeni se sa imovinskopravnim zahtjevom upućuju na parnicu.

II

Na osnovu odredbe člana 284. tačka c) ZKP BiH, optuženi Mato Baotić

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

Da je:

za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini i oružanog sukoba između Vojske Republike Srpske (VRS) i Hrvatskog vijeća odbrane (HVO), u periodu od početka maja 1992. godine do kraja iste godine, u svojstvu komandira II Odjeljenja i obavljajući funkciju zamjenika komandira Vojne policije 106. brigade HVO-a, a od početka 1993. godine do kraja septembra 1993. godine u svojstvu komandanta logora smještenog u Osnovnoj školi u Donjoj Mahali, sve na području opštine Orašje, postupao suprotno pravilima Međunarodnog humanitarnog prava, kršeći odredbe člana 3. stav 1. tačke a) i c) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih

lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, člana 3. stav 1. tačka a) Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949. godine i Dopunskog protokola II iz 1977. godine, tako što je sam ili zajedno sa drugim, njemu poznatim pripadnicima HVO-a učestvovao u silovanjima, mučenju i nečovječnom postupanju, tako što je:

1. Tačno neutvrđenog dana tokom ljeta ili jeseni 1992. godine, u logoru u Donjoj Mahali i to u jednoj učionici koja je služila za ispitivanje i udaranje zarobljenih civila srpske nacionalnosti, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove civilu P. B., na način što mu je, nakon što je doveden u pomenutu prostoriju, njemu poznati vojni policajac naredio da se skine do pojasa i sjedne na stolicu, pa nakon što je oštećeni, u strahu za svoj život to sve uradio, optuženi Mato Baotić ga snažno tukao metalnim lancem koji je imao kod sebe, po čitavom tijelu, naročito po glavi i leđima, i to najmanje deset do petnaest puta, uslijed čega je oštećenom popucala koža na leđima i glavi, te je obilno krvario iz rana nanesenih udarcima.

2. U periodu od 12.06.1992. godine do kraja avgusta 1992. godine, sam ili zajedno sa drugim, njemu poznatim, pripadnicima HVO, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove civilu Jovanu Cvijanoviću, na način da je tačno neutvrđenog dana sredinom juna 1992. godine, nakon što je oštećeni doveden u jednu učionicu u OŠ u Donjoj Mahali, koja je pripadnicima vojne policije služila za ispitivanje i udaranje zatvorenika, zajedno sa V.P. i F.I., a nakon što je oštećenog Pero udario višezilnim kablom u predjelu desne nadlaktice, uslijed kojeg udarca je Jovan zadobio povredu ruke, snažno udarao oštećenog rukama i stisnutim pesnicama.

3. Tačno neutvrđenog dana, u dva ili tri navrata, tokom mjeseca juna i jula 1992. godine, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove civilu "S-2", na način što ga je izvodio iz prostorije gdje su bili zatvoreni civili u OŠ Donja Mahala, odvodio ga u učionicu koja je služila za ispitivanje i udaranje zatvorenika, te ga, prilikom ispitivanja o srpskim vojnim položajima i naoružanju, zajedno sa drugim, njemu poznatim, pripadnicima vojne policije HVO, udarao stisnutim pesnicama i nogama obuvenim u vojničke čizme, po čitavom tijelu, dok su ga drugi vojni policajci udarali raznim palicama.

4. Tačno neutvrđenih dana, od polovine maja 1992. godine do početka avgusta 1992. godine, u desetak navrata, sam ili zajedno sa drugim, njemu poznatim pripadnicima vojne policije HVO-a, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove ratnom zarobljeniku Jovi

Stevanoviću, na način što ga je izvodio iz prostorije gdje su bili zatvoreni i dovodio u jednu učionicu koja je služila za ispitivanje i udaranje zatvorenika, sve u OŠ Donja Mahala, gdje ga je, u nekoliko navrata sam, a ponekad i sa drugim pripadnicima vojne policije HVO-a tukao pesnicama po čitavom tijelu, pa kada bi oštećeni pao na pod, onda ga udarao nogama obuvenim u vojničke čizme.

5. U noći 07/08.10.1992. godine, optuženi, zajedno sa drugim, njemu poznatim, vojnim policajcima HVO, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove civilima koji su tokom noći dovedeni iz Slavenskog Broda pred OŠ u Donjoj Mahali, gdje su ih postrojili i prilikom uvođenja u fiskulturnu salu udarali rukama, nogama, palicama i kundacima pušaka, te zatvorenike također postrojili naredno jutro, 08.10.1992. godine, kada su odvojili mlađe i sposobnije muškarce, njih oko 60 koje su ostavili u Donjoj Mahali, iste nakon vraćanja u fiskulturnu salu škole tukli rukama, nogama, palicama i kundacima pušaka, između ostalih i Sretka Dragojlovića, Vladu Dervenića i druge,

čime bi

radnjama u tačkama 1., 2., 3. i 5. oslobađajućeg dijela izreke presude počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi sa članom 22. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, odnosno **radnjama u tački 4.** krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ.

U odnosu na oslobađajući dio presude, optuženi se, u skladu sa odredbom člana 188. stav 4. ZKP BiH oslobađa dužnosti naknade troškova, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

Na osnovu odredbe člana 198. stav 3. ZKP BiH, oštećeni se sa imovinsko-pravnim zahtjevima upućuju na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

KRIVIČNI POSTUPAK

A. OPTUŽNICA I GLAVNI PRETRES

1. Tužilaštvo Bosne i Hercegovine je dana 23.11.2015. godine podiglo optužnicu broj T20 0 KTRZ 0002867 12 protiv optuženog Mate Baotića, kojom je istom stavljeno na teret počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ u vezi sa članom 22. istog Zakona (u odnosu na tačke 1., 5 a), c) i d), 6. i 8.), zatim krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ (u odnosu na tačke 2., 3., 4. i 5 b)), te krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SFRJ.

2. Na ročištu za izjašnjenje o krivinji, održanom dana 28.12.2015. godine, optuženi se izjasnio da nije kriv ni po jednoj tački koja mu se potvrđenom optužnicom stavlja na teret, nakon čega je predmet upućen sudećem vijeću.

3. Glavni pretres u predmetu počeo je dana 16.02.2016. godine čitanjem optužnice Tužilaštva BiH, te iznošenjem uvodnih riječi Tužilaštva BiH.

4. U toku glavnog pretresa izvedeni su dokazi Tužilaštva BiH, dokazi oštećenih i dokazi odbrane optuženog, koji su navedeni u Aneksu presude, te koji čini sastavni dio iste. Glavni pretres okončan je dana 21.11.2016. godine iznošenjem završnih riječi braniteljice optuženog.

5. Tužilaštvo je dana 24.10.2016. godine dostavilo izmijenjenu optužnicu u skladu sa odredbom člana 35. stav 2. tačka i), člana 226. stav 1. i člana 275. ZKP BiH.

B. ZAVRŠNE RIJEČI

a) Završne riječi Tužilaštva BiH

6. Na početku svoje završne riječi, Tužilaštvo ističe da je, svim provedenim dokazima, dokazalo da je optuženi Mato Baotić preduzeo krivičnopravne radnje, na

način i u vrijeme kako je to navedeno u optužnici. Prije svega, Tužilaštvo se osvrnulo na dokaze koji se odnose na opšte elemente krivičnog djela, a koji se odnose na postojanje oružanog sukoba na teritoriji Bosne i Hercegovine, konkretno na teritoriji opštine Orašje, i to između HVO i VRS, zatim da krivično-pravne radnje za koje se optuženi tereti, predstavljaju teške povrede propisa međunarodnog humanitarnog prava, da su oštećeni u ovom predmetu, u period na koji se odnosi optužnica, bili civili i samim tim zaštićena lica po odredbama Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica od 12.08.1949. godine, odnosno, oštećeni iz tačke 7. optužnice, Jovo Stevanović, ratni zarobljenik i samim tim zaštićeno lice po odredbama Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949. godine, da je optuženi Mato Baotić krivično djelo koje mu se stavlja na teret, izvršio kao pripadnik HVO, odnosno kao pripadnik jedne strane u sukobu, da krivično-pravne radnje koje je optuženi počinio, nisu bile opravdane vojnom nuždom, te da je optuženi počinio krivična djela u period od početka maja 1992. godine do kraja iste godine, kao zamjenik komandanta Vojne policije 106. brigade HVO, a od početka 1993. godine do kraja septembra 1993. godine u svojstvu komandanta logora smještenog u osnovnoj školi u Donjoj Mahali.

7. Da je optuženi počinio krivično -pravne radnje u tački 1. optužnice, tj. da je silovao oštećenu Mariju Tünde-Benković, proizilazi iz, kako Tužilaštvo navodi, svjedočenja same oštećene, ali i iz svjedočenja njenog muža, Marka Benkovića, koji na identičan način opisuje okolnosti pod kojima je optuženi, zajedno sa svojim komandantom Perom Vincetićem, lišio slobode svjedoka, a potom se vratio po oštećenu, odveo je i silovao na način opisan u dispozitivu optužnice. Kao potkrepljujući dokaz navedenog, Tužilaštvo navodi i iskaz svjedoka Ive Matuzovića zvanog Gedžo, iz čije kuće su oštećena i njen muž izvedeni u noći 10.05.1992. godine. U vezi s tim, Tužilaštvo ističe da se ovdje posebno mora imati u vidu da su oštećena i njen muž, pored činjenice da je rat još uvijek trajao, 1994. godine prijavili navedeno krivično djelo Vojnom tužilaštvu u Orašju, te da su saglasno davali izjave o događaju, kako tada, tako i danas, svjesni činjenice da su im životi bili direktno ugroženi, imajući u vidu šta je Marko preživio tokom gotovo dvomjesečnog zatočeništva u logoru u Donjoj Mahali, te da je pukom srećom preživio uz pomoć ljudi koji su ga poznavali od ranije. Usljed silovanja, oštećena je ostala u drugom stanju, te je bila primorana prekinuti trudnoću u Mađarskoj, nakon čega ona i njen muž nikad nisu dobili djecu. Uticaj ovog silovanja na njen kasniji život, pa i seksualni, izložila je vještak neuropsihijatar Alma Bravo – Mehmedbašić u svom nalazu, a detaljno su ga obrazložili sama oštećena i njen muž Marko, koji je naveo da su prije rata

odlično živjeli u braku, a da nakon onoga što su joj učinili optuženi i Pero Vincetić, on, kako se izrazio, više nema ženu, te da su posljedice vidljive i dan-danas.

8. O radnji opisanoj u tački 2. optužnice, odnosno na okolnosti silovanja oštećene "S-5", Tužilaštvo navodi da svjedokinja u svim svojim izjavama, između ostalog i na glavnom pretresu, spominje optuženog kao jedno od lica koja su je silovala u logoru u Donjoj Mahali. Oštećena je detaljno opisala kada, gdje in a koji način je optuženi nad njom vršio silovanja, te na koji način je saznala za njegovo ime i nadimak. Kada su u pitanju očevici događaja, Tužilaštvo smatra da je logično da istih nema, obzirom da su silovanja vršena u zasebnoj prostoriji, ali da saslušani svjedoci, koji su sa oštećenom bili zatvoreni u fiskulturnoj dvorani, potvrđuju da je ona svakodnevno izvođena iz dvorane na silovanja, te da su to i stražari između sebe spominjali. Tužilaštvo dalje navodi da se oštećena o svemu što joj se dešavalo u školi povjerala svjedoku "S-3", jer su zajedno bili angažovani da rade u kuhinji logora, kojom prilikom mu je pričala da ju je silovao Mato zvani Čikin. Tužilaštvo ističe da je svjedok "S-3" potvrdio navode oštećene i to i pored činjenice da su mu, dan prije njegovog dolaska na Sud, dolazila dva nepoznata lica, te ga nagovarala da odustane od svjedočenja, koje okolnosti je svjedok i iznio pred ovim Vijećem, iz kojih razloga je dobio mjere zaštite. Da je oštećena izvođena iz sale u noćnim satima, potvrdili su i svjedoci Nikola Čikojević, Sretko Dragojlović i drugi. U ovom dijelu, Tužilaštvo također naglašava da je oštećena bila zatvorena u logoru zajedno sa svojim tadašnjim mužem, a što je vidljivo iz spiskova zatvorenih civila, koji dokazi su uloženi kao dokazi Tužilaštva.

9. U odnosu na tačku 3. optužnice, koja se odnosi na silovanje oštećene "S-4", Tužilaštvo nalazi dokazanim na osnovu iskaza oštećene, ali i drugih svjedoka koji navode da je ista u nekoliko navrata bila zatvarana i puštana iz logora u Donjoj Mahali i Srednjoškolskom centru u Orašju. Navedene činjenice potvrđuju i svjedoci Spasoje Ristanić i Vojin Milojević. Tužilaštvo ističe da je oštećena opisala događaj iz prostorije koja je u OŠ Donja Mahala služila kao trpezarija, te je prepoznala optuženog na fotoalbumu, ali i u sudnici, te istog identifikovala kao lice koje joj je kritične prilike gurnulo pištolj u vaginu, po naredbi Pere Vincetića.

10. O radnji pod tačkom 4. optužnice, svjedočio je oštećeni P. B., koji je optuženog odredio kao lice koje ga je mučilo na mjestu i u vremenu kako je to navedeno u dispozitivu optužnice. Oštećeni je od ranije poznavao optuženog, tako da je siguran u

njegov identitet, a što su potvrdili i drugi svjedoci, koji su izjavili da su ime i nadimak optuženog saznali od Pere poštara. Tužilaštvo dalje ističe da činjenicu, da je istim sredstvom, metalnim lancem, optuženi tukao i oštećenog Jovana Cvijanovića, potvrđuje da se Mato Baotić služio navedenim lancem prilikom mučenja zatvorenika. Pored oštećenog, da je isti bio zatvoren i zlostavljan u logoru u Donjoj Mahali, potvrđuju i svjedoci "S-2", Spasoje Ristanić, Senahid Džudžić, Petar Cvijanović i Vojin Milojević, koji, između ostalog, opisuju povrede koje je oštećeni zadobio u logoru.

11. U odnosu na tačku 5. Optužnice, Tužilaštvo navodi da je na okolnosti iz iste svjedočio oštećeni Jovan Cvijanović, koji je od ranije poznao optuženog, zbog koje činjenice ni jednog trenutka ne dovodi u pitanje njegov identitet. Svjedok je detaljno, koncizno i uvjerljivo svjedočio o svim radnjama koje je prema njemu preduzimaoptuženi, a što je potvrđeno, kako izjavama drugih svjedoka, kao i materijalnom dokumentacijom, a koja se, kako TUžilaštvo ističe, odnosi na činjenice koje potvrđuju vrijeme i mjesto pogibije njegovog brata, nakon čega je optuženi tukao svjedoka.

12. Kada je u pitanju tačka 6. optužnice, Tužilaštvo se poziva na iskaz svjedoka oštećenog "S-2", te navodi da je njegov iskaz potkrijepljen iskazima drugih svjedoka, te materijalnom dokumentacijom koja se odnosi na njegovo zarobljavanje i boravak u logoru u Donjoj Mahali. U vezi s tim, Tužilaštvo podsjeća na izvještaj sačinjen od strane vojne policije, prilikom lišenja slobode oštećenog, iz kojeg se vidi da je oštećeni u tom momentu bio naoružan i civil, iz čega se može zaključiti da je bio nesposoban za vojnu službu.

13. O radnji pod tačkom 7. optužnice, kao svjedok Tužilaštva BiH svjedočio je Jovo Stevanović, čije svjedočenje je, po mišljenju Tužilaštva BiH, potkrijepljeno spiskovima i izvještajima vojne policije, kao i navodima drugih svjedoka, između ostalih i Senahida Džudžića, Petra Cvijanovića i drugih. Svjedok je detaljno opisao zlostavljanja koja su se događala za vrijeme njegovog zatočenja u osnovnoj školi u Donjoj Mahali, te je optuženog označio kao lice koje ga je sam ili zajedno sa drugim pripadnicima VP HVO 106. brigade zlostavljao u posebnoj učionici koja je služila za fizičko i psihičko maltretiranje zatvorenika.

14. U vezi događaja iz tačke 8. optužnice, Tužilaštvo, kao dokaze na navedenu okolnost, navodi iskaze svjedoka Sretka Dragojlovića, Vlade Dervenića i drugih,

čije svjedočenje je potkrijepljeno izjavom svjedoka Spasoja Ristanića, koji je naveo da je, prilikom dovođenja lica iz Bosanskog Broda u Donju Mahalu, čuo jauke zatvorenika koje su tukli vojni policajci.

15. Tužilaštvo se u svojoj završnoj riječi osvrnulo i na dokaze odbrane. Tako, suprotno dokazima odbrane koji se odnose na alibi optuženog za dan 10/11.05.1992. godine i za mjesec juni 1992. godine, Tužilaštvo ističe da se iz izvještaja o intervencijama na dan 10.05.1992. godine, koji su sačinili i potpisali optuženi Mato Baotić i Pero Vincetić, nesumnjivo proizilazi da je optuženi tog dana, bez ikakve sumnje, bio na području Orašja, te da je učestvovao u lišenju slobode Marka Benkovića, koju činjenicu potvrđuju i svjedoci Marija Tünde-Benković i Marko Benković. Kada je u pitanju period mjeseca juna 1992. godine, Tužilaštvo je mišljenja da odbrana nije prezentovala ni jedan jasan dokaz iz kojeg se može jasno utvrditi tačni datumi prelaska granice. Također, svjedoci odbrane naveli su da optuženi nije bio odsutan cijeli mjesec juni 1992. godine, niti su se saglasili u izjavama u vezi toga kada se optuženi tačno vratio iz Austrije. Kada je u pitanju dokaz odbrane O-5, koji se odnosi na potvrđenu optužnicu Tužilaštva BiH protiv optuženog Pere Vincetića, odnosno Marca Vidovića, Tužilaštvo ističe da ona sama po sebi ne može predstavljati dokaz bilo koje vrste, jer se ne radi o sudskoj presudi, kojom bi nešto bilo pravosnažno utvrđeno. Povodom navedene optužnice, zbog nedostupnosti optuženog, nikada nije ni počeo glavni pretres, pa samim tim nije ni donesena bilo kakva odluka Suda. Činjenica da je navedenom optužnicom obuhvaćen isti događaj kao i događaj iz tačke 1. predmetne optužnice protiv optuženog Mate Baotića, ali je za događaj optužen samo Marco Vidović, dok predmet iste nije bilo utvrđivanje identiteta njegovog saučesnika, što se vidi, kako iz dispozitiva, tako i iz dokaza predloženih uz istu, zbog čega je Tužilaštvo mišljenja da je činjenica da je predmetni tužilac u dispozitivu optužnice, kao saizvršioca, umjesto imena Mate Baotića, naveo ime Mate Živkovića, potpuno irelevantna za ovaj postupak, a iz razloga što je istragom u ovom predmetu, kao i provedenim dokazima, bez ikakve sumnje dokazano da je, kao saučesnik Marca Vidovića, odnosno Pere Vincetića, u silovanje Marije Tünde-Benković, učestvovao optuženi Mato Baotić. Zbog svega navedenog, Tužilaštvo je zatražilo od sudećeg vijeća da optuženog Baotić Matu oglasi krivim i da mu izrekne krivičnu sankciju srazmjernu težini i ozbiljnosti krivičnih djela koje je isti počinio.

b) Završne riječi punomoćnice oštećenih

16. Punomoćnica oštećenih Marije Tünde-Benković, "S-4" i "S-5", advokat Nedžla Šehić, pridružila se završnim riječima Tužilaštva BiH, te se zahvalila u ime oštećenih što su imale priliku da svjedoče i koje su izrazile zadovoljstvo njihovim tretmanom u toku svjedočenja. Punomoćnica je dalje istakla da je izveden niz dokaza na osnovu kojih Sud može utvrditi krivicu optuženog, te da je njen zadatak da se pridruži završnim riječima Tužilaštva BiH, zbog čega predlaže Sudu da izrekne predloženu krivičnu sankciju optuženom za ovo djelo, kao i da dodijeli naknadu štete na osnovu podnesenih imovinskopravnih zahtjeva. Navela je kako su oštećene veoma zadovoljne načinom na koji je Tužilaštvo obradilo njihov predmet od samog početka, kao i da se u pravosuđu BiH tek odnedavno, i to u praksi ovog Suda, uopšte i raspravljaju imovinskopravni zahtjevi. Punomoćnica je dalje istakla kako je do sada bila praksa da se oštećeni upućuju na parnicu, što je za njih predstavljalo veliki teret, posebno kada se radi o žrtvama silovanja i koje imaju mjere zaštite. Obzirom da je oštećenima u ovom slučaju omogućeno da pravilno obrazlože svoj imovinskopravni zahtjev, isti je postavljen u skladu sa vještačenjem, a Tužilaštvo je navelo šta je tim vještačenjima utvrđeno, te da je ona, kao punomoćnica oštećenih, obrazložila svaki imovinskopravni zahtjev pojedinačno. Za istu je, kako ističe, bitno da su svi oni utemeljeni, kako na iskazu svjedoka oštećenih, tako i na osnovu toga da je sve u konačnici potvrdio nalaz vještaka koji je za sve oštećene rekao da se radi o, da je sve to kod oštećenih ostavilo, što je umanjilo njihovu opštu životnu sposobnost, Na kraju, punomoćnica je zamolila Sud da i ovaj put nastavi praksu Suda BiH da se o ovim imovinskopravnim zahtjevima odluči, tako da se optuženi, pored krivične sankcije, obaveže i na ispunjenje istih, jer se tako ostvaruje svrha kažnjavanja, kao vid satisfakcije žrtava, te dodatnog kažnjavanja za počinioce. Ista je podsjetila da je posljednjim presudama Ustavnog suda ustanovljena praksa da se reparacija može ostvariti samo od strane neposrednog učinioca. U konačnici, punomoćnica oštećenih pozvala se na odredbu člana 2. stav 1. Odluke o naknadi troškova krivičnog postupka, koja određuje da je moguće da se priznaju troškovi oštećenih, a koji su, pored troškova prevoza, oni koje oštećene imaju za zastupanje.

b) Završne riječi odbrane optuženog

17. Odbrana na početku svoje završne riječi ističe kako smatra dokazanim jedino postojanje oružanog sukoba na teritoriji Bosne i Hercegovine, konkretno na teritoriji opštine Orašje, između HVO i VRS, te pripadnika JNA i paravojnih formacija, u

kojem su pripadnici HVO vodili pravednu borbu u cilju odbrane stoljetnih ognjišta, kao i da je optuženi bio pripadnik jedne strane u sukobu – HVO. Odbrana je dalje ukazala na to da Tužilaštvo BiH nije dokazalo da je u inkriminisanom period optuženi obnašao funkciju zamjenika komandira vojne policije 106. brigade, kao ni funkciju komandanta logora smještenog u osnovnoj školi u Donjoj Mahali, te da je zaključak izvelo samo iz iskaza svjedoka optužbe po principu “rekla-kazala”. Suprotno Tužilaštvu BiH, odbrana smatra da je prezentovala Sudu dokaze iz kojih se jasno vidi da je optuženi, u inkriminisanom period, obnašao dužnost zapovjednika II Odjeljenja voda vojne policije 106. brigade, a da je zapovjednik bio Pero Vincetić, koji je bio osoba koja je izdavala naredbe, zapovijedala, odlučivala o svemu, pa i o sudbini lica koja su se nalazila u sabirnom centru u osnovnoj školi u Donjoj Mahali.

18. Kada je u pitanju tačka 1. Optužnice, odbrana smatra da Tužilaštvo nije, van razumne sumnje, dokazalo da je optuženi počinio inkriminisanu radnju i da nije utemeljen zaključak Tužilaštva da je, u cilju izbjegavanja krivične odgovornosti optuženog, odbrana pokušala osigurati alibi za optuženog za dan 11.05.1992. godine. u tom pravcu, odbrana ističe da nije ni pokušavala dokazati da optuženi 10.05.1992. godine nije bio u osnovnoj školi, jer taj dan za odbranu nije bitan, te da iz tog razloga odbrana nije ni osporavala izvještaj o intervencijama od 10.05.1992. godine, koji je optuženi potvrdio da ga je svojeručni potpisao. U vezi silovanja oštećene Marije Tünde-Benković, odbrana navodi kako je ista u svom iskazu izjavila kako je optuženi, zajedno sa Perom Vincetićem, silovanje izvršio 12. Ili 14.05.1992. godine, a ne 10.05.1992. godine. Što se tiče optuženog, odbrana smatra da nije bilo moguće jer se isti već 11.05.1992. godine nalazio u Zagrebu sa svojom suprugom Katom, radi obilježavanja godišnjice braka, koja pada na dan 13.05.1992. godine, a što su u svojim iskazima potvrdili svjedoci odbrane Kata Baotić, Ilija Vincetić, kao i sam optuženi. U tou dokaznog postupka, odbrana navodi kako je imala sasvim dovoljno opravdanih argumenata da ospori tvrdnje da je oštećena ostala trudna posljedicom radnji silovanja optuženog, iz razloga što je ista izjavila da ju je silovao ne samo optuženi, nego i Pero Vincetić, pa je trudnoću, kao posljedicu radnji silovanja, bilo moguće utvrditi jedino temeljem predloženog vještačenja od strane odbrane, a koji prijedlog je Sud odbio, nakon čega je odbrana predložila da se pozove i sasluša u svojstvu svjedoka dr Damir Marjanović, kako bi se isti izjasnio na okolnost koji je jedini mogući način utvrđivanja očitstva, koji prijedlog je Sud također odbio, pa odbrani ostaje nejasno na temelju čega se tvrdi da je posljedicom inkriminiranih radnji

Pere Vincetića i Mate Baotića, oštećena ostala trudna baš posljedicom silovanja od strane optuženog.

19. Odbrana ističe da Tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje, da je optuženi počinio inkriminisanu radnju iz tačke 2. predmetne optužnice, jer je iskaz oštećene "S-5" konfuzan, neuvjerljiv i nelogičan, te je unakrsnim ispitivanjem doveden u sumnju. Oštećena je također navodila da ju je silovalo više lica, među kojima i optuženi, ali izvršene radnje silovanja od strane optuženig nisu argumentovane ni jednim dokazom u smislu postojanja očevidaca ili nekim drugim dokazom, pa samo iskaz oštećene nije dovoljan da bi bilo, van razumne sumnje, dokazano da je optuženi Baotić počinio inkriminisanu radnju iz ove tačke.

20. U vezi tačke 3. optužnice, odbrana navodi da oštećena "S-4" nije izjavila da ju je optuženi silovao, nego da su to učinile osobe koje je znala po imenima Mato Rakijica i Kemi Mirko, te da se sve odigralo po naredbi Pere Vincetića, kao i da je ista, sa dosta nesigurnosti, identifikovala optuženog Matu Baotića. Odbrana također ističe da oštećena nije izjavila da je optuženi nju ili nekog drugog, fizički ili psihički, mučio i nečovječno se ponašao, niti je čula od žena sa kojima je kontaktirala, da je optuženi bilo koga silovao. U vezi s tim, odbrana podsjeća na to da je oštećena, prilikom uvida u fotodokumentaciju, bila sigurna da je osoba, čija fotografija joj je pokazana, upravo Mato Živković koji ju je silovao, a ne Mato Baotić.

21. I u tački 4. optužnice, odbrana smatra da Tužilaštvo nije, izvan svake razumne sumnje, dokazalo da je optuženi nanosio fizičke i psihičke bolove oštećenom P.B., jer iskaz oštećenog nije argumentovan ni jednim provedenim dokazom u toku dokaznog postupka. Kada se analizira iskaz svjedoka Vojina Milojevića, odbrana ističe da se samo jedno pouzdano može zaključiti, a to je da iz istog ne proizilazi da je optuženi osoba koja je tukla oštećenog B. na način opisan u izmijenjenoj optužnici, kao ni iz iskaza svjedoka Spasoja Ristanića, Senahida Džudžića, Petra Cvijanovića, svjedoka "S-2" i drugih svjedoka. Odbrana ističe da ni jedan svjedok nije potvrdio iskaz oštećenog, pa tako ni saslušani svjedok Senahid Džudžić, koji je u osnovnoj školi bio u periodu od 02.05.1992. godine do 13.12.1992. godine, odnosno u istom periodu kao i oštećeni P. B.

22. U toku dokaznog postupka, odbrana smatra da Tužilaštvo BiH, nije dokazalo, van razumne sumnje, da je optuženi Mato Baotić počinio inkriminisanu radnju iz

tačke 5. optužnice, odnosno da je nanosio fizičke i psihičke bolove Jovanu Cvijanoviću, niti je iskaz Jovana Cvijanovića, na bilo koji način, argumentovan iskazima svjedoka Petra Cvijanovića, Vojina Milojevića, Mile Krunića, Sretka Dragojlovića i drugih, jer su, po mišljenju odbrane, isti nepouzdati, paušalni, neuvjerljivi i neargumentovani, te su unakrsnim ispitivanjem dovedeni u sumnju.

23. Što se tiče inkriminiranih radnji u tački 6. optužnice, odbrana ističe da ni jedan od saslušanih svjedoka Tužilaštva BiH nije potvrdio da je optuženi Mato Baotić odvodio svjedoka "S-2" u posebnu učionicu gdje ga je ispitivao o srpskim vojnim položajima i naoružanju, te ga udarao šakama i nogama obuvenim u vojničke čizme po čitavom tijelu.

24. U odnosu na tačku 7. optužnice, odbrana smatra da iskaz svjedoka Jove Stevanovića nije potkrijepljen ni jednim iskazom saslušanih svjedoka, kao ni materijalnim dokazima. Na okolnosti ove tačke optužnice, saslušani su i svjedok Senahid Džudžić, koji se optuženom obratio sa "gospodine", te svjedok Petar Cvijanović. Svjedok Petar Cvijanović izjavio je da je u osnovnoj školi boravio 120 dana, te mu nije poznato da je bilo ko zlostavljan, kao što mu ni oštećeni P. B. nikad nije rekao da ga je tukao optuženi Mato Baotić.

25. Kada je u pitanju posljednja tačka optužnice, odbrana ističe da ni radnje iz ove tačke Tužilaštvo nije dokazalo, jer isto nisu potvrdili ni svjedoci saslušani optužbe i to: Sretko Dragojlović, Vlado Dervenić, Spasoje Ristanić i drugi, jer niko od njih nije izjavio da je prilikom dolaska u školu u Donju Mahalu u noći 07/08.10.1992. godine bio udaran od strane optuženog lično. Odbrani je nejasno na temelju čega Tužilaštvo iz iskaza svjedoka Spasoja Ristanića izvodi zaključak na osnovu kojeg smatra dokazanim inkriminirane radnje, te takvo nešto ne proizilazi ni iz iskaza svjedoka Vlade Dervenića, koji je izjavio da se dobro sjeća da su ga tom prilikom udarale osobe sa nadimkom Rakijica, Pero Konj i Damir.

26. S druge strane, odbrana podsjeća na iskaze svjedoka odbrane, prije svega, Kate Baotić, Nade Oršolić i Pave Kobaša, za koje ističe da su na identičan i uvjerljiv način kazali pred Sudom da se od 05.06.1992. godine optuženi, zajedno s njima, nalazio kod sestre Nade Oršolić na obredu Svete pričesti njene kćerke Aldijane, te su isti detaljno opisali kada su došli u Austriju i kada se svako od njih vratio iz Austrije. U vezi s tim, odbrana smatra da je tačnost i uvjerljivost njihovih navoda argumentovana

materijalnim dokazima odbrane, posebno priloženim fotografijama, dok je svjedok Ilija Vincetić, kao načelnik stožera, potvrdio kako je i pod kojim uslovima, bilo moguće napustiti postrojbu, te iz iste izbivati, kao što je to učinio optuženi u petom i šestom mjesecu 1992. godine, a nakon toga i u četvrtom mjesecu 1993. godine.

27. Odbrana se osvrnula i na postavljene imovinskopravne zahtjeve oštećenih, koji se baziraju na nalazu i mišljenju vještaka neuropsihijatra Alme Bravo – Mehmedbašić, koja je svoje nalaze sačinila na osnovu intervjua i pregleda oštećenih, njihovim iskazima iz istrage, te na temelju veoma oskudne medicinske dokumentacije. U vezi s tim, odbrana smatra da su imovinskopravni zahtjevi postavljeni previsoko, o čemu se odbrana iznijela svoj stav na glavnom pretresu, kao i u dopisu Sudu BiH od 16.06.2016. godine, pri kojim navodima ostaje i dalje.

28. Na kraju svog završnog obraćanja, odbrana ističe da je teret dokazivanja bitnih obilježja krivičnog djela, krivnje optuženog i identifikacije počinitelja, isključivo na strani optužbe, te da dokazi koje je u konkretnom slučaju ponudilo Tužilaštvo BiH, u cilju dokazivanja učešća optuženog u inkriminiranim događajima, nisu bili takve vrijednosti da su, isključujući svaku razumnu sumnju, ukazali na to da je optuženi Mato Baotić počinio inkriminisane radnje na način, u vrijeme i na mjestu kako mu se stavlja na teret potvrđenom optužnicom, zbog čega odbrana smatra neophodnim primjenu načela *in dubio pro reo*. Na osnovu svega navedenog, odbrana predlaže da se optuženi oslobodi od optužbe, da se prema istom ukine pritvor i da se optuženi pusti odmah na slobodu.

C. PROCESNE ODLUKE

Isključenje javnosti

29. Na pretresima održanim 16.02.2016., 23.02.2016. i 08.03.2016. godine, a nakon saslušanja stranaka i odbrane, javnost je djelimično bila isključena radi zaštite ličnog i intimnog života oštećenih i neposrednih očevidaca predmetnih događaja, odnosno radi zaštite interesa svjedoka.

30. Tako je nastavku glavnog pretresa održanom dana 16.02.2016. godine javnost isključena nakon što je postupajući tužilac tražio da se svjedoku "S-3" odrede mjere

zaštite, uz saglasnost odbrane, te je javnost bila isključena u skladu sa članom 235. ZKP BiH radi zaštite identiteta, intimnog života i ličnosti svjedoka.

31. Nadalje, na nastavku glavnog pretresa održanom dana 23.02.2016. godine Vijeće je donijelo odluku da se javnost isključi radi zaštite ličnog i intimnog života oštećene "S-4" koja je žrtva krivičnog djela.

32. Vijeće je zatvorilo sjednicu za javnost na nastavku glavnog pretresa održanog dana 08.03.2016. godine, nakon što je postupajući tužilac Tužilaštva BiH podnio prijedlog, a zbog zaštite ličnosti svjedoka "S1", iako to svjedok nije tražio. Odbrana se nije protivila navedenom prijedlogu. Nakon što je Vijeće usvojilo prijedlog, u sudnicu je uvedena svjedok – oštećena "S1", kojoj su mjere zaštite – pseudonim, određene u istražnoj fazi ovog predmeta. Oštećena se obratila sudećem vijeću sa molbom da govori u svojstvu javnog svjedoka, jer želi da javnost zna šta su muž i ona doživjeli u toku rata. Nakon što je Vijeće saslušalo oštećenu, donijelo je odluku kojom se istoj ukidaju mjere zaštite u daljem toku postupka, te je određeno da će ostatak glavnog pretresa biti javan.

Mjere zaštite za svjedoke na glavnom pretresu

33. Nakon otvaranja glavnog pretresa u predmetu, održanog dana 16.02.2016. godine, odnosno nakon što su Tužilaštvo i odbrana iznijeli svoju uvodnu riječ, glavni pretres je nastavljen saslušanjem svjedoka Tužilaštva BiH, za kojeg je tužilac prije ulaska svjedoka u sudnicu, zatražio određivanje mjera zaštite, iz razloga što će svjedok svjedočiti o ličnom i intimnom životu jedne od oštećenih, kao i zbog činjenice da je svjedok izrazio bojazan za svoju bezbjednost jer živi na području na kojem živi i optuženi. U vezi s tim, postupajući tužilac je istakao da svjedok ne traži pseudonim, nego samo da bude povjerljiva informacija da je isti svjedočio u predmetu, odnosno da se za vrijeme njegovog svjedočenja isključi javnost. Odbrana je smatrala da je dovoljno da se navedeni svjedok sasluša pod pseudonimom, te se protivila isključenju javnosti. Nakon toga, Vijeće je donijelo odluku da se u skladu sa članom 235. ZKP BiH javnost isključi, te da se svjedok uvede u sudnicu. Svjedok je, a nakon što je upoznat s činjenicom da je već postavljen prijedlog za određivanje mjera, naveo da je živio u tom gradu i da tamo povremeno odlazi nakon završetka rata, predsjedavajuća sudećeg vijeća upitala je svjedoka da li se njegova sigurnost može zaštititi na način da mu se odredi pseudonim. U vezi s tim, svjedok je naveo kako se već zna da je on došao da svjedoči protiv optuženog, odnosno da to zna zet

optuženog, koji mu je dolazio noć ranije kući, ali mu ime ne zna. Također, naveo je kako mu je ta osoba sama rekla da je zet optuženog i pitao ga je da li može odgoditi svoj odlazak na suđenje, na šta mu je svjedok odgovorio da ne može i da će reći ono što zna, a da neće lagati. Rekao je da mu nije prijeto, a zna da živi u Tolisi kod Orašja.

34. Nakon što je saslušalo razloge za određivanje mjera zaštite, Vijeće je odlučio u daljem toku postupka isključiti javnost. Svjedoku je također dodijeljen pseudonim "S3" radi zaštite identiteta prilikom izrade presude.

35. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 23.02.2016. godine, predsjedavajuća sudećeg vijeća istakla je kako je vijeće dobilo informaciju od saradnika Odjela za podršku svjedocima da je svjedok – oštećena, čije je saslušanje planirano za navedeni glavni pretres, zatražila da joj se odrede mjere zaštite, obzirom da je u optužnici njeno ime navedeno samo pod inicijalima, a radi se o žrtvi krivičnog djela. Postupajući tužilac Tužilaštva BiH istakao je da oštećena, prilikom davanja iskaza u fazi istrage, nije tražila nikakve mjere zaštite, dok je u fazi glavnog pretresa prema istoj opravdano određivanje mjere zaštite i to pseudonima. Odbrana se nije protivila navedenom prijedlogu, nakon čega je Vijeće, u skladu sa članom 91. ZKP BiH i članom 4. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, oštećenoj dodijelilo mjeru zaštite – pseudonim "S-4", a tokom čijeg svjedočenja je isključena javnost u skladu sa članom 235. ZKP BiH.

36. Tužilaštvo BiH je dana 28.03.2016. godine podnijelo Prijedlog broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 28.03.2016. godine za određivanje proceduralnih mjera zaštite za svjedoka „S-5“, koji je svjedočio pred MKSJ, u predmetu broj IT-97-24 protiv *Milomira Stakića*. Navedenim Prijedlogom, Tužilaštvo je tražilo da se prema svjedoku odredi mjera zaštite – pseudonim „S-5“, kao i dodatne mjere zaštite koje bi se ogledale u tome da svjedok svjedoči iz druge prostorije, uz distorziju lika i glasa. Nadalje, ime i prezime svjedoka, te ostali lični podaci istog, trebaju biti proglašeni povjerljivim u periodu koji odredi Sud, a najduže 30 godina od dana donošenja rješenja o određivanju zaštitnih mjera. Također, Tužilaštvo je tražilo i zabranu objelodanjivanja fotografskog, video i audio zapisa lika svjedoka, kao i sadržaja njegovog svjedočenja putem elektronskih ili printanih medija, bez prethodnog odobrenja Suda. Nadalje, Tužilaštvo BiH navodi da je u toku postupka protiv optuženog Mate Baotića, došlo do informacija da je svjedok svjedočio pred MKSJ i to u predmetu protiv *Milomira Stakića*, kao zaštićeni svjedok, te da je u istom imao pseudonim „DB“. Također, isti svjedok je svjedočio u predmetu Suda BiH protiv

optužene Indire Kamerić, u kojem je također prethodno pribavljena saglasnost MMKS (Mehanizam za međunarodne krivične sudove). Dana 05.02.2016. godine, Tužilaštvo BiH se obratilo Sudu BiH za izdavanje ovlaštenja za podnošenje molbe za dostavljanje informacija o vrsti zaštitnih mjera koje su određene svjedocima u predmetu pred MKSJ, radi obezbjeđenja daljeg trajanja tih mjera po principu *mutatis mutandis*, a koje ovlaštenje je izdato dana 16.02.2016. godine, na osnovu čega se Tužilaštvo BiH obratilo MMKS, u skladu sa pravilom 86 (F) Pravilnika o postupku i dokazima MMKS.

37. Odlučujući po navedenoj molbi Tužilaštva BiH, MMKS je donio odluku broj MICT-13-60-R86F.1 od 17.03.2016. godine, kojom se udovoljava podnesenoj molbi Tužilaštva BiH, a kojom odlukom je isto obaviješteno da je svjedoku u postupku pred MKSJ u predmetu protiv *Milomira Stakića* bio dodijeljen pseudonim, te je isti svjedočio uz distorziju slike i glasa.

38. U skladu s navedenim Prijedlogom, Sud BiH je dana 29.03.2016. godine donio rješenje kojim se proglašavaju tajnim svi lični podaci svjedoka identifikovanog pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) pod pseudonimom „DB“ (u predmetu broj IT-97-24 protiv *Milomira Stakića*), istom svjedoku dodijeljen je pseudonim „S-5“, a pravo ime, prezime i ostali lični podaci svjedoka ostat će povjerljivi dok ovaj Sud ne odluči drugačije, a najduže 30 (trideset) godina nakon pravosnažnosti odluke u ovom predmetu. Pored mjere pseudonima, svjedoku su određene dodatne mjere zaštite, koje se ogledaju u tome da će svjedok svjedočiti iz druge prostorije, uz izmijenjen lik i glas, a koja odluka je u skladu sa odlukom MKSJ u predmetu protiv *Stakić Milomira*.

Ukidanje mjera zaštite za svjedoka “S-1”

39. Svjedoku – oštećenoj Mariji Tünde-Benković u fazi istrage u ovom predmetu rješenjem Suda BiH broj S1 1 K 019086 15 Krn 6 od 29.10.2015. godine određene su mjere zaštite i to pseudonim “S-1”. Njeno svjedočenje predloženo je za dan 08.03.2016. godine, kada je ista i pristupila u Sud BiH. Međutim, prije nego je oštećena počela sa iznošenjem svog iskaza na nastavku glavnog pretresa, postupajući tužilac Tužilaštva BiH obratio se sudećem vijeću s prijedlogom da se sjednica zatvori za javnost u skladu sa članom 235. ZKP BiH, a radi zaštite ličnosti i identiteta svjedoka oštećene. U vezi s tim, tužilac je naveo kako oštećena traži da svjedoči javno, ali da je potrebno istu saslušati prije

donošenja konačne odluke, iz kojeg razloga je ista i pozvana da iznese svoj zahtjev neposredno pred sudećim vijećem, strankama i braniocem. Oštećena je izjavila kako je njen muž zvao medije i predočavao ono što se njima dešavalo u proteklom ratu, te da ona zbog toga želi da svjedoči kao javni svjedok. U vezi navedenog zahtjeva svjedoka – oštećene, Vijeće je u skladu sa članom 5a. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, koji propisuje da se mjere zaštite primjenjuju samo uz saglasnost svjedoka.

Izuzeci od neposrednog izvođenja dokaza

40. Tužilaštvo BiH je dana 24.05.2016. godine dostavilo Pretresni prijedlog broj 4., a koji se odnosi na nemogućnost svjedočenja od strane svjedoka Vojina Milojevića, iz razloga teškog zdravstvenog stanja. U obrazloženju navedenog Prijedloga, Tužilaštvo BiH ističe da je dana 10.05.2016. godine izdalo naredbu za vještačenje zdravstvenog stanja svjedoka i to vještaku prim. dr Vjekoslavu Kovačeviću, koji je sačinio nalaz i mišljenje na okolnosti zdravstvenog stanja svjedoka, kao i utvrđivanja sposobnosti istog da iznese svoj iskaz pred sudećim vijećem u ovom predmetu. Vijeće je prihvatilo dostavljeni Prijedlog Tužilaštva BiH, te je donijelo odluku da se vještak pozove na nastavak glavnog pretresa od dana 31.05.2016. godine, a radi usmenog izlaganja sačinjenog nalaza i mišljenja. U navedenom nalazu i mišljenju, koji je uložen kao dokaz Tužilaštva BiH broj T-10, vještak ističe kako je mišljenja da je svjedok Vojin Milojević, nakon zarobljeništva razvio sa, te da se zbog smetnji, uz saradnju supruge, liječi u Centru za mentalno zdravlje Šamac. Kao zaključak navedenog vještačenja, vještak navodi da bi dalje prisustvo svjedoka u sudskom procesu dovelo do pogoršanja bolesti, zbog čega je mišljenja da svjedok nije procesno sposoban da učestvuje u krivičnom postupku, jer se radi o promjenama ličnosti, usljed kojih se ne očekuje poboljšanje fizičkog i psihičkog stanja.

41. Imajući u vidu predmetni nalaz i mišljenje vještaka, Vijeće je donijelo odluku da se zapisnik o saslušanju svjedoka Vojina Milojevića, broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 30.10.2015. godine čita u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH, a koji zapisnik je uložen u spis kao dokaz Tužilaštva broj T-11.

42. Nadalje, kada je u pitanju prijedlog dokaza iz potvrđene optužnice – čitanje zapisnika o saslušanju svjedoka Ive Matuzovića, broj KT-RZ 49/06 od

18.03.2011. godine, koji svjedok je preminuo 27.07.2015. godine, o čemu svjedoči i izvod iz matične knjige umrlih, Vijeće je prihvatilo navedeni prijedlog, te je navedeni zapisnik o saslušanju svjedoka pročitao na nastavku glavnog pretresa održanom 31.05.2016. godine, a u skladu s odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH.

Ponovno otpočinjanje glavnog pretresa (član 251. stav 2. ZKP BiH)

43. Na statusnoj konferenciji održanoj dana 19.01.2016. godine, predsjedavajuća sudećeg vijeća postavila je pitanje strankama i braniocu u vezi toga da li će biti primjedbi zbog eventualnog probijanja roka od 30 dana između dva glavna pretresa, na šta su stranke odgovorile da se neće protiviti.

44. U toku glavnog pretresa u ovom krivičnom postupku, na nastavku glavnog pretresa održanom dana 30.08.2016. godine, od strane predsjedavajuće vijeća konstatovano je da je između nastavaka glavnog pretresa od 12.07.2016. i 30.08.2016. godine protekao rok od 30 dana. Slijedom navedenog, na pretresu održanom 30.08.2016. godine, u smislu odredbe člana 251. stav 2. ZKP BiH, Vijeće je donijelo odluku da glavni pretres počinje iznova, međutim, stranke i odbrana saglasile su se da se ponovo ne čita ranije pročitana optužnica broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 23.11.2015. godine (potvrđena 26.11.2015. godine), kao i da se do tada provedeni dokazi ne provode iznova, odnosno da se svjedoci ne pozivaju ponovo i saslušavaju, nego da se koriste iskazi dati na ranijem glavnom pretresu.

45. U vezi s tim, a imajući u vidu odredbu člana 251. stav 2. ZKP BiH, kao i prethodnu saglasnost stranaka i odbrane u tom pravcu, Vijeće nije ponovo izvodilo dokaze, već su svi ranije izvedeni dokazi prihvaćeni u ovom postupku.

Prijedlog Tužilaštva BiH za saslušanje vještaka u vezi postavljenih imovinskopravnih zahtjeva od strane oštećenih Marije Tünde-Benković, "S-4" i "S-5"

46. Tužilaštvo BiH je dana 27.05.2016. godine dostavilo prijedlog za ispitivanje vještaka neuropsihijatra Alme Bravo – Mehmedbašić, a u cilju utvrđivanja i ostvarivanja imovinskopravnih zahtjeva oštećenih i visine štete koju su istu pretrpjele. U obrazloženju prijedloga, navedeno je da je Tužilaštvo BiH u toku postupka koji se pred Sudom BiH

vodi protiv optuženog Mate Baotića izdalo naredbe za psihijatrijsko vještačenje navedenih oštećenih, a koje naredbe će biti uručene i odbrani prije samog saslušanja predloženog vještaka. Vijeće je navedeni prijedlog prihvatilo na nastavku glavnog pretresu od dana 31.05.2016. godine, dok je saslušanje vještaka zakazano za dan 07.06.2016. godine.

47. U vezi s tim, na pomenutom nastavku glavnog pretresa od 07.06.2016. godine saslušana je i punomoćnica sve tri oštećene, advokat Nedžla Šehić, koja je iznijela podnesene imovinskopravne zahtjeve od strane oštećenih, na čije je iznose odbrana prigovarala o čemu će biti kasnije riječ, odnosno prilikom obrazlaganja odluke o imovinskopravnim zahtjevima.

Privremena mjera obezbjeđenja

48. Sud BiH je rješenjem broj S1 1 K 020032 15 Kri od 25.05.2016. godine prihvatio prijedlog Tužilaštva BiH broj T20 0 KTO 0002867 12 od 20.05.2016. godine, kojim se prema optuženom Mati Baotiću određuje privremena mjera zabrane otuđenja nekretninom, koja se odnosi na nepokretnost označenu katastarskim brojem 10953, broj parcele 1512/2 i 1861, a koja je upisana na ime Mato (Ive) Baotić, sa vlasničkim udjelom 1/1. U obrazloženju navedenog Prijedloga, Tužilaštvo ističe da su u navedenom predmetu protiv optuženog svjedočile svjedok-oštećena Marija Tünde-Benković, te zaštićeni svjedoci-oštećene „S-4“ i „S-5“, koje su u odnosu na optuženog postavile imovinskopravni zahtjev za naknadu štete. U vezi s tim, Tužilaštvo je istaklo kako su iste na uvjerljiv način govorile o događajima navedenim u potvrđenoj optužnici, te su bez ikakve dvojbe identifikovale optuženog kao počinioca krivičnih radnji opisanih u navedenim tačkama predmetne optužnice, kao i da iskaze navedenih svjedoka u velikoj mjeri potkrepljuju i iskazi drugih svjedoka saslušanih na glavnom pretresu, i to prije svega iskaz svjedoka Marka Benkovića, zaštićenog svjedoka „S-3“ i drugih. Na navedeni način su oštećene, kako to Tužilaštvo navodi, učinile vjerovatnim svoje potraživanje prema optuženom. Nadalje, u obrazloženju je istaknuto da su oštećene angažovale Nedžlu Šehić, advokata iz Sarajeva, da ih pravno zastupa u postupku podnošenja imovinskopravnog zahtjeva protiv optuženog, kao i da je Tužilaštvo BiH, u cilju utvrđivanja i ostvarivanja imovinskog prava svjedokinja-oštećenih, izdalo naredbe za vještačenje istih po sudskom vještaku doc. dr sci Almi Bravo-Mehmedbašić, s ciljem utvrđivanja stanja duševnog zdravlja oštećenih, odnosno da li je njihovo duševno stanje posljedica preživljene traume zbog seksualnog zlostavljanja tokom rata, visine pretrpljenih duševnih bolova i straha, te umanjenja

opšte životne sposobnosti. U vezi navedenog, Tužilaštvo je istaklo da je vještačenje završeno dana 17.05.2016. godine, o čemu će Sudu naknadno biti dostavljena dokumentacija, kao i da je Tužilaštvo obaviješteno od strane advokata Nedžle Šehić da će ista u ime oštećenih podnijeti zahtjev za ostvarivanje imovinskopravnih zahtjeva protiv optuženog Mate Baotića.

49. Provjerama kod nadležnih službi, Tužilaštvo je utvrdilo da optuženi u BiH ne posjeduje drugu imovinu osim nepokretnosti označene katastarskim brojem 10953, broj parcele 1512/2 i 1861 za Katastarsku općinu Donja Mahala I, općina Orašje, iz čega proizilazi da bi ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva bilo znatno otežano bez tražene mjere obezbjeđenja. Naime, u slučaju da optuženi otuđi ili optereti navedenu nepokretnost, Tužilaštvo je smatralo da bi naplata eventualnog potraživanja svjedokinja-oštećenih bila znatno otežana, ako ne i u potpunosti onemogućena jer optuženi ne posjeduje drugu imovinu u Bosni i Hercegovini. Obzirom na navedeno, Tužilaštvo je smatralo neophodnim i predlaže da Sud BiH donese privremenu mjeru obezbjeđenja zabranom otuđenja, odnosno zabilježbom zabrane otuđenja u Službi za imovinskopravne poslove i katastar nekretnina opštine Orašje i ZK uredu Općinskog suda u Orašju za nekretnine označene katastarskim brojem 10953, broj parcele 1512/2 i 1861, a koja nekretnina je upisana na ime Mato (Ive) Baotić sa vlasničkim udjelom 1/1.

50. U prilog svojih tvrdnji, Tužilaštvo BiH je, uz navedeni Prijedlog, dostavilo i odgovarajuću dokumentaciju, kako slijedi: kopija Dopisa Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 30.03.2016. godine upućen Poreznoj upravi Federacije BiH; kopija Dopisa Porezne uprave F BiH broj 13/09-49-1-9-118-1/16 T.S. od 01.04.2016. godine; kopija Dopisa TbiH broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 08.04.2016. godine upućen Općinskom sudu Orašje; kopija Dopisa Općinskog suda Orašje broj RZ 92/16 od 11.04.2016. godine; kopija Dopisa TBiH broj T20 0 KTRZ 002867 12 od 08.04.2016. godine upućen PU Orašje; kopija Dopisa PU Orašje broj 02-3/5-04-531/2016 od 11.04.2016. godine sa priložima; kopija Dopisa TBiH broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 10.05.2016. godine upućen Općini Orašje; kopija Dopisa Općine Orašje broj 06-30-574/16 od 27.04.2016. godine sa priložima te Dopis advokata Nedžle Šehić od 23.03.2016. godine.

51. Sud je našao da je privremena mjera obezbjeđenja imovinskopravnog zahtjeva nastalog usljed učinjenja krivičnog djela u smislu odredbe člana 202. stav 1. ZKP

BiH, a u vezi sa odredbom člana 245. stav 1. Zakona o izvršnom postupku pred sudom BiH, neophodna u smislu onemogućavanja optuženom da otuđi pomenutu imovinu na kojoj je upisan kao isključivi vlasnik i posjednik, na koji način bi se u daljem postupku osiguralo izvršenje novčanih potraživanja u sklopu imovinskopravnih zahtjeva, kada se za to ispune zakonski uslovi. U vezi s tim, Sud je istakao da su svjedokinje-oštećene u ovom predmetu učinile vjerovatnim postojanje potraživanja, odnosno da je ispunjen uslov iz navedenog člana, koji iznos potraživanja još uvijek nije tačno utvrđen, ali će to biti u narednom periodu, kako to ističe Tužilaštvo BiH u obrazloženju svog Prijedloga.

52. Predlagač obezbjeđenja ne mora dokazivati opasnost iz stava 1. ovog člana ako učini vjerovatnim da bi predloženom mjerom protivnik obezbjeđenja pretrpio samo neznatnu štetu. Određivanjem navedene privremene mjere obezbjeđenja nad nekretninom optuženog Mate Baotića, Sud je uvjerenja da ista ne opterećuje optuženog u njegovim pravima, te naglašava da je ova mjera privremenog karaktera, kako joj to i sam naziv govori, kao i da ista može trajati do okončanja krivičnog postupka protiv optuženog Mate Baotića ili do drugačije odluke Suda.

53. Sud je zaključio da je izricanje privremene mjere zabrane otuđenja gore navedene imovine opravdano u odnosu na optuženog, imajući u vidu krivična djela za koja se isti tereti, kao i postavljene imovinskoprave zahtjeve od strane oštećenih u predmetu. Također, Sud je našao da su mjere neophodne u smislu onemogućavanja optuženom da otuđi pomenutu imovinu na kojoj je upisan kao isključivi vlasnik i posjednik, na koji način bi se u daljem postupku osiguralo izvršenje novčanih potraživanja u sklopu imovinskopravnih zahtjeva čiji iznos još uvijek nije utvrđen, a kada se za to ispune zakonski uslovi.

Odbijanje prijedloga dokaza replike

54. Na nastavku glavnog pretresa održanom 25.10.2016. godine, Tužilaštvo BiH navelo je kako imaju samo dva materijalna dokaza replike i to na okolnosti saslušanja svjedoka Ive Klaića zvanog Tučak, odnosno na okolnosti njegovog razgovora s mužem oštećene, Markom Benkovićem, a u vezi toga koga je Marko Benković naveo kao počinioca silovanja nad njegovom suprugom. Kao materijalne dokaze replike, Tužilaštvo je predložilo ulaganje kopije intervjua oštećene Marije Tünde-Benković, dat Jutarnjem listu dana 06.04.2012. godine, te fotografiju muža oštećene, Marka Benkovića, s

transparentom, a na okolnost da je isti, suprotno tvrdnji svjedoka odbrane, pored Pere Vincetića, optužio i Matu Baotića za silovanje.

55. Odbrana se protivila ulaganju predloženih materijalnih dokaza iz razloga autentičnosti, obzirom da se radi o kopiji intervjua, kao i o kopiji fotografije Marka Benkovića.

56. Vijeće je usvojilo prigovor autentičnosti iznesen od strane odbrane, te je odbilo prijedlog dokaza replike iz razloga što Tužilaštvo nije pribavilo originale dokaza koje predlaže.

Odbijanje dodatnih dokaza odbrane

57. Odbrana je na nastavku glavnog pretresa od 25.10.2016. godine iznijela usmeni prijedlog za izvođenje dodatnih dokaza i to saslušanje tri svjedoka i to: doktora Damira Marjanovića, stručnjaka za genetski inženjering, koji bi svjedočio o tome na koji način se iz abortiranog tkiva može utvrditi ko je otac djeteta, zatim svjedoka Tahira Redžepovića, na okolnosti njegovih saznanja oko dešavanja u osnovnoj školi u Donjoj Mahali, te svjedoka Josipa Nedića, u vezi dilema i nedorečenosti uređenja vojne policije, načina izdavanja naredbi i sačinjavanja izvještaja. Kao razlog zašto odbrana navedene svjedoke nije predložila ranije, braniteljica je istakla kako za iste nije znala, dok je u vezi Damira Marjanovića već ranije odbijen prijedlog odbrane za provođenje vještačenja.

58. Tužilaštvo se protivilo navedenom prijedlogu odbrane, iz razloga što je, kako je navedeno, sasvim jasno da je nemoguće utvrditi ko je bio otac, te uslijed čijeg djelovanja je došlo do trudnoće od ta dva lica koja su oštećenu silovala, kao i da je ta činjenica irelevantna za predmetni postupak. U vezi ostala dva prijedloga, Tužilaštvo je istaklo kako je jasno da navedeno lice nije boravilo u školi u Donjoj Mahali, što se vidi iz uložених spiskova lica koja su tamo boravila, zbog čega Tužilaštvo smatra da Tahir Redžepović nije ni mogao imati saznanja o tome šta se svakodnevno dešavalo u školi. Na kraju, kada je u pitanju prijedlog za saslušanje svjedoka Josipa Nedića, tužilac je istakao kako je njegovo svjedočenje nepotrebno, imajući u vidu da su saslušani pripadnici vojne policije potvrdili da su spiskovi koje im je predočilo Tužilaštvo BiH autentični.

59. Nakon iznesenog prijedloga odbrane i izjašnjenja Tužilaštva BiH na isti, Vijeće je donijelo odluku da se odbija prijedlog za izvođenje dodatnih dokaza odbrane, iz razloga što se svjedočenje doktora smatra irelevantnim za ovaj postupak, obzirom da se trudnoća i ne stavlja optuženom na teret, a kada je u pitanju svjedok Redžepović, Vijeće je istaklo da isti nije ni boravio u školi u inkriminisanom periodu, kao i da je odbrana sama istakla da ne zna na koje će tačno okolnosti svjedočiti ovaj svjedok. Što se tiče posljednjeg prijedloga, Vijeće je isti odbilo iz razloga što je u toku redovnog dokaznog postupka, saslušano dosta pripadnika vojne policije, zbog čega Vijeće smatra da je predloženo svjedočenje irelevantno.

Odbijanje pojedinih prijedloga dokaza odbrane

60. Braniteljica optuženog, advokat Pehar Irena, dostavila je Sudu BiH dana 16.06.2016. godine prijedlog dokaza odbrane, u kojem je predloženo saslušanje 30 svjedoka, uključujući i svjedočenje optuženog u svojstvu svjedoka odbrane, zatim prijedlog za izdavanje naredbe za medicinsko vještačenje po prof. dr Zlatanu Fatušiću, na okolnosti utvrđivanja trenutka začeća i oca djeteta, te 171-og materijalnog dokaza.

61. Na nastavku glavnog pretresa od dana 17.06.2016. godine, nakon što je postupajući tužilac izjavio da se Tužilaštvo ne može izjasniti o predloženim dokazima odbrane, iz razloga što su kasno dobili isti, Vijeće je donijelo odluku da se sasluša trećina predloženih svjedoka odbrane, odnosno naložilo je odbrani da reducira dostavljeni prijedlog, obzirom da je veliki broj svjedoka predloženo na iste okolnosti, a radi poštivanja principa ekonomičnosti i efikasnosti postupka.

62. Dana 08.07.2016. godine, braniteljica je dostavila novi, uređeni prijedlog dokaza odbrane. Na okolnosti predloženog medicinskog vještačenja medicinske dokumentacije oštećene Marije Tünde-Benković, Vijeće je donijelo odluku koju je saopštilo na nastavku glavnog pretresa od dana 11.10.2016. godine, a kojom je isti prijedlog odbijen iz razloga što se optuženom Mati Baotiću, kao posljedica izvršene radnje silovanja, ne stavlja na teret trudnoća oštećene, te je Vijeće isti odbilo kao irelevantno.

D. DOKAZNI POSTUPAK

63. Na prijedlog Tužilaštva BiH, u toku postupka saslušani su sljedeći svjedoci:

zaštićeni svjedok "S-3" dana 16.02.2016. godine; zaštićeni svjedok "S-4" dana 23.02.2016. godine; Marija Tünde-Benković dana 08.03.2016. godine; Marko Benković dana 08.03.2016. godine; P. B. dana 22.03.2016. godine; Jovan Cvijanović dana 22.03.2016. godine; zaštićeni svjedok "S-2" dana 29.03.2016. godine; Jovo Stevanović dana 29.03.2016. godine; Mirko Sarić dana 05.04.2016. godine; Sretko Dragojlović dana 05.04.2016. godine; Vlado Dervenić dana 05.04.2016. godine; Zlatko Porobić dana 19.04.2016. godine; Milo Krunić dana 19.04.2016. godine; Petar Cvijanović dana 19.04.2016. godine; Ilija Makismović dana 26.04.2016. godine; Senahid Džudžić dana 26.04.2016. godine; Spasoje Ristanić dana 10.05.2016. godine; Cvijetin Maksimović dana 10.05.2016. godine; Slobodan Panić dana 10.05.2016. godine; zaštićeni svjedok "S-5" dana 17.05.2016. godine; Nikola Čikojević dana 31.05.2016. godine, dok su zapisnici o saslušanju svjedoka Vojina Milojevića i Ive Matuzovića, dati u fazi istrage, pročitani na nastavku glavnog pretresa održanom dana 31.05.2016. godine, a u skladu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH.

64. U svojstvu vještaka, a po prijedlogu Tužilaštva BiH, saslušani su: dr Vjekoslav Kovačevića dana 31.05.2016. godine i prof. dr Alma Bravo – Mehmedbašić dana 06.06.2016. godine. Kao punomoćnica oštećenih Marije Tünde-Benković, "S-4" i "S-5", saslušana je advokat Nedžla Šehić, a na okolnosti postavljanja imovinskopравnih zahtjeva.

65. U svojstvu svjedoka odbrane optuženog, u toku postupka saslušani su sljedeći svjedoci: Nada Oršolić dana 12.07.2016. godine; Pavo Kobaš dana 12.07.2016. godine; Kata Baotić dana 12.07.2016. godine; Ilija Vincetić dana 12.07.2016. godine; Pejo Delić dana 30.08.2016. godine; Ivo Klaić dana 30.08.2016. godine; Ivo Matuzović dana 30.08.2016. godine; Marko Maskaljević dana 06.09.2016. godine; Ilija Baotić dana 06.09.2016. godine; Pavo Stanić dana 06.09.2016. godine; Ilija Knežević dana 27.09.2016. godine; Antun Maskaljević dana 27.09.2016. godine, Marko Jurić dana 27.09.2016. godine; Marjan Martinović dana 04.10.2016. godine; Kata Simić dana 04.10.2016. godine; Krešo Benković dana 04.10.2016. godine; Ilijo Stanić dana 11.10.2016. godine; te optuženi Mato Baotić u svojstvu svjedoka odbrane dana 11.10.2016. godine.

66. Izvedeni su i u spis uloženi materijalni dokazi Tužilaštva, odbrane i Suda, a popis istih nalazi se u *Aneksu* ove presude, koji čini njen sastavni dio.

II PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA

67. Vijeće je najprije razmotrilo primjenu materijalnog prava, te je prvenstveno imalo u vidu da iz optužnice proizilazi da je inkriminisano djelo počinjeno tokom 1992. i 1993. godine, u kojem periodu je na snazi bio Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ.

68. Odlučujući o primjeni materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela, Vijeće je imalo u vidu načela propisana članovima 3. i 4. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), te članom 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP), pa je primjenom navedenih odredbi utvrdilo da je optuženi počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ u vezi sa članom 22. istog Zakona, za koje ga je i oglasilo krivim.

69. Član 3. KZ BiH propisuje načelo legaliteta, odnosno da nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*). Međutim, članovi 3. i 4. istog Zakona ne sprječavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa opštim načelima međunarodnog prava (član 4a. KZ BiH).

70. U članu 7. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija) na sličan način propisuje se princip legaliteta i glasi:

“Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

Ovaj član ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.”

71. Navedene zakonske odredbe propisuju da se, po pravilu, na učinioca krivičnog djela prvenstveno primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja.

72. Od ovog principa moguće je odstupiti jedino u interesu optuženih lica, i to u situaciji kada se nakon izvršenja djela zakon izmijenio tako da je izmijenjeni zakon blaži za učinioca. Sud procjenjuje u svakom konkretnom slučaju koji je zakon blaži za učinioca. Vijeće je, imajući u vidu praksu Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava, našlo nužnim primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, nalazeći da je u konkretnom slučaju on blaži po učinioca, uzevši u obzir kaznu propisanu za ovo djelo.

73. Jednostavno poređenje tekstova zakona na konkretan slučaj može dati siguran odgovor samo u slučaju ako je novi zakon dekriminisao nešto što je po ranijem zakonu bilo krivično djelo, jer je tada novi zakon očigledno blaži. U situaciji kada je krivično djelo kažnjivo po oba zakona, potrebno je utvrditi sve okolnosti koje su relevantne za izbor blažeg zakona u konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve odredbe koje se odnose na kažnjavanje. Pri tome, treba imati u vidu odredbe o propisanim krivičnopravnim sankcijama, vrstama i mjerama, njihovom odmjeravanju, odnosno ublažavanju, mjerama sigurnosti, sporednim kaznama, mjerama koje predstavljaju supstitute kazni i drugim relevantnim odredbama u pogledu izricanja krivičnopravne sankcije.

74. Međutim, nije dovoljno utvrditi koji zakon daje veće mogućnosti za povoljniju presudu, već koji od njih omogućava povoljniji ishod u konkretnom slučaju, prema konkretnom učiniocu, a što jasno proizilazi iz zakonskih odredbi člana 4. stav 2. KZ BiH, koji kaže da će se primijeniti zakon koji je "*blaži za učinioca*". Prema tome, nije isključena mogućnost da zakon sa težom kaznom bude za učinioca na kraju povoljniji, jer primjena nekih njegovih drugih odredbi dovodi do povoljnijeg rješenja za učinioca.

75. U konkretnom slučaju, zakon koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja djela – KZ SFRJ, jednako kao i zakon koji je trenutno na snazi – KZ BiH, propisuju krivičnopravne radnje za koje je optuženi oglašen krivim kao krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva i krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, za koje djelo je optuženi oslobođen od optužbe. Obzirom na navedeno, jasno je da postoje zakonski uslovi za vođenje krivičnog postupka protiv počinioca za navedena krivična djela i njegovo kažnjavanje.

76. Pitanje retroaktivnosti primjene krivičnog zakona od izuzetnog je pravnog značaja i kao takvo je već bilo predmetom analize i ocjene u nekoliko odluka Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), a koje imaju direktne implikacije na postupanje Suda BiH u predmetima ratnih zločina, obzirom da se radi o obvezujućoj domaćoj i međunarodnoj sudskoj praksi.

77. Vijeće je, shodno prethodnom, a imajući u vidu stavove Ustavnog suda BiH, koji odstupa od prakse Evropskog suda, jer ne predviđa da se primjena blažeg zakona po učinioca preispituje za svaki slučaj pojedinačno, već jasno određuje da će se u svim slučajevima, u kojima oba zakona propisuju isto krivično djelo, na učinoca primijeniti KZ SFRJ, ovaj zakon primijenilo u konkretnom slučaju, obzirom da je stav Ustavnog Suda BiH obvezujući i za Sud BiH.

78. Kako je krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. KZ BiH kao i krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. KZ BiH, za koja krivična djela se optuženi tereti u konkretnom slučaju, bilo propisano članom 142. i 144. KZ SFRJ, to je, slijedom navedenog, te u skladu sa praksom Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava nužno primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela i kao zakon koji je prema stavu Ustavnog suda BiH, blaži prema optuženom.

III STANDARDI DOKAZIVANJA

79. Prilikom razmatranja i ocjene dokaza koji su provedeni na glavnom pretresu, Vijeće se rukovalo nekim osnovnim načelima propisanim u ZKP BiH kao i u Konvenciji, a koji će u nastavku biti navedeni.

80. Član 3. stav 1. ZKP BiH određuje da se svako smatra nevinim dok se ne utvrdi njegova krivica za krivično djelo koje mu se stavlja na teret.

81. Svrha sudskog postupka jeste da se osigura da niko nevin ne bude osuđen, a da se učinitelju krivičnog djela izrekne krivičnopravna sankcija pod uslovima propisanim Krivičnim zakonom BiH i u zakonom propisanom postupku (član 2. stav 1. ZKP BiH).

82. Odredbom člana 3. Stav 1. ZKP BiH određena je pretpostavka nevinosti, koja predviđa da se svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja.

83. Procesna pretpostavka nevinosti je tzv. privremena pretpostavka (*praesumptio iuris tantum*) koja vrijedi dok se suprotno ne dokaže. Zbog usvajanja ove pretpostavke, optuženi je oslobođen tereta dokazivanja svoje nevinosti. Teret dokazivanja suprotnog od onog što predviđa pretpostavka nevinosti je na tužiocu. Pretpostavka nevinosti ne odnosi se samo na krivnju optuženog, već i na sve druge bitne elemente koji stoje u međusobnoj vezi u pojmu krivičnog djela (radnja izvršenja, protupravnost ili kažnjivost).

84. Smatra se, a što potvrđuju i judikati ESLJP, da presumcija nevinosti ima, između ostalog, sljedeće posljedice:

(i) optuženi nije dužan dokazivati svoju nevinost i teret dokazivanja leži na suprotnoj strani, dakle tužiocu i

(ii) sud mora donijeti oslobađajuću presudu ne samo kad je uvjeren u nevinost optuženog, nego i u situaciji kad o tome postoji razumna sumnja.

Jedna od neposrednih posljedica presumpcije nevinosti je izričita zakonska odredba sadržana u članu 3. stav (2) ZKP BiH prema kojoj „sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.“

85. Riječ je o načelu *in dubio pro reo*, ili načelu koje je izraz pogodovanja optuženog. Neku činjenicu sud može na temelju ocjene dokaza smatrati utvrđenom kada se uvjerio u njezino postojanje koje mora proizilaziti iz dokaza izvedenih na glavnom pretresu i kad u tom pogledu postupajuće vijeće nema više nikakvih dvojbi. Pri tome, sve činjenice koje su *in peius* (na štetu) optuženog, moraju se utvrditi sa apsolutnom sigurnošću, odnosno, moraju se dokazati. Ukoliko se to ne postigne, uzima se kao da one i ne postoje. Sve činjenice koje su *in favorem* (u korist) optužene osobe uzimaju se kao da postoje i onda i kad su utvrđene samo sa vjerovatnošću (znači, ne sa sigurnošću). Ako se i nakon savjesne ocjene dokaza „*pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima*“ sumnje ne daju

otkloniti, prema normi iz navedenog člana, u sumnji sud rješava na način povoljniji za optuženog.

86. Rezultat primjene pravila *in dubio pro reo* uvijek mora biti izricanje presude „u korist optuženog“, što u slučaju sumnje oko pravno relevantnih činjenica, predviđenih materijalnim krivičnim pravom, uključuje, ne samo blažu kaznu kada je krivica utvrđena, nego i oslobađajuću presudu u slučajevima u kojima glavni pretres nije mogao razjasniti sumnju oko pitanja je li optuženi počinio krivično djelo iz optužbe.

87. U ovom smislu je i odredba člana 284. tačka c) ZKP BiH „*ako nije dokazano da je optuženi učinio krivično djelo za koje se optužuje*“ što znači, ne samo u slučajevima u kojima uopšte nisu izvedeni dokazi za optužbu, nego i u takvim u kojima bi ih bilo, ali bi oni bili nedovoljni da sud iz njih, na osnovu ocjene na glavnom pretresu, izvuče zaključke o nedvojbenom postojanju činjenica iznesenih u optužbi.

88. Član 14. ZKP BiH nalaže da je Sud dužan razmatrati i ocjenjivati dokaze koji idu u korist optuženog sa jednakom pažnjom kao i dokaze koji mu idu na teret.

89. Član 6. stav 1. Konvencije nameće obavezu svim sudovima da „*ukažu dovoljno jasno na osnove na kojima oni zasnivaju svoju odluku*“. Iako priznaje primat domaćih sudskih organa u davanju ocjene šta je relevantno i prihvatljivo, ova odredba nameće domaćim sudovima obavezu da na odgovarajući način izvrše ispitivanje podnesaka, argumenata i dokaza koje su podnijele strane. U vezi s navedenim, sudovi moraju razmotriti i raščistiti sve značajne nepodudarnosti u iskazima strana u postupku, ukazati da li je neki od osporenih dokaza neprihvatljiv, te ako jeste, navesti po kom osnovu.

90. Prilikom ocjene iskaza saslušanih svjedoka, Vijeće je nastojalo sagledati njihovo svjedočenje u cjelini, misleći pri tome kako na sadržinu samog iskaza, tako i na njihovo držanje i ponašanje tokom davanja iskaza. Kredibilitet svjedoka zavisi ne samo od toga u kojoj mjeri poznaju događaj o kojem svjedoče, nego i od iskrenosti svjedoka, njegove pouzdanosti, kao i svijesti da se polaganjem zakletve pred sudom obavezao da govori istinu.

91. Za iskaz svjedoka nije isključivo bitno da je on dat iskreno, bitno je i da je iskaz pouzdan. Vijeće je imalo u vidu da pouzdanost iskaza jednog svjedoka zavisi

od njegovog poznavanja činjenica, ali i da na istu u velikoj mjeri može uticati protek vremena, nestalnost ljudske percepcije kao i traumatičnost samog događaja o kome svjedok svjedoči. Vijeće je uporedilo činjenice o kojima je svjedok svjedočio sa činjenicama koje su utvrđene od strane drugih svjedoka, te materijalnim dokazima kako bi se utvrdilo da li su potkrijepljeni ili osporeni drugim dokazima u ovom predmetu.

92. Također, Vijeće je ispitalo uložene materijalne dokaze kako bi odlučilo o njihovoj pouzdanosti i dokaznoj vrijednosti.

93. Zapisnike o saslušanju svjedoka uložene u spis u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, Vijeće je cijenilo u vezi sa svim ostalim provedenim dokazima.

94. Temeljem odredbe člana 15. ZKP BiH, sud ima pravo da slobodno ocjenjuje dokaze. Vijeće je pažljivo cijenilo sve izvedene dokaze, te će ocjenu istih, a naročito dokaze na kojima je temeljilo svoju odluku, dati u dijelu presude u kojem je obrazložena činjenična i pravna analiza optužbi koje su optuženim stavljene na teret.

NALAZI SUDA - OSUĐUJUĆI DIO IZREKE PRESUDE

OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA

95. Optuženi Mato Baotić oglašen je krivim za izvršenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. istog zakona. Član 142. KZ SFRJ glasi:

“Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki eksperimenti, nanošenje velikih patnji ilipovreda tjelesnog integriteta ili zdravlja; raseljavanje ili preseljavanje ili prisilno odnarodnjavanje ili prevođenje na drugu vjeru; prisiljavanje na prostituciju ili silovanje; primjenjivanje mjera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protivzakonito odvođenje u koncentracione logore i druga protivzakonita zatvaranja, lišavanje prava na pravilno i nepristrasno suđenje; prisiljavanje na službu u oružanim snagama neprijateljske sile ili u njenoj obavještajnoj

službi ili administraciji; prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjavanje stanovništva, konfiskovanje imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protivzakonito i samovoljno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmjerama imovine koje nije opravdano vojnim potrebama, uzimanje nezakonite i nesrazmjerno velike kontribucije i rekvizicije, smanjenje vrijednosti domaćeg novca ili protivzakonito izdavanje novca, ili ko izvrši neko od navedenih djela, kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.“

96. Iz citirane zakonske odredbe proizlaze sljedeći **opšti elementi krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva:**

- i. Djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, na način da je počinjenje djela usmjereno protiv civilnog stanovništva, dakle osobe koje ne učestvuju u oružanom sukobu ili su položile oružje ili su onesposobljene za borbu i koje su zaštićene odredbama Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine;*
- ii. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije;*
- iii. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom;*
- iv. Počinilac mora narediti ili počiniti djelo.*

97. Dakle, za postojanje navedenog krivičnog djela, neophodno je utvrditi primjenu međunarodnih pravila u inkriminisanom periodu i da radnje izvršenja djela predstavljaju kršenje pravila međunarodnog prava, što ukazuje na blanketni karakter krivičnog djela.

98. Slijedom odredbe iz člana 142. KZ SFRJ, nije neophodno (nije uslov postojanja samog djela) da počinilac zna ili ima namjeru da krši međunarodnu normu (nije nužno da kršenje blanketnih propisa bude obuhvaćeno sviješću učinioca), već je dovoljno da njegovo ponašanje objektivno predstavlja kršenje pravila međunarodnog prava, dok se kod preduzimanja konkretnih, pojedinačnih radnji izvršenja, svakako mora cijeniti subjektivni odnos počinioca prema djelu što će Sud u osvrtu na posebne radnje izvršenja u okviru pojedinačnih tačaka optužnice i učiniti.

99. Dakle, odredba člana 142. KZ SFRJ se, između ostalog, temelji i na Ženevskoj konvenciji o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine, tj. IV Ženevskoj konvenciji (Konvencija). Optužnica tereti optuženog da je postupao suprotno odredbama člana 3. Konvencije. Pravila sadržana u članu 3. Konvencije smatraju se običajnim pravom i predstavljaju minimalni standard od kojeg zaraćene strane nikada ne bi trebale odstupiti, a kojim je propisano da:

„U slučaju oružanih sukoba koji nemaju međunarodni karakter, a koji izbiju na području jedne od visokih strana ugovornica, svaka zaraćena strana dužna je primjenjivati barem sljedeće odredbe:

1. Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i osobe izbačene iz stroja zbog bolesti, rana, lišenja slobode ili bilo kojeg drugog razloga, u svakoj će se prilici postupati čovječno, bez ikakvog nepovoljnog razlikovanja utemeljenog na rasi, boji kože, vjeroispovijesti ili uvjerenju, spolu, rođenju ili imovinskom stanju ili bilo kojem drugom sličnom mjerilu.

U tom cilju, zabranjeni su i ubuduće se zabranjuju, u svako doba i na svakom mjestu, prema gore navedenim licima, između ostalih i sljedeći postupci:

a) nasilje što se nanosi životu i tjelesnom integritetu, osobito sve vrste ubistava, sakaćenja, okrutnosti i mučenja;

c) povreda ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci;“

i. Djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava

100. U smislu primjene međunarodnih pravila u inkriminisanom period, Vijeće je imalo u vidu navode iz presude Žalbenog vijeća MKSJ u predmetu *Tadić*, gdje je utvrđeno da se: *„međunarodno humanitarno pravo primjenjuje od početka oružanih sukoba sve do poslije prestanka neprijateljstava...“*

101. Član 3. Konvencije smatra se odredbom običajnog prava i obavezujući je za sve strane u sukobu, nemeđunarodnom ili međunarodnom, zbog čega je ova odredba bila važeća u vrijeme i na mjestu događaja za koje se optuženi tereti. Navedeni član je

zajednički za sve Ženevske konvencije, odnosno isti je inkorporiran u sve četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine. Njegova suština jeste, osim što se primjenjuje u svim vrstama sukoba (međunarodni i nemeđunarodni), da svim osobama koje ne učestvuju direktno u neprijateljstvima garantuje određena prava, odnosno prema kojima se garantuje čovječno postupanje i zabranjuju određeni postupci, taksativno nabrojani u tačkama a) do d) člana 3. Konvencije.

102. Prema tome, da bi se utvrdilo kršenje pravila međunarodnog prava, neophodno je da se utvrdi protiv koga je počinjenje bilo usmjereno, odnosno da li je djelo bilo usmjereno protiv posebne kategorije osoba koje su zaštićene članom 3. stav 1. Konvencije. U konkretnom slučaju, Vijeće je utvrdilo da je optuženi Mato Baotić krivičnopravne radnje preduzeo prema civilima.

Civili

103. Vijeće je, u odnosu na sve tačke osuđujućeg dijela presude, neusmijivo zaključilo da je optuženi Mato Baotić, krivičnopravne radnje preduzeo prema civilima, i to prema oštećenima: Mariji Tünde-Benković, "S-4", "S-5" i Jovanu Cvijanoviću, dakle o kategoriji lica koja uživaju zaštitu shodno odredbama zajedničkog člana 3. Konvencija.

104. Prema definiciji iz člana 3. stav 1. IV Ženevske Konvencije, zaštićene kategorije lica su *"lica koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usljed bolesti, rana, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog razloga"*. Pored toga, prema članu 3. stav 2. iste Konvencije, ranjenici i bolesnici uživaju posebnu zaštitu. Dakle, u smislu odredbe zajedničkog člana 3. Konvencije, civilom se smatra lice koje *"ne učestvuje neposredno u neprijateljstvima"*.

105. Za bolje razumijevanje definicije *"civila"* date u zajedničkom članu 3. Konvencija i razumijevanje termina *"neposredno u neprijateljstvima"*, Vijeće je uzelo u obzir i praksu MKSJ gdje se navedena sintagma definiše.

106. Shodno praksi MKSJ, osoba aktivno sudjeluje u neprijateljstvima kada učestvuje u ratnim dejstvima koji će *"po svom karakteru ili svrsi, vjerovatno nanijeti stvarnu štetu ljudstvu ili materijalno – tehničkim sredstvima oružanih snaga neprijatelja"*.

107. Vijeće je navedeno svojstvo oštećenih, u prvom redu, utvrdilo na osnovu izjava samih oštećenih, od kojih je većina lišena slobode kod svojih kuća na području opštine Orašje. Također, Vijeće zaključuje da su svi zatvoreni civili nezakonito lišeni slobode, jer, iako prema pravilima međunarodnog humanitarnog prava, zatvaranje civila u oružanom sukobu može biti dozvoljeno u izvjesnim okolnostima, ono je protupravno ako zatvaranje ili upućivanje zaštićenih lica na prinudni boravak nije apsolutno potrebno. Pored toga, čak iako je lišenje slobode u početku bilo u skladu sa pravom, ono prestaje onog trenutka kada se licu lišenom slobode ne onemogući da nadležni sud ili administrativni organ u što kraćem vremenskom roku ne ispita lišenje slobode.²

108. Tako iz iskaza oštećene Marije Tünde-Benković proizilazi da je ista odvedena iz kuće u maju 1992. godine, nakon čega je nad njom izvršeno silovanje u nekoj od kuća u naselju Donja Mahala. Oštećena "S-4" navela je kako je početkom rata radila kao čistačica, te da je stanovala u jednoj kući u Orašju, sve dok jednog dana po nju nisu došli vojni policajci da je vode, pod izgovorom da je žele zaštititi od vojske. Oštećena "S-5" ističe da je živjela s mužem u Bosanskom Brodu do 10.09.1992. godine, sve do odvođenja od strane vojne policije na stadion u Brod, nakon čega su prebačeni u srednjoškolski centar, a početkom mjeseca oktobra, odvedeni su u sportsku dvoranu u Donjoj Mahali, gdje ostaje do 24.11.1992. godine. S druge strane, oštećeni Jovan Cvijanović uhapšen je od strane pripadnika vojne policije u jednom stanu u Orašju, gdje se krio nakon što je pobjegao iz svog sela Bukova Greda, kada su odvodili srpsko stanovništvo.

109. Prema tome, imajući u vidu navedene činjenice, Vijeće nalazi da se u konkretnom slučaju radilo o civilima, koji ne učestvuju direktno u neprijateljstvima, dakle o kategoriji koja uživa zaštitu shodno odredbama zajedničkog člana 3. Konvencije.

ii. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije

110. Drugi opšti element krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva kojeg je neophodno utvrditi jeste da je kršenje pravila međunarodnog prava učinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije.

111. U međunarodnoj sudskoj praksi smatra se da oružani sukob postoji “*svuda gdje se pribjeglo oružanoj sili između država ili produženom oružanom nasilju između vlasti i organizovanih naoružanih grupa, ili pak između takvih grupa unutar jedne države*”.³

112. Dovodeći kršenje odredbi međunarodnog prava u vezu sa postojanjem oružanog sukoba, treba naglasiti da se međunarodno humanitarno pravo i dalje primjenjuje “*na čitavoj teritoriji zaraćenih država, odnosno, u slučaju unutrašnjih oružanih sukoba, na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se na tom mjestu stvarno vode borbe, sve do zaključenja mira ili, u slučaju unutrašnjih sukoba, sve dok se ne pronađe mirno rješenje*.”⁴

113. Prije svega, Vijeće je imalo u vidu da odbrana optuženog, tokom krivičnog postupka, nije sporila da je u vrijeme događaja obuhvaćenih optužnicom postojao oružani sukob na teritoriji Bosne i hercegovine, konkretno na teritoriji opštine Orašje, između Hrvatskog vijeća odbrane (HVO) i Vojske Republike Srpske (VRS).

114. Na okolnosti navedenog oružanog sukoba između snaga VRS i HVO na području opštine Orašje, izvedeni su, od strane Tužilaštva BiH, brojni materijalni dokazi o pripremama i poduzimanju borbenih dejstava, iz čega jasno proizilazi postojanje borbenih dejstava jedinica VRS i HVO na navedenom području, tokom 1992. i 1993. godine. Navedena činjenica, prije svega, utvrđena je na osnovu donesenih odluka Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine o proglašenju neposredne ratne opasnosti od 09.04.1992. godine⁵, Odluke o proglašenju ratnog stanja Predsjedništva R BiH od 20.06.1992. godine⁶, Odluke Predsjedništva Srpske republike Bosne i Hercegovine o proglašenju neposredne ratne opasnosti od 15.04.1992. godine, potvrđena Odlukom Skupštine srpskog naroda u

² Prvostepena presuda Tužilac protiv Darija Kordića i Marija Čerkeza, IT-95-14/2-T od 26.02.2001. godine, par. 286-287

³ *Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca, Radomira Kovača i Zorana Vukovića*, predmet broj IT-96-23 I IT-96-23!1-A, presuda od 12.06.2002. godine

⁴ *Kunarcac et al.*, presuda Žalbenog vijeća, odjeljci 57 i 64. U odjeljku broj 64, Žalbeno vijeće smatra: “*da dužnost tužioca nije bila da postojanje oružanog sukoba dokazuje za svaki kvadratni centimetar tog područja. Postojanje oružanog sukoba nije ograničeno samo na dijelove teritorije na kojima se konkretno odvijaju borbe, već postoji na čitavoj teritoriji pod kontrolom zaraćenih strana.*”

⁵ Dokaz Tužilaštva BiH broj T-15

⁶ Dokaz broj T-20

BiH od 12.05.1992. godine⁷, te Odluke Predsjedništva R BiH o ukidanju ratnog stanja od 28.12.1995. godine.⁸

115. O navedenim borbenim aktivnostima svjedočili su brojni svjedoci na glavnom pretresu, među kojima i Mirko Sarić, P. B., Vlado Dervenić i Zlatko Porobić.

116. Tako svjedok Mirko Sarić, koji je od septembra 1991. godine do aprila 1992. godine bio angažovan u rezervnom sastavu policije SJB Orašje, u svojoj izjavi navodi da je njegovo selo Bukova Greda, koja pripada opštini Orašje, početkom aprila bilo blokirano od strane hrvatskih oružanih formacija, te da je on iz sela izašao 16.04.1992. godine i da se više nije mogao vratiti.⁹ Svjedok P. B. navodi da su dana 09.05.1992. godine u selo Bukova Greda došli pripadnici HVO iz Orašja, kojom prilikom su sve zatečene Srbe, muškarce i žene, natjerali da se skupe u centru sela, pa su žene vratili kućama, a sve vojno sposobne muškarce odveli i zatvorili u Donjoj Mahali, općina Orašje.¹⁰ Da je oružani sukob postojao na širem području, a ne samo na području opštine Orašje, potvrđuje i iskaz svjedoka Vlade Dervenića, koji je izjavio da do početka oružanih sukoba s porodicom bio nastanjen u Donjoj Dubici, općina Odžak, ali da su poslije Vaskrsa imali napad od strane hrvatske vojske, nakon čega su se povukli u Novi Grad, gdje su zarobljeni 08.05.1992. godine, kada je cijelo selo odvedeno u sportsku dvoranu u Odžaku.¹¹ Svjedok Zlatko Porobić, koji je bio angažovan u HVO, u jedinici čiji je zapovjednik bio Marko Benković, naveo je da su oružani sukobi na području Orašja počeli u aprilu 1992. godine.¹²

117. Pored navedenog, provedeni dokazi potvrđuju i činjenice o uspostavljanju Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, te njenih oružanih snaga pod nazivom Hrvatsko vijeće odbrane (HVO), kao i vojnu strukturu ovih oružanih snaga na pojedinim područjima BiH, uključujući i područje opštine Orašje, a s druge strane i formiranje Vojske Srpske Republike BiH, odnosno kasnije Vojske Republike Srpske (VRS), kao druge oružane strane u sukobu. Neki od tih dokaza su: Odluka ministarstva narodne odbrane Srpske Republike BiH o formiranju Teritorijalne odbrane Srpske republike BiH br. 1/92 od 16.04.1992. godine¹³,

⁷ Dokaz broj T-18

⁸ Dokaz broj T-24

⁹ Transkript saslušanja svjedoka Mirka Sarića od 05.04.2016. godine

¹⁰ Transkript saslušanja svjedoka P. B. od 22.03.2016. godine

¹¹ Transkript saslušanja svjedoka Vlade Dervenića od 05.04.2016. godine

¹² Transkript saslušanja svjedoka Zlatka Porobića od 19.04.2016. godine

¹³ Dokaz broj T-17

Odluka o formiranju Vojske Srpske Republike BiH broj 03-234/92 od 12.05.1992. godine i Odluka Skupštine srpskog naroda u BiH o formiranju Vojske Srpske Republike BiH od 12.05.1992. godine¹⁴, Odluka Predsjedništva Srpske Republike BiH o formiranju, organizaciji, formaciji, rukovođenju i komandovanju Vojskom Srpske Republike BiH od 15.06.1992. godine¹⁵, te Odluka o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosna.¹⁶

118. Iz navedenih dokaza, koji se odnose na vremenski period koji je prethodio periodu i radnjama iz optužnice, kao i na sam inkriminisani period od početka maja 1992. godine do kraja septembra 1993. godine, jasno proizilazi da je na teritoriji BiH, a i konkretno na širem području opštine Orašje, postojao oružani sukob između oružanih snaga HVO i VRS, čime Vijeće, ovaj element, nalazi dokazanim, isključujući svaku razumnu sumnju, te još jednom podsjeća da su u brojnim presudama MKSJ, kao i presudama Suda BiH, u odnosu na sukob između ove dvije strane, utvrđeni elementi oružanog sukoba.

iii. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom

119. Jedan od uslova iz člana 142. KZ SFRJ jeste da mora postojati veza između djela optuženog i oružanog sukoba. Dakle, da bi se utvrdilo postojanje navedenog elementa, neophodno je sagledati status optuženog u inkriminisanom period, te postojanje uzajamnosti i zavisnosti izvršenja djela u odnosu na postojanje ranije obrazloženog oružanog sukoba, na širem području opštine Orašje. U konkretnom, Vijeće je ispitalo da li je *“postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri uticalo na sposobnost počinioca da počinii zločin, njegovu odluku da ga počinii, način počinjenja zločina ili cilj s kojim je počinjen”*.¹⁷

120. Ovaj uslov ispunjen je ako je zločin počinjen kao podrška ili barem pod izgovorom situacije koja je proistekla iz oružanog sukoba.¹⁸

121. Sudeće vijeće MKSJ u paragrafu broj 568 navedene presude navodi: *“...Humanitarno pravo primjenjuje se i dalje na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se konkretne borbe vode na mjestu na kojem su se odigrali*

¹⁴ Dokaz broj T-19

¹⁵ Dokaz broj T-21

¹⁶ Dokaz broj T-22

¹⁷ *Kunarac et al.*, predmet broj IT-96-23 i IT-96-23/1-A, presuda od 12.06.2002. godine, par. 58

¹⁸ Presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Kunarac i dr.*, par. 58-59

dotični događaji. Stoga, dovoljno je to što su zločini bili u tijesnoj vezi s neprijateljstvima koja su trajala na drugim dijelovima teritorije pod kontrolom strana u sukobu. Uslov da dato djelo bude u tijesnoj vezi sa oružanim sukobom zadovoljen je ukoliko su, kao u ovom slučaju, zločini počinjeni kao posljedica borbi, a prije prekida oružanih aktivnosti na određenom području, te ako su počinjeni radi postizanja nekog cilja ili iskorištavanja situacije nastale uslijed borbi...”¹⁹

122. Na osnovu nekoliko faktora može se odrediti postojanje nexusa između djela koje je počinio optuženi i oružanog sukoba. Faktori mogu obuhvatiti sljedeće:

- činjenicu da je počinitelj vojnik;
- činjenicu da žrtva nije vojnik ili činjenicu da je žrtva pripadnik suprotne strane;
- činjenicu da se ta radnja može reći da služi krajnjem cilju vojne kampanje;
- činjenicu da je zločin izvršen u sklopu službenih dužnosti počinioca.²⁰

123. Prema tome, odlučna činjenica jeste status optuženog u vrijeme izvršenja krivičnog djela, odnosno činjenica da je optuženi Mato Baotić, djelo počinio kao pripadnik vojne policije 106. brigade HVO, odnosno pripadnost optuženog ovoj vojnoj formaciji, te djelovanje ove formacije na području opštine Orašje, zasigurno je uticalo na sposobnost optuženog da počinio krivično djelo, te način počinjenja i cilj s kojim je djelo počinjeno.

124. U inkriminisanom periodu optuženi Mato Baotić bio je pripadnik 106. brigade HVO Orašje i to od 17.04.1992. godine do 22.06.1996. godine, odnosno pripadnik vojne policije, a što proizilazi i iz izvještaja koje je optuženi podnosio nadležnoj komandi u svojstvu zapovjednika II odjeljenja vojne policije, kao i iskazima brojnih svjedoka, između ostalog i Vojina Milojevića, Zlatka Porobića, Ilje Stanića i drugih.

125. Vijeće nije prihvatilo tvrdnje Tužilaštva BiH da je optuženi u periodu od početka maja 1992. godine do kraja iste godine, obavljao funkciju zamjenika komandira Vojne policije 106. brigade HVO-a, a od početka 1993. godine do kraja septembra 1993. godine dužnost komandanta logora smještenog u Osnovnoj školi u Donjoj Mahali, iz razloga što

¹⁹ *Kunarac et al.*, predmet broj IT-96-23 i IT-96-23/1-A, presuda od 12.06.2002. godine, par 568

²⁰ Drugostepena presuda Kunarac i drugi, paragraph broj 59

nije imalo ni jedan dokaz na navedene okolnosti, osim iskaza svjedoka koji su bili zatočeni u navedenom objektu.

126. Također, sam optuženi u svom iskazu u svojstvu svjedoka odbrane, naveo je da je bio komandir voda II odjeljenja vojne policije, kao i da je zamoljen od strane komandira vojne policije, Pere Vincetića, u desetom mjesecu 1992. godine, da preuzme zapovjedništvo pritvora i zatvora samo nad licima hrvatske nacionalnosti, koja lica su bila smještena u prostorijama škole u Donjoj Mahali.²¹ Da je optuženi bio zapovjednik II odjeljenja vojne policije 106. brigade HVO Orašje, potvrdio je i svjedok odbrane Ilijo Stanić.²²

127. Prema tome, sve radnje koje je počinio optuženi, počinio je u svojstvu pripadnika vojne policije 106. brigade HVO Orašje, koja pozicija mu je upravo i omogućila da u vrijeme i u mjestu kako je to navedeno u izreci presude, izvrši navedena krivična djela, odnosno radnje silovanja oštećenih Marije Tünde – Benković, “S-4” i “S-5” i nečovječnog postupanja prema Jovanu Cvijanoviću, a koje radnje su u direktnoj vezi sa postojanjem rata i oružanog sukoba.

iv. Počinilac mora narediti ili počiniti djelo

128. Kao posljednji opšti element krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva jeste i taj da počinilac mora ili direktno izvršiti nezakonito djelo ili narediti drugima izvršenje istog, kako bi snosio odgovornost kao direktni počinilac djela, a kako je to predmetnom optužnicom optuženom stavljeno na teret. Nakon razmatranja svih predloženih dokaza, Vijeće je zaključilo da je u konkretnom slučaju dokazano da je optuženi počinio radnje koje su mu tačkama 1., 2., 3. i 5. b), c) i d) predmetne optužnice stavljene na teret (a koja analiza i utvrđeno činjenično stanje su obuhvaćeni sljedećim odjeljkom presude) čime je ispunjen i ovaj element krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, koje je optuženi u tačkama 1., 4. b) i c) počinio kao saizvršilac, a u tačkama 2., 3. i 4. a) počinio kao izvršilac.

²¹ Transkript saslušanja optuženog Baotić Mate u svojstvu svjedoka odbrane, od 11.10.2016. godine

Identifikacija optuženog

129. Vijeće će se, prije upuštanja u obrazlaganje pojedinačnih radnji za koje je optuženi oglašen krivim, kratko osvrnuti na dokaze na osnovu kojih je utvrđeno da je optuženi Mato Baotić osoba koja je počinila radnje koje su mu potvrđenom optužnicom stavljene na teret, odnosno radnje za koje je ovom presudom oglašen krivim.

130. U vezi s tim, Vijeće podsjeća da je odbrana u toku postupka u ovom predmetu pokušavala dokazati da se radi o drugom Mati, koji je u isto vrijeme bio pripadnik vojne policije 106. brigade HVO Orašje, te koji se u inkriminisanom periodu nalazio u logoru koji je bio u osnovnoj školi u Donjoj Mahali. Za Vijeće je nesporno da su u to vrijeme postojale dvije osobe po imenu Mato, kao i da su obojica bili pripadnici vojne policije, te da se drugi Mato prezivao Živković i da je imao nadimak "Rakijica", ali iz iskaza saslušanih svjedoka i materijalnih dokaza jasno proizilazi da su se optuženi i Mato Živković itekako razlikovali, kako po fizičkom izgledu, tako i po funkcijama koje su u to vrijeme obavljali.

131. Da je optuženi u inkriminisanom periodu bio mlađa osoba od nekih 25-30 godina, visine od 180 cm, crne ili smeđe kose, da je uvijek bio uredno ošišan i da nikad nije imao bradu, potvrdili su saslušani svjedoci, kako Tužilaštva BiH, tako i odbrane. Tako oštećena Marija Tünde – Benković u svom iskazu navodi kako je poznavala optuženog po imenu Mato Čikin, te da je tada bio mlađi i mršaviji, u uniformi, a znala ga je iz viđenja u društvu Pere Vincetića, jer su zajedno dolazili u njihov restoran u naselju Ugljara. Prilikom predočavanja foto albuma, oštećena je prepoznala optuženog na fotografijama.

132. Svjedok Marko Benković, muž oštećene, sjeća se da su u noći 10.05.1992. godine po njega došli Pero Vincetić i Mato, koji je tada imao 25-30 godina, *nije imao crnu nego više smeđu kosu*, bio je mršav. Tada je mislio da se preziva Živković, ali je kasnije saznao da mu je prezime Baotić. Svjedok je također naveo da su optuženi i Pero Vincetić bili "poznata banda" koja je krala auta po Orašju, ali da policija nije mogla uhapsiti optuženog u Njemačkoj, jer nije bilo raspisane potjernice za istim.

²² Transkript saslušanja svjedoka Ilje Stanića, od 11.10.2016. godine

133. Oštećena "S-5" optuženog Baotića opisuje kao osobu koja je tada imala oko 27, 28 godina, bio je srednjeg rasta, smeđe kose, obučen u maskirnu uniformu, za čije ime je saznala od svjedoka "S-3", s kojim je radila u kuhinji dok je boravila u logoru. Oštećena je također navela da ju je silovao i drugi Mato, zvani "Rakijica", te ih je obojicu prepoznala prilikom predočavanja foto albuma sa fotografijama.²³

134. Da su se optuženi Mato Baotić i osoba po imenu Mato Živković zvani "Rakijica" itekako fizički razlikovali, potvrdio je i svjedok odbrane, Krešo Benković, koji je također bio pripadnik vojne policije 106. brigade HVO Orašje. Optuženog je poznavao i od prije rata obzirom da su komšije, te ga prilikom svjedočenja prepoznaje i u sudnici. Kada opisuje fizički izgled optuženog Baotića i osobe pod imenom Mato Živković, svjedok ističe da je Živković bio osoba nižeg rasta, te da je na licu imao *biljeg*, misli da je to posljedica neke povrede, a da mu je lice bilo puno prištića, te da je nosio kratku, gustu bradu, za razliku od optuženog, koji je bio, kako svjedok navodi, "*ovakav kao sad, sređen, počešljan, obrijan*".²⁴ Također, za Matu Živkovića zna da je imao nadimak "Rakijica" iz razloga što je uvijek bio pijan.

135. Vijeće je imalo u vidu i iskaz svjedoka odbrane, Ilje Stanića, koji je naveo da je lično poznavao optuženog te da su u jako dobrim odnosima, obzirom na to da je optuženi odgojio njegovu majku koja je ostala rano bez oca. Svjedok je u inkriminisanom periodu obavljao dužnost veziste u jedinici, a većinu vremena provodio je u kancelariji Pere Vincetića, te je prekućavao dobijene izvještaje i svu ostalu dokumentaciju koju je dobijao, a koju je nekad potpisivao i optuženi lično. Misli da su u vojnoj policiji postojala četiri odjeljenja, a zna da je na čelu jednog od njih bio i optuženi, ali ne zna kojeg. Zna da je u školi u Donjoj Mahali bio i Mato Živković zvani "Rakijica", te da se primjetno fizički razlikovao od optuženog Mate Baotića, jer je imao bradu i "*rupičasto lice*".²⁵ I sam optuženi potvrdio je da su vojnoj policiji postojala tri odjeljenja, te je on bio na čelu II odjeljenja, dok je izvjesni "Lona" bio na čelu I odjeljenja, a Mato Živković "Rakijica" na čelu III odjeljenja.

136. Vijeće nije moglo prihvatiti argument odbrane optuženog da je došlo do zamjene u identitetu optuženog, obzirom da iz provedenih dokaza jasno proizilazi da su se dvojica

²³ Dokaz Tužilaštva BiH broj T-9

²⁴ Transkript saslušanja svjedoka Kreše Benkovića od 04.10.2016. godine

²⁵ Transkript saslušanja svjedoka Ilje Stanića, od 11.10.2016. godine

Mata, Baotić i Živković, veoma razlikovali u fizičkom smislu. Također, Vijeće zaključuje da je optuženi često bio u društvu zapovjednika vojne policije, Pere Vincetića, za razliku od "Rakijice", koji je, kako optuženi u svom iskazu ističe, bio "slobodni snajperista", iz razloga što je mogao otići kući kad hoće i mogao je raditi šta hoće, te da ga niko ništa nije pitao, kao i da je dobio nadimak "Rakijica" kao mali, jer su mu davali čokanjčiče rakije. Sam optuženi ga je opisao kao osobu koja je imala rošavo lice i bradu.²⁶ Primjetna razlika u fizičkom izgledu može se uočiti i uvidom u foto albume predočene svjedocima, na kojima se vidi da se optuženi Mato Baotić i Mato Živković "Rakijica" itekako razliku u fizičkom izgledu.

137. Na osnovu svega navedenog, Vijeće je, van razumne sumnje, zaključilo da je upravo optuženi Mato Baotić počinio navedene krivičnopravne radnje koje mu se ovom presudom stavljaju na teret, zbog čega ga je za iste i oglasilo krivim.

Tačka 1. osuđujućeg dijela presude

138. Optuženom se u prvoj tački osuđujućeg dijela izreke presude stavlja na teret da je *"u noći 10/11.05.1992. godine, nakon što je pod optužbom da sarađuje sa neprijateljskom stranom, lišio slobode Marka Benkovića, muža oštećene Marije Tünde – Benković, zajedno sa V.P., koji je trenutno nedostupan Tužilaštvu BiH, silovao oštećenu Mariju Tünde – Benković, tako što su je odvezli u jednu kuću na području Donje Mahale, općina Orašje, gdje joj je V.P. naredio da se skine, a kada je to odbila, optuženi je na silu skinuo i držao je za kosu, povijenu prema podu, dok ju je silovao V.P., a potom su zamijenili mjesta tako da ju je držao V.P. a silovao optuženi Mato Baotić, nakon čega su je u jutarnjim satima vratili u kuću u kojoj je boravila, a kasnije u toku istog dana odvezli je do granice između Republike Hrvatske i Mađarske, gdje je imala rodbinu, natjerali je da pređe u Mađarsku i da o silovanju ne smije nikome pričati. Od posljedica ovog silovanja, oštećena je ostala u drugom stanju, te je dana 05.06.1992. godine izvršila prekid trudnoće u bolnici u gradu Komlo u Mađarskoj"*.

²⁶ Transkript saslušanja optuženog u svojstvu svjedoka odbrane, od 11.10.2016. godine

139. Na navedenu okolnost, saslušani su svjedok-oštećena Marija Tünde – Benković, Marko Benković, Pejo Delić, Ivo Klaić, Ivo Matuzović, Ilija Knežević, Kata Baotić, te je pročitana izjava preminulog svjedoka Ive Matuzovića.

140. Uvjerenje Vijeća o krivici optuženog za silovanje oštećene, na način kako je to činjenično opisano u izreci presude, utemeljeno je prvenstveno na iskazu svjedokinje Marije Tünde – Benković, koja je ujedno i oštećena krivičnim djelom, a čiji iskaz Vijeće nalazi detaljnim i uvjerljivim, te potkrijepljenim iskazima drugih saslušanih svjedoka u pogledu odlučnih činjenica.

141. Tako iz izjave same oštećene proizilazi da je u kritično vrijeme, zajedno sa mužem Markom Benkovićem, boravila u kući prijatelja po nadimku Gedžo. Tokom noći 12. ili 14.05.1992. godine, njen muž Marko Benković odveden je od strane pripadnika vojne policije 106. brigade HVO, Pere Vincetića zvanog Konj i Mate Baotića. Nakon određenog vremena, istu noć, u kuću je ponovo došao Pero Konj i čula je kada Gedžu pita gdje je prostorija u kojoj svjedokinja spava. Ušao je u sobu i naredio joj da mora poći s njim radi svjedočenja za muža. U autu je vidjela i optuženog Matu Baotića. Odveli su je do njene kuće i izvršili pretres kuće, kao i restorana. Nakon toga su je vratili u Gedžinu kuću, gdje su od nje tražili novac. Ponovo su sjeli u auto i svezali joj oči da ne vidi kuda je vode. Dovedli su je u jednu kuću, u namještenu prostoriju, gdje je optuženi Mato Baotić uzimao izjavu od nje. Nakon toga, Pero je rekao optuženom da prestanu s tim i krenu na nešto ljepše. Tada je skinuo kaiš, izvadio pištolj i bajonet, te oštećenoj naredio da se skine, na šta je ista odgovorila da ona nije striptizeta, u tom trenutku je mislila da je to sve šala, dok Pero nekoliko puta nije isto ponovio, pa kada se svjedokinja nije sama skinula, to je učinio optuženi, tako što joj je skinuo donji veš i hlače. Optuženi ju je uhvatio za kosu koja je bila svezana u rep, gurnuo joj glavu do poda, nakon čega ju je Pero silovao s leđa. Zatim su Pero i optuženi Baotić zamijenili mjesta, tako da joj je sada Pero držao glavu, dok ju je optuženi silovao na isti način kao i Pero prije toga. Kada je optuženi završio, donio je vodu i peškir kako bi se oštećena mogla oprati, nakon čega ju je Pero u drugoj sobi ponovo silovao, za koje vrijeme je optuženi boravio u kući. Poslije toga su je vratili u Gedžinu kuću, zaprijetivši joj da nigdje ne smije izaći. Oštećena je ujutro Gedži i kuharu rekla da su je silovali, ali da o tome ne pričaju.²⁷

²⁷ Transkript saslušanja svjedokinje Marije Tünde – Benković od 08.03.2016. godine

142. Na ovu tačku optužnice svjedočio je i muž oštećene, Marko Benković, koji je potvrdio da je odveden u noći 10.05.1992. godine od strane pripadnika vojne policije, tačnije Mate Baotića i Pere Vincetića, u kojem trenutku nije znao kako se tačno Mato preziva, ali da ih je poznao od ranije jer su zajedno dolazili u njegov lokal više puta. Odveli su ga pod sumnjom da sarađuje sa neprijateljem, što je vidljivo i iz izvještaja o intervencijama za taj dan, a koji su sačinili i potpisali Pero Vincetić i optuženi Mato Baotić.²⁸ U pomenutom izvještaju navedeno je da je na dan 10.05.1992. godine u 23 sata radi saslušanja priveden Marko Benković, zbog sumnje da se bavio preprodajom oružja nekim licima srpske nacionalnosti i kontraobavještajnim radom. Svjedok je također potvrdio da se nakon nekoliko mjeseci našao sa suprugom u Mađarskoj, kada mu je ista ispričala šta joj se dogodilo te noći kada je svjedok odveden, kao i činjenicu da je oštećena nakon toga ostala trudna i da je izvršila abortus u gradu Komlo u Mađarskoj, a o čemu postoji i medicinska dokumentacija koja je uložena u spis. U vezi s tim, svjedok je naveo da su kasnije saznali da se silovanje desilo u kući optuženog.²⁹

143. Iskaz svjedokinje u potpunosti potvrđuje i izjava svjedoka Ive Matuzovića, zvanog Gedžo, čija izjava je čitana na glavnom pretresu, iz razloga što je svjedok preminuo.³⁰ U svojoj izjavi, svjedok Matuzović navodi da je Marka Benkovića poznao od prije rata, kao i da se sjeća da se on puno prije rata oženio jednom Mađaricom sa kojom je živio u Mađarskoj, nakon čega su se doselili u mjesto Ugljara kod Orašja, gdje su otvorili svoj ugostiteljski objekat "Charile" u koji je svjedok često navraćao, jer je tu bila "*dobra zabava i dobra kuhinja*". U tom objektu upoznao je i Markovu ženu Mađaricu, koja se, po njegovom sjećanju, zvala Tildi. U vrijeme dok je trajalo granatiranje Orašja, a koje je bilo najžešće oko Markovog objekta, Marko je svjedoka zamolio, obzirom da su se tada dobro poznavali, da on, njegova supruga i jedan kuhar koji je također bio Mađar, borave u njegovoj kući dok traje to granatiranje, na šta je svjedok i pristao. Sjeća se da su jedne noći u maju 1992. godine došli pripadnici vojne policije, među kojima je bio Pero Vincetić zvani Konj, za kojeg je znao da je u to vrijeme bio zapovjednik vojne policije 106. brigade HVO i još jedan vojni policajac po imenu Mato, te su prvo odveli Marka Benkovića. Svjedoku nije bilo jasno zbog čega ga odvođe, a kasnije je čuo iz priča da je Marko sarađivao sa Srbima, da se nije

²⁸ Izvještaj o intervencijama na dan 10.05.1992. godine – dokaz Tužilaštva BiH broj T-2

²⁹ Transkript saslušanja svjedoka Marka Benkovića od 08.03.2016. godine

slagao s politikom koja je u to vrijeme vladala u Orašju, ali da je ubijeđen da to nije istina, jer je znao da je Marko bio dobar sa svima. Te noći su Tildi, kuhar i svjedok dugo bili na terasi, čekajući da se Marko vrati, ali pošto ga nije bilo, svi su otišli na spavanje. Kasnije iste noći, kako svjedok navodi, vratili su se isti vojni policajci, ušli u kući i odveli Tildi. Kad je svanulo, svjedok je čuo da se Tildi vratila, te su primijetili da je bila sva uplakana, a ona im je tada rekla da su je silovali vojni policajci koji su je odveli.

144. Svjedok odbrane, Pejo Delić, naveo je da su mu poznati oštećena i njen muž, Marko Benković, da zna da su na području Orašja imali noćni klub "Charile" u kojem su držali plesačice. U toku rata, nakon što je svjedok raspoređen na dužnost operativca u Službi za nacionalnu sigurnost, obraćali su mu se oštećena i njen muž, zbog toga što su željeli dati izjavu na okolnosti otimanja motornog vozila i silovanja oštećene. Ističe da je o njima znao dosta, između ostalog i da je imao informaciju i prije nego je došlo do rata da je Marko Benković bio saradnik srpske obavještajne bezbjednosti. Sjeća se da su dogovorili susret u krugu objekata koje su držali braća Benković, u jednom montažnom kafiću, gdje su ga zamolili da razgovaraju o navedenom. Misli da se susret desio u četvrtom mjesecu 1994. godine, oštećenu je poznavao iz kafane, sjeća se da je te prilike došla "razgolićena", svjedok navodi da se bojao da i njega ne uvuku u svoj kriminal, zbog čega ju je i pitao za dozvolu da snima diktafonom cijeli razgovor s njom, za koje vrijeme je muž otišao da prošetati. Te prilike mu je oštećena, kako navodi, pričala kako je privedena od strane Pere Vincetića zvanog Konj i izvjesnih "Dame" i Rakijice, koji su je odveli i silovali, nakon čega je oštećena ostala u drugom stanju. Također mu je rekla da je izvršila abortus u Sloveniji, koji ju je koštao 1.500,00 KM, u vezi čega joj je svjedok tražio dokumentaciju, nakon čega je na njenom licu, kako ističe, vidio uznemirenost, zbog čega je zaključio da je lagala.³¹

145. Prilikom unakrsnog ispitivanja od strane postupajućeg tužioca Tužilaštva BiH, zašto nisu otišli u policijsku stanicu da podnesu prijavu, svjedok je odgovorio da je mislio da je to zbog toga da prisnije razgovaraju, pa nakon što je tužilac upitao da li je to zbog činjenice da je Pero Vincetić u to vrijeme bio načelnik policije u Orašju, svjedok je izjavio da je moguće da je to bio razlog. Također, svjedok je potvrdio da je brat Pere Vincetića, Ilija, u to vrijeme bio šef Operativne grupe, koju činjenicu Vijeće uzima kao stvarnu za postupke

³⁰ Zapisnik o saslušanju svjedoka Ive Matuzovića, broj KT-RZ-49/06 od 18.03.2011. godine – dokaz Tužilaštva BiH broj T-12

³¹ Transkript saslušanja svjedoka Peje Delića od 30.08.2016. godine

oštećene i Marka Benkovića u tom periodu, odnosno činjenicu da su isti itekako imali razloga za strah od vladajućih struktura na području opštine Orašje, a nakon što su doživjeli maltretiranja od strane pripadnika tih struktura.

146. Vijeće je imalo u vidu i iskaz svjedoka odbrane Ilije Kneževića, koji je u inkriminisanom periodu bio pripadnik Četvrte bojne 106. brigade HVO Orašje, naveo je kako optuženog Matu Baotića poznaje od 1994. godine, te mu je isti bio zapovjednik od 1997. do 2001. godine. Svjedok poznaje i oštećenu i njenog muža, obzirom da su iz istog mjesta, te zna da su imali striptiz bar pod nazivom "Charlie", gdje ih je i viđao, a u koji su dolazili svi. Čuo je da je Marku u ratu oduzeto vozilo, da se pričalo da su kod njega našli radio stanicu, a za Mariju je čuo poslije, 1996. godine, da je silovana. U vezi s tim, svjedok ističe da se pričalo da su Mariju silovali Pero Vincetić i izvjesni "Dama", ali da je kasnije od vojnika koji su bili s njim čuo da je to uradio Mato Baotić, pričali su to između sebe.³²

147. Iskaz svjedoka Ilije Kneževića potvrđuje i svjedok Jovo Stevanović, koji navodi da je, prilikom boravka u školi, čuo kako vojni policajci između sebe pričaju da je Markovu suprugu silovao Mata Čikin.³³

148. Odbrana je pokušala dovesti u pitanje kredibilitet svjedoka optužbe na ove okolnosti, a posebno svjedoka Marka Benkovića. Tako u vezi istog u svojoj završnoj riječi odbrana ističe da je isti bio vlasnik noćnog striptiz bara "Charile" u mjestu Ugljara, općina Orašje³⁴, koji je radio do ranih jutarnjih sati, iako je isti bio registrovan samo kao ugostiteljski objekat u kome su se mogli služiti hrana i piće, ali da se, po izjavi svjedoka, radilo o pizzeriji koja je dobro radila "kao mali Pariz". Također, u toku saslušanja pojedinih svjedoka odbrane, odbrana je nastojala Vijeću prikazati Marka Benkovića kao osobu sa kriminalnom prošlošću, u vezi čega je uložila i izvod iz kaznene evidencije u vezi istog.³⁵

³² Transkript saslušanja svjedoka Ilije Kneževića od 27.09.2016. godine

³³ Transkript saslušanja svjedoka Jove Stevanovića od 29.03.2016. godine

³⁴ U vezi navedenog, odbrana je kao dokaz broj O-22 uložila Rješenje Općine Orašje broj 04-22-536/16 od 29.04.2016. godine, u prilogu kojeg se nalazi i kopija Rješenja Opštinskog sekretarijata za upravno-pravne poslove Opštine Orašje, SR BiH, broj 03/II-354-26/89 od 25.12.1989. godine o odobrenju osnivanja i vođenja samostalne ugostiteljske djelatnosti u mjestu Ugljara, na ime Marka Benkovića

³⁵ Izvod iz kaznene evidencije na ime Marko Benković, MUP Posavske Županije, Policijska uprava Orašje, broj 02-2/4-1-04-7-36/16 od 24.05.2016. godine – dokaz odbrane broj O-23

149. Tako se iz iskaza svjedoka odbrane, Ive Klaića i Ive Matuzovića, koji su radili kao konobari u objektu "Charlie" može zaključiti da je pomenuti ugostiteljski objekat ujedno bio i striptiz bar, u kojem se o djevojkama koje su tu radile brinula oštećena Marija Tünde – Benković, dok je Marko Benković bio zadužen za sve ostalo.³⁶

150. U vezi navedenog argumenta odbrane kojim su dovodili u pitanje kredibilitet oštećene i njenog muža, Marka Benkovića, koji se odnosio na to da je isti bio vlasnik noćnog bara "Charlie" u naselju Ugljara, općina Orašje, Vijeće ističe da navedena činjenica ni na koji način ne opravdava postupanje optuženog prema oštećenju, čiji muž je lišen slobode radi navodne saradnje sa neprijateljem.

151. Nadalje, odbrana je u ovom dijelu navodila da su iskazi svjedoka Marije Tünde – Benković i Marka Benkovića iskonstruisani i usmjereni neutemeljeno i neargumentirano protiv optuženog, te se pozivala na spis Vojnog tužilaštva Orašje broj K T 784/94³⁷, a posebno na krivičnu prijavu od 06.07.1994. godine protiv Pere Vincetića, podnesenu od strane oštećenih. U pomenutoj krivičnoj prijavi navedeno je da je silovanje izvršio Pero Vincetić, te da se isti treba kazniti za isto, zbog čega je odbrana i navela da je ista iskonstruisana, obzirom da nije podnesena protiv optuženog Baotića, nego samo protiv Pere Vincetića, kao i da je podnesena dvije godine nakon događaja.

152. Nedosljednosti u iskazu, na kojima je odbrana optuženog potencirala u toku postupka, kao i u završnoj riječi, Vijeće ne nalazi odlučnim za donošenje drugačije odluke u konkretnom slučaju, a iz razloga što oštećena na pitanje zašto su u predmetnoj krivičnoj prijavi naveli samo ime Pere Vincetića, a ne i optuženog Mate Baotića, kazala kako su mislili da će *"kad uhvate šefa, doći i ostali"*, misleći na to da je optuženi u to vrijeme bio Perin zamjenik, ali i zbog toga što nisu znali *"stručnjaci"* da znaju šta je trebalo navesti. Također, Vijeću nije predočen niti jedan dokaz na osnovu kojeg bi se moglo zaključiti da je oštećena imala neke lične motive da tereti optuženog za nešto što nije počinio, te je, u skladu s drugim provedenim dokazima na ove okolnosti, cijenilo iskaz oštećene kao jasan, dosljedan i istinit. U vezi navoda odbrane da su oštećena i njen muž krivičnu prijavu podnijeli dvije godine nakon događaja, Vijeće ističe da u vezi toga treba uzeti u obzir i činjenicu da isti nisu ni bili na području opštine Orašje nakon toga, obzirom da su oštećenu

³⁶ Transkript saslušanja svjedoka Ive Klaića i Ive Matuzovića od 30.08.2016. godine

Pero Vincetić i optuženi poslali preko granice u Mađarsku, i to jutro nakon izvršenog silovanja, a da je njen muž, nakon što je pušten iz pritvora, posudio novac da može otići do supruge, odnosno da je i tada na snazi bilo ratno stanje.

153. Kada je u pitanju iskaz oštećene u vezi datuma kada se desilo silovanje, odnosno da ista misli da je to bilo 12. ili 14.05.1992. godine, odbrana optuženog je tvrdila da je optuženi Mato Baotić već 11.05.1992. godine bio u Zagrebu, gdje je čekao suprugu da dođe iz Njemačke radi obilježavanja njihove godišnjice braka, koja je inače 13.05. Međutim, materijalni dokaz Tužilaštva, uložen na ovu okolnost, već pomenuti izvještaj o intervencijama za dan 10.05.1992. godine, koji je potpisan od strane optuženog lično, potvrđuje da je muž oštećene tu noć odveden od strane vojnih policajaca radi ispitivanja, a sama oštećena je izjavila da se silovanje desilo istu noć kad je njen muž odveden. Također, odbrana nije predočila ni jedan dokaz na osnovu kojeg tvrdi da je optuženi već 11.05.1992. godine bio u Zagrebu, osim što je na tu okolnost svjedočila supruga optuženog, koja je rekla da misli da je optuženi u Zagreb došao 11.05.1992. godine.³⁸

154. Na osnovu navedenog, jasno je da je Vijeće s razlogom poklonilo vjeru iskazu oštećene i u ovom dijelu, jer je ista potvrdila da se silovanje desilo istu noć kad je njen muž lišen slobode, te se nije strogo vezala za datum 12. ili 14.05.1992. godine, koji je navela prilikom svjedočenja.

155. Odbrana je tokom dokaznog postupka osporavala da je oštećena ostala u drugom stanju, odnosno da je ta trudnoća posljedica silovanja od strane optuženog Mate Baotića. U tom pogledu, Vijeće podsjeća da optuženom navedeno nije ni stavljeno na teret, zbog čega se nije ni upuštalo u razmatranje prigovora odbrane izjavljenih u tom pravcu.

156. Vijeće je na osnovu navedenih dokaza, van razumne sumnje, utvrdilo da je optuženi počinio krivično djelo silovanja nad oštećenom, a nakon što joj je muž odveden od strane pripadnika vojne policije pod sumnjom da je saradnik neprijateljske strane, koja je optuženog poznavala prije nemilog događaja po imenu Mato i nadimku Čikin, a kasnije je saznala i za njegovo prezime. U vezi s tim, oštećenju je na glavnom pretresu predочен i album sa nekoliko fotografija, na kojem je ista prepoznala optuženog Matu Baotića kao

³⁷ Dokaz odbrane broj O-6

osobu koja je počinila silovanje nad njom kritične prilike. Iskaz oštećene, u bitnom, u potpunosti potvrđuje i iskaz svjedoka Ive Matuzovića, kojeg su oštećena i njen suprug znali po nadimku Gedžo i s kojim su, u vrijeme ratnih sukoba, bili u veoma dobrim odnosima, obzirom da ih je isti smjestio u svoju kuću kako bi bili zaštićeni od ratnih dejstava.

Tačka 2. osuđujućeg dijela presude

157. Tačkom 2. Optužnice optuženom Mati Baotiću stavlja se na teret da je *“u vremenskom periodu od 08.10. do 24.11.1992. godine u više navrata silovao oštećenu “S-5” na način da je, u noćnim satima, ulazio u prostorije fiskulturne dvorane u Osnovnoj školi u Donjoj Mahali, gdje su bili zatvoreni civili srpske nacionalnosti, te nakon što je oštećena izvođena iz dvorane, dovodio istu u kupatilo koje se nalazi pored dvorane ili u ostavu uz kupatilo, naređivao joj da sa sebe skine svu odjeću, što je oštećena u strahu za svoj život i radila, tjerao je da legne na drvenu klupu koja se nalazila u kupatilu ili na naslaganu garderobu u ostavi pored kupatila gdje ju je potom silovao”*. Na okolnosti ove tačke optužnice, svjedočili su svjedoci: oštećena “S-5”, svjedok “S-3”, Nikola Čikojević, Sretko Dragojlović, Marko Maskaljević, Ilija Baotić, Pavo Stanić, Antun Maskaljević, te je pročitana iskaz svjedoka Vojina Milojevića.

158. Oštećena “S-5” detaljno je opisala kada, gdje i na koji način je optuženi vršio silovanje nad njom, kao i na koji način je saznala njegovo ime i nadimak. Oštećena na početku svog iskaza navodi kako je dovedena u logor u Donju Mahalu, iz zatočeništva u Slavonskom Brodu, zajedno s mužem, koji je također bio smješten u dvorani, ali u jednom ćošku, odvojen od nje. Oštećena se sjeća da su u dvorani bile i četiri žene, te da je ona jedna od njih. Za vrijeme boravka u dvorani, navodi da je radila sve što bi joj naredili, te da je preko puta dvorane bila kuhinja u kojoj je prala suđe sa svjedokom “S-3”. Od svjedoka “S-3” saznala je za imena vojnih policajaca koji su tu bili, između ostalih za optuženog Matu Baotića, Damira Damu, Matu Rakijicu, Peru Vincetića zvanog Konj i još neke. Navodi da je optuženog svakodnevno viđala u prostorijama osnovne škole, među ostalim vojnim policajcima. Optuženog opisuje kao osobu smeđe kose, srednjeg rasta, misli da je tada imao oko 27, 28 godina, bio je obučen u maskirnu uniformu. Navodi da su je svakodnevno

³⁸ Transkript saslušanja svjedokinje Kate Baotić od 12.07.2016. godine

izvodili iz fiskulturne dvorane u kojoj su bili zatočenici srpske nacionalnosti, nakon čega bi nad njom vršili silovanje, nekad u kupatilu koje se nalazilo pored sale, u ostavi pored kupatila ili u kancelariji u kojoj je boravila vojna policija. Sjeća se da ju je optuženi često izvodio u ostavu pored kupatila, gdje joj je naređivao da se skine, što je ona morala uraditi, nakon čega bi je silovao. Jedne prilike ga je molila da je ne dira jer je imala menstruaciju, međutim, optuženi nije imao razumijevanja, te je i te prilike silovao. Drugi vojni policajci su je također silovali. Znalo se dešavati da je u toku noći izvedu po nekoliko puta i siluju. Zbog svega toga, oštećena je osjećala bolove i o tome pričala svjedoku "S-3" dok su zajedno radili u kuhinji.³⁹

159. Vijeće je na ovu tačku optužnice saslušalo i svjedoka "S-3", koji je zajedno sa oštećenom radio u kuhinji logora u Donjoj Mahali. Svjedok se sjeća kada je dovedeno oko 200 lica iz Broda u fiskulturnu salu škole u Donjoj Mahali, među kojim licima su bili oštećena "S-5" i njen muž. Opisuje je kao mlađu ženu od oko 30, 40 godina, krupniju i lijepu. Do tada je radio sam u kuhinji, a kada je došla oštećena, pomagala mu je oko podjele hrane i pranja posuđa. Zatočenike u logoru obezbjeđivali su pripadnici vojne policije, od kojih je poznavao Peru Vincetića, Matu Baotića i još neke. Ističe da je optuženog slabije znao, ali da je tada imao oko 30 godina, bio je višeg rasta, u policijskoj uniformi. Svjedok navodi da mu je oštećena pričala da su vojni policajci s njom "*radili šta su htjeli*", da su je silovali, da ju je i Damir odvodio na silovanje, ali da ju je silovao i optuženi Baotić. Za ime optuženog čuo je od vojnog policajca po nadimku Šikan. U toku noći, svjedok je boravio u istoj prostoriji u kojoj je bila i oštećena, a koju su izvodili oko deset sati navečer, te mu je rekla da su je silovali u prostoriji u kojoj je boravila vojna policija. Vidio je i čuo kada Damir dođe po nju u fiskulturnu salu, kaže joj "*hajde*", ali nije znao gdje je vode.

160. Svjedoci Nikola Čikojević i Sretko Dragojlović, koji su također bili zatočeni u fiskulturnoj sali osnovne škole u Donjoj Mahali, potvrdili su da su među njima bile i četiri žene, koje su često izvođene od strane vojnog policajca Damira "Dame", a koje su pričale da su silovane. Također navode da je među tim ženama bila i oštećena "S-5", koja je također izvođena i silovana. Tako svjedok Nikola Čikojević navodi da je Damir bio "*gospodar dvorane*", jer je imao ključeve i otvarao kada bi neko došao, te je on najčešće

³⁹ Transkript saslušanja svjedoka "S-5" od 17.05.2016. godine

dolazio i izvodio ih, upalio bi svjetlo u dvorani, udario ih čizmama po nogama, kazao “*ustaj i izlazi*”, nakon čega su žene morale izaći.⁴⁰ Svjedok Sretko Dragojlović sjeća se da je oštećena često izvođena, u svako doba noći, ali ne zna koliko ih je dolazilo po nju.⁴¹

161. Da je vojni policajac Damir Klajić zvani “Dama” bio zadužen za zatočenike koji su bili smješteni u fuskulturnoj Sali osnovne škole u Donjoj Mahali, potvrdili su i svjedoci odbrane Marko Maskaljević, Ilija Baotić i Pavo Stanić.

162. Vijeće je na uvid imalo i izjavu svjedoka Vojina Milojevića, koja izjava je pročitana u skladu sa odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH iz razloga što svjedok, zbog teškog zdravstvenog stanja, nije bio sposoban da dā svoj iskaz neposredno pred sudećim Vijećem. U navedenoj izjavi, svjedok navodi da je i on bio jedan od zatočenika koji su boravili u školi u Donjoj Mahali, te da je među njima bilo zatvorenih žena sa područja Odžaka, Bosanskog Broda i Novog Grada, koje žene su svake noći izvođene na silovanja i druga fizička maltretiranja od strane pripadnika vojne policije.⁴²

163. Odbrana je prigovarala navedenom iskazu oštećene “S-5” iz razloga što, po mišljenju odbrane, izvršenje radnje silovanja nije argumentovano ni jednim dokazom u smislu postojanja očevidaca ili nekim drugim dokazom, te smatra da samo njen iskaz nije dovoljan da bi bilo dokazano izvan svake razumne sumnje da je optuženi počinio inkriminisane radnje iz ove tačke.

164. U vezi s tim, Vijeće je, prilikom donošenja svoje odluke, imalo u vidu stav MKSJ, prema kojem za utvrđivanje vjerodostojnosti nisu neophodni potkrepljujući dokazi, obzirom da se silovanje često vrši pred vrlo malo ili pred ni jednim svjedokom, kao i da je priroda ovog djela takva da su samo žrtve u mogućnosti da identifikuju počinioce i svjedoče o okolnostima vezanim za silovanje.

165. Vijeće zaključuje da je u konkretnom postupku, ocjenom izvedenih dokaza, utvrđeno da je uz silovatelja (prilikom silovanja) bila prisutna samo oštećena, dok su ostali svjedoci potvrdili da je oštećena često izvođena od strane pripadnika vojne policije, dok je

⁴⁰ Transkript saslušanja svjedoka Nikole Čikojevića, od 31.05.2016. godine

⁴¹ Transkript saslušanja svjedoka Sretka Dragojlovića, od 05.04.2016. godine

⁴² Zapisnik o saslušanju svjedoka Vojina Milojevića, broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 30.10.2015. godine

svjedok „S-3“ izjavio da mu je ista pričala da ju je i optuženi Mato Baotić silovao, što po mišljenju ovog Vijeća, sa aspekta kredibiliteta njenog svjedočenja ne umanjuje dokaznu snagu za osudu optuženog po predmetnoj inkriminaciji, obzirom da činu silovanja u pravilu ne prisustvuju svjedoci koji bi iskaz mogli decidno podržati, dok je u ovom slučaju Vijeće imalo dovoljno dokaza koji bi potvrdili navode same oštećene.

166. Osim toga, što se tiče manjih nedosljednosti i nemogućnosti oštećene da se sjeti svih detalja u svom iskazu, ovo Vijeće saglasno stavu MKSJ u predmetu *Furundžija*, nalazi da od lica koja su preživjela takva traumatična iskustva poput silovanja „*nije razumno očekivati da se sjećaju svih sitnih detalja događaja kao što su datum ili vrijeme. Također, nije razumno očekivati da se sjećaju svakog pojedinačnog elementa kompliciranog i traumatičnog redoslijeda događaja. U stvari, nedosljednosti mogu pod određenim okolnostima ukazivati na istinitost i na činjenicu da na svjedoke nije uticano.*” Pritom je Vijeće imalo u vidu i navode oštećene, koji se odnose na činjenicu da je žrtva velikog broja silovanja od strane više lica, da su se silovanja dešavala skoro svake noći dok je boravila u logoru. Navedeni iskaz oštećene, Vijeće je cijeno sasvim razložnim, imajući u vidu stresni događaj i okolnosti u kojima se isti dešavao, da je oštećena provela nekoliko mjeseci u zatočeništvu, da je njen muž bio u istoj sali, kao i da poslije završetka rata nije mogao da se nosi s činjenicom da je oštećena silovana, te ju je zbog toga napustio, bez obzira na zajedničku djecu koju ima s njom. Vijeće smatra da se oštećena, iako je proživjela navedenu torturu, ipak najbliže moguće odredila, precizirajući da su se predmetna silovanja od strane optuženog desila u vremenskom intervalu od mjesec dana, koje vrijeme je provela u Donjoj Mahali, što je za Vijeće vjerodostojno i čemu je, na kraju, poklonio vjeru.

167. Nadalje, Vijeće konstatuje da je u potpravilu 96(i) Pravilnika MKSJ-a predviđeno da nije potrebno dodatno potkrepljivanje svjedočenja žrtve. Ovakvo pravilo se slaže sa stanovištem koje je zauzelo Pretresno vijeće u Presudi u predmetu *Tadić*, citiranom u Presudi u predmetu *Akayesu*, da iskazu žrtve seksualnog zlostavljanja pridaje jednaku pretpostavku pouzdanosti kao i iskazima žrtava drugih zločina, što je *common law* dugo uskraćivao žrtvama seksualnog nasilja. Dakle, u skladu sa praksom MKSJ, svjedočenje žrtava seksualnog zlostavljanja u pravilu nije manje pouzdano od svjedočenja bilo kojeg drugog svjedoka.

168. Pored toga, ne postoji nikakav pravni zahtjev da iskaz jedinog svjedoka o

materijalnim činjenicama mora da bude potkrijepljen, kako bi mogao biti prihvaćen kao dokaz, ali je važna pouzdanost i vjerodostojnost koja se tom iskazu pridaje. Osim toga, Vijeće primjećuje, saglasno stavu Apelacionog vijeća Suda BiH da je za utvrđivanje relevantnosti činjenica, kao kriterij, opredjeljujući kvalitet svjedočenja, a ne puki broj dokaza, odnosno: „*da je inherentno pravo suda da utvrđuje činjenice na osnovu principa slobodne ocjene dokaza i u skladu sa dubokim ličnim uvjerenjem svakog od sudija. Radi se o široko postavljenom diskrecionom pravu koje je podložno određenom broju ograničenja. Međutim, na princip unus testis nullus testis (jedan svjedok nije dovoljan)*“⁴³ koji zahtijeva potkrepljivanje svjedočenja jedinog svjedoka neke relevantne činjenice drugim svjedokom, više se ne poziva gotovo ni jedan moderni kontinentalni pravni sistem.“⁴⁴

169. Osim toga, Vijeće podsjeća na praksu u predmetu *Miodrag Marković*, u kome je postupajuće Apelaciono vijeće zaključilo da je prvostepeno vijeće „*moglo osuditi optuženog na osnovu izjave oštećene*“, zatim na mišljenje Apelacionog vijeća Suda BiH u predmetu *Mejakić i dr.* koje se odnosi na to da „*dokaz koji je zakonit, autentičan i vjerodostojan može biti dovoljan da se optuženi osudi, čak i ako je riječ o iskazu samo jednog svjedoka.*“⁴⁵ U prilog ovakvom zaključku ide i stav MKSR, gdje je pretresno vijeće, primjenjujući pravilo 96. Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ-a i MKSR-a zaključilo „*da*

⁴³ V. predmet MKSJ Tužilac protiv *Duška Tadića zv. Dule* pred Pretresnim vijećem, Mišljenje i presuda od 07.05.1997. godine, par. 537.

⁴⁴ *Ibid*, par. 536.: “Opći princip koji Pretresno vijeće mora da primijeni na osnovu Pravilnika je princip da se svaki relevantni dokazni materijal probativne vrijednosti može prihvatiti kao dokaz, osim ako potreba da se osigura pravično suđenje uveliko ne preteže nad njegovom probativnom vrijednošću (Potpravila 89(C) i (D). Jedino se pravilo 96(i) bavi pitanjem potkrepljivanja dokaza, i to samo u slučajevima seksualnih napada za koje, kako stoji u pravilu, nije potrebno potkrepljivanje dokaza. Svrha ovog pravila ispravno je navedena u priručniku *An Insider's Guide to the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia*, autora Morris i Scharf. Tu se objašnjava da navedeno potpravilo iskazu žrtve seksualnog napada daje istu presumpciju pouzdanosti kao i iskazima žrtava drugih zločina, što je *common law* dugo uskraćivao žrtvama seksualnog napada. Ovo potpravilo, dakle, zasigurno ne opravdava zaključak da se potkrepljivanje dokaza zahtijeva u slučajevima svih drugih zločina osim u slučajevima seksualnih napada. Ispravan zaključak je, zapravo, suprotan.”

⁴⁵ *Marković*, drugostepena presuda, par. 72, citirana drugostepena presuda Suda BiH u predmetu *Mejakić i dr.*, par. 47

*vijeće može temeljiti svoje zaključke samo na jednom iskazu ukoliko je taj iskaz relevantan i vjerodostojan.*⁴⁶

170. Isto tako, Vijeće je prilikom ocjene iskaza oštećene „S-5“, utvrdilo da je ista svjedok pod mjerama zaštite, a ne zaštićeni svjedok, pa da se samim tim na ovog svjedoka ne može primijeniti odredba člana 23. Zakona o zaštiti svjedoka, kojom je onemogućeno da se na takvom iskazu zasnuje presuda u odlučujućem dijelu. Pri tome, Vijeće cijeni da je oštećena svjedokinja „S-5“ uvjerljivo, objektivno i nepristrasno opisala predmetni događaj, pri čemu je njen iskaz doveden u vezu sa drugim dokazima provedenim u toku postupka, pa je tek nakon toga izveden zaključak da li je konkretna činjenice dokazana.

171. Dakle, iako je odbrana pokušala da ospori iskaz oštećene, Vijeće je, na osnovu svih provedenih dokaza, izvelo zaključak da dokazi koje je odbrana izvela na ovu okolnosti nisu uspjeli da ospore jačinu iskaza oštećene svjedokinje „S-5“, te je, van svake razumne sumnje, ostalo kod zaključka da se predmetna inkriminacija dogodila kako je to oštećena i opisala.

172. Na osnovu provedenih dokaza, Vijeće je zaključilo da je oštećena, za vrijeme svog boravka u zatočeništvu u Donjoj Mahali, prepoznala optuženog kao jedno od lica koje ju je silovalo u više navrata, te je istog identifikovala i prilikom svjedočenja na glavnom pretresu. Da je oštećena izvođena svaku noć iz sale, nekad i po nekoliko puta, Vijeću je potvrdio i svjedok Nikola Čikojević, koji se također nalazio među zatočenicima u dvorani, te se isti sjeća da je najviše po nju dolazio vojni policajac po nadimku „Dama“, kao i da oštećena, po povratku u dvoranu, ni s kim nije razgovarala jer se nije smjelo razgovarati, ali zna da je tu imala i muža koji je bio zarobljen, te da je ubrzo nakon zarobljavanja odveden u Orašje. Kao što je već istaknuto, osudu za ovu inkriminaciju Vijeće je uglavnom zasnovalo na iskazu svjedokinje - oštećene „S-5“, kao što je to slučaj i u tački 1. presude, nalazeći svjedočenje žrtve kredibilnim, te u odlučujućoj mjeri dovoljnim za osudu optuženog za predmetnu inkriminaciju.

⁴⁶ Prvostepena presuda u predmetu *Akayesu*, par. 134. i 135.

Tačka 3. osuđujućeg dijela presude

173. Optuženom Mati Baotiću, u ovoj tački optužnice, stavlja se na teret da je *“tačno neutvrđenog dana, tokom mjeseca juna ili jula 1993. godine, u logoru koji se nalazio u OŠ Donja Mahala, u prostoriji koju je vojna policija koristila kao kuhinju i trpezariju za zatvorenike, optuženi izvršio radnju izjednačenu sa silovanje nad oštećenom “S-4” i na način što je, a nakon što joj je V.P. naredio da sa sebe skinu svu odjeću i da legne na sto, a što je oštećena u strahu za svoj život i uradila, i nakon što su joj drugi prisutni vojnici raširili noge, pa je V.P. rekao da “S-4” ima u vagini radio stanicu i naredio Mati Baotiću da gurne pištolj koji je imao kod sebe, oštećenju u vaginu, što je ovaj i učinio, a uslijed čega je oštećena “S-4” trpila bol, nakon čega je optuženi pitao V.P. da li da je ubije, na šta mu je V.P. odgovorio da je ne dira jer im može valjati, da im namješta krevete”*. Na okolnosti navedene tačke svoj iskaz su dali oštećena “S-4”, Spasoje Ristanić, Marko Maskaljević, te je pročitao iskaz svjedoka Vojina Milojevića.

174. Oštećena “S-4” je, tokom svjedočenja na glavnom pretresu, opisala način na koji je odvedena iz kuće u kojoj je stanovala u zatočeništvo u školu u Donjoj Mahali, kao i da se to desilo dva puta, odnosno da je bila puštena prije nego je i drugi put zatočena u istom logoru. Sjeća se optuženog kao jednog od pripadnika vojne policije u školi u Donjoj Mahali, kojeg je upoznala dok je tu boravila, te navodi da je isti bio čuvar. U to vrijeme, navodi da je optuženi bio mlad, da je imao oko 30 godina, crn, nosio je šarenu “hrvatsku” uniformu. Optuženog je prepoznala i sudnici, na način da je prilikom unakrsnog ispitivanja od strane odbrane optuženog, upitana da li danas vidi optuženog, da li bi ga mogla prepoznati, odgovorila riječima *“da, vidim ga tu kraj Vas”*. Pored njega, oštećena se sjeća i drugih čuvara, između ostalog i Mate Živkovića zvanog Rakijica, zatim Pere Vincetića, izvjesnih Mirka i Džoa. Kad su je drugi put doveli u školu u zatočeništvo, silovao ju je Mato Rakijica, te joj je tada Pera Konj zaprijetio da neće živa ostati. Nakon toga, nekad u ljeto 1993. godine, Matko Rakijica naredio je ostalim vojnim policajcima, među kojima je bio i optuženi Mato Baotić, da je raspreme u prostoriji škole koja je služila kao kuhinja. Navodi da su je vojni policajci skinuli, međutim, oštećena je uspjela da se otrgne i pobjegne preko ceste u kuću nekog čovjeka, kojeg je zamolila da je spasi, rekavši da hoće da joj nešto urade. Taj čovjek ju je ponovo vratio među te vojne policajce, kojima je rekao da je to poštena žena i da je ne diraju. Međutim, svjedokinja navodi da je Pero tim vojnim policajcima naredio da joj rašire noge, jer ima radio stanicu u vagini, nakon čega joj je optuženi Mato Baotić, pištolj koji je imao kod sebe, gurnuo u vaginu, pitavši Peru da li da je ubije, na šta

mu je isti odgovorio da je ne dira jer im može valjati, pošto im je za vrijeme boravka u školi spremala krevete.⁴⁷

175. Svjedok Spasoje Ristanić navodi da su u školi, osim muškaraca, bile zatvorene i četiri žene, među kojima je poznavao i oštećenu "S-4". Sjeća se da su žene bile izvođene tokom noći, najviše oštećene "S-4" i "S-5", neke žene bi se zadržale duže, te su naslućivali da je bilo seksualnog zlostavljanja, ali su ih o tome izbjegavali pitati.⁴⁸

176. U vezi navedene inkriminacije, odbrana optuženog isticala je kako oštećena ni u jednom trenutku nije izjavila da ju je silovao optuženi Baotić, nego da je to učinio Mato Rakijica. Međutim, Vijeće podsjeća na to da se optuženom stavlja na teret počinjenje radnje izjednačene sa silovanjem, u ovom slučaju stavljanje pištolja u vaginu, koje je oštećena svakako navela kao radnju koju je optuženi lično počinio prema njoj, a koja radnja se ima smatrati silovanjem.

177. Prema definiciji silovanja iz predmeta Kunarac i dr.⁴⁹ "*actus reus krivičnog djela silovanja prema međunarodnom krivičnom pravu tvori seksualna penetracija, bez obzira koliko neznatna: (a) vagine ili anusa žrtve penisom počinioca ili bilo kojim drugim predmetom kojim se počinilac poslužio ili (b) usta žrtve penisom počinioca; kada do takve seksualne penetracije dođe bez pristanka žrtve. Pristanak za tu svrhu mora biti dat dobrovoljno, kao rezultat slobodne volje žrtve, procijenjen na osnovu konteksta postojećih okolnosti. Mens rea je namjera da se postigne ta seksualna penetracija i znanje da se to događa bez pristanka žrtve*".

178. U vezi s navedenim stavom MKSJ u pogledu radnji koje potpadaju pod radnju silovanja, odnosno koje su izjednačene sa silovanjem, Vijeće ističe da je u konkretnom slučaju optuženi Mato Baotić bio svjestan svojih postupaka prema oštećenoj, te je znao da to radi bez pristanka iste, obzirom da je oštećena prije te radnje pokušala da pobjegne, kao i da su joj drugi vojni policajci držali raširene noge, dok je optuženi činio zabranjenu radnju.

⁴⁷ Transkript saslušanja svjedoka "S-4" od 23.02.2016. godine

⁴⁸ Transkript saslušanja svjedoka Spasoja Ristanića od 10.05.2016. godine

179. Vijeće je i u ovom slučaju poklonilo punu vjeru iskazu oštećene "S-4", kao jedinom očevicu navedenog događaja, obzirom da nije imalo ni jedan dokaz koji bi mogao iskaz oštećene dovesti u pitanje, kao i iz razloga što je ovaj iskaz bio jasan, nedvosmislen i uvjerljiv, pogotovo što oštećena ni na koji način nije pokušala optuženom staviti na teret više inkriminacija nego što je isti zaista i počinio, navodeći da "*on to ne bi ni uradio da mu nije Pera naredio*". Također, Vijeće naglašava da se u ovom dijelu neće ponovo osvrutati na praksu MKSJ u vezi mogućnosti donošenja sudske odluke samo na osnovu jednog svjedoka, koji je i u ovom slučaju, svjedok pod mjerama zaštite, a iz razloga što je navedeno već obrazložilo u prethodnoj tački osuđujućeg dijela presude.

180. U pogledu identifikacije optuženog, Vijeće podsjeća na iskaz oštećene u dijelu kada je ista prepoznala optuženog u toku unakrsnog ispitivanja, odgovorivši braniteljici optuženog da istog vidi pored nje, kao i na činjenicu da ju je optuženi lično pitao da li postoji mogućnost da on nije bio među tih pet osoba koje su bile s Perom navedenog dana, na šta mu se oštećena obratila riječima: "*bio si ti lično, ja sam te prepoznala*". Oštećena je i u toku istrage prepoznala optuženog na fotografijama koje su prilog zapisniku o prepoznavanju osoba.

181. Također, u vezi identifikacije optuženog od strane oštećene "S-4", Vijeće podsjeća na iskaz svjedoka Jovana Cvijanovića, o kojem će detaljnije biti riječi kasnije, a koji je izjavio da je poznavao optuženog Matu Baotića i prije rata, te da je u školi bio obučen u šarenu uniformu, kao i da je nosio pištoilj niz nogu, *kao kauboj*, koji pištolj je i oštećena "S-4" pomenula kao sredstvo kojim je optuženi nad njom počinio silovanje.

182. Da oštećena nije imala sumnje u to o kojem Mati se zaista i radi, Vijeće podsjeća na dio iskaza oštećene u kojem je navela da je poznavala i drugog Matu koji je također bio stražar u školi, ali se isti prezivao Živković i sjeća se da je imao nadimak Rakijica, te da ju je isti zlostavljao prije ovog događaja za koji tereti optuženog Baotića. Na pitanje odbrane optuženog da li bi danas mogla prepoznati optuženog, oštećena je bez imalo razmišljanja odgovorila da se isti u sudnici nalazi odmah do braniteljice, a i da zna da on to ne bi uradio da mu nije Pero naredio, zbog čega Vijeće na strani oštećene nije našlo ni jedan motiv niti razlog da optuženog Baotića neosnovano tereti za nešto što nije učinio.

⁴⁹ Prvostepena presuda u predmetu Tužilac protiv *Kunarca, Kovača i Vukovića*, broj IT-96-23&23/1-T, od

183. Na osnovu svega navedenog, Vijeće ističe da je iskaz oštećene, dat na glavnom pretresu, prihvatilo kao uvjerljiv, vjerodostojan i tačan, a koji odbrana nije mogla osporiti ni jednim svojim dokazom, zbog čega je optuženog i oglasilo krivim za navedenu radnju počinjenu prema oštećenoj "S-4".

Tačka 4. osuđujućeg dijela presude

184. Tačkom 5. Izmijenjene optužnice Tužilaštva BiH, optuženom se na teret stavlja da je *"tokom mjeseca avgusta 1992. godine, sam ili zajedno sa drugim, njemu poznatim, pripadnicima HVO, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove civilu Jovanu Cvijanoviću, na način da je:*

a) Dana 23. ili 24.08.1992. godine, a nakon što ga je neko od vojnika doveo u jednu od učionica u OŠ u Donjoj Mahali, pa nakon što mu je optuženi Mato Baotić saopštio da mu je prilikom kopanja rovova poginuo brat, pitao koliko ima godina, a kada je Jovan rekao da ima 35 godina, obratio mu se riječima: "Što te ne ubiše oni što su te ganjali po šumi da se mi s tobom ne patimo", zatim istom skinuo majicu koju je imao na sebi, da bi ga potom deset do petnaest puta udario metalnim lancem koji služi za vezivanje pasa, te ga natjerao da pjeva pjesmu "Jure i Bobana".

b) Tačno neutvrđenog dana krajem avgusta 1992. godine, u toku noći, nakon što je neko od vojnih policajaca, doveo oštećenog u jednu od učionica u OŠ u Donjoj Mahali, zajedno sa još tri ili četiri zatvorena civila srpske nacionalnosti, optuženi zajedno sa V.P. tukao oštećenog i to tako što ga je prvo udarao V.P., a kada bi od udarca oštećeni padao prema optuženom, optuženi ga udarao stisnutom pesnicom u predjelu glave, te ga na takav način vraćao prema V.P., što su sve ponovili tri ili četiri puta, uslijed čega je oštećeni krvario iz usta i nosa.

c) Tačno neutvrđenog dana tokom mjeseca avgusta 1992. godine, nakon što je oštećeni presvukao garderobu koju mu je prethodno donijela supruga, optuženi

ga, uz riječi: “Jest te žena dotjerala, hajd’ da to malo popeglamo”, odveo u jednu od učionica, gdje ga je, zajedno sa P.M., tukao rukama, uslijed kojih udaraca su Jovanu spale kraste od ranijih povreda te je krvario u predjelu leđa.”

185. Na okolnosti sve tri podtačke predmetne tačke osuđujućeg dijela izreke presude, kao svjedok – oštećeni saslušan je oštećeni Jovan Cvijanović, svjedoci Petar Cvijanović i Mirko Sarić, dok je izjava svjedoka Vojina Milojevića pročitana na glavnom pretresu.

186. Na početku svog iskaza, oštećeni je opisao način na koji je doveden u zatočenički objekat koji se nalazio u osnovnoj školi u Donjoj Mahali, navodeći da je prije toga živio u selu Bukova Greda, odakle je uspio pobjeći 09.05.1992. godine kada je selo napadnuto, te se krio u stanu u Orašju do 18.05.1992. godine, kada je odveden od strane policajaca Mate Jozića i Mehe Hadžiomerovića u šupu u Donjoj Mahali. Nakon toga, tačnije 11.06.1992. godine, prebačen je u prostoriju osnovne škole u Donjoj Mahali, u kojoj su bila smještena lica nehrvatske nacionalnosti, među kojima je poznao Slobodana Panića, Cvijetina Maksimovića, Ratka Ingića, Senahida Džudžića, Jovu Stevanovića i P. B.. Navodi da je optuženog Baotića poznao od prije rata, mlađi je od njega desetak godina, a zna da je s njegovim komšijom Mirkom Sarićem išao u JNA, kojem je optuženi bio na svadbi. Sjeća se da je u školi bio u svojstvu zamjenika komandira vojne policije, te da je bio u maskirnoj uniformi, sa šahovnicom, bijelim opasačem i nosio je pištolj uz nogu, “kao kauboj”.⁵⁰

187. U vezi događaja iz podtačke a), oštećeni je izjavio kako je dan ili dva nakon 21.08.1992. godine, odnosno dana kad mu je poginuo brat Branislav na kopanju rovova, izveden u jednu od učionica od strane njemu nepoznate osobe, gdje je zatekao optuženog Baotića koji ga je upitao da li zna da mu je poginuo brat, pa kada oštećeni ništa nije odgovorio, optuženi mu je rekao “znači ne znaš”, te ga je pitao koliko ima godina, na šta je oštećeni odgovorio 35, da bi mu optuženi rekao “što te ne ubiše oni što su te ganjali po šumi, da se mi s tobom ne patimo” pa mu skinuo majicu i udario ga desetak do petnaest puta metalnim lancem. Nakon toga, oštećeni se sjeća da mu je optuženi naredio da u svom tom bolu, kako psihičkom zbog smrti brata, tako i fizičkom od jakih bolova koje je

⁵⁰ Transkript saslušanja svjedoka Jovana Cvijanovića, od 22.03.2016. godine

osjećao dok ga je tukao lancem za psa, pjeva pjesmu o Juri i Bobanu, što je on morao i učiniti.

188. U vezi događaja iz podtačke b) oštećeni se sjeća da je te noći Pero Konj, komandir vojne policije, došao u bijelim speedo gaćicama i klompama i rekao oštećenom da će mu pokazati *“kako se boksa”*, a potom i *“ja ću odavdje, a ti Mato povrat”* pa ga udario stisnutom pesnicom, usljed čega je oštećeni padao prema optuženom Baotiću, da bi ga zatim optuženi udarao stisnutom pesnicom u predjelu glave, nakon kojeg udarca se oštećeni vraćao prema Peri, što su ponovili tri ili četiri puta.

189. Kada je u pitanju događaj iz podtačke c), oštećeni se sjeća da je jedne prilike u osmom mjesecu 1992. godine izvođen od strane optuženog i jednog vojnog policajca pod nadimkom Šikan, a nakon što mu je supruga donijela odjeću da se presvuče, te su ga, uz riječi *“jest te žena dotjerala, hajd’ da to malo popeglamo”*, odveo u jednu od učionica, gdje ga je, zajedno sa Šikanom, tukao rukama po ožiljcima koje je imao na leđima od prethodnih rana, a koje ožiljke ima i danas. Kao posljedice ovih događaja, ali i cjelokupnog maltretiranja od strane ostalih vojnih policajaca, oštećeni navodi da danas ima polomljenu kičmu, rebra, te da su mu od udaraca optuženog lično, ostale deformisane ušne školjke i da su mu prilikom svakog njegovog udarca krvarile uši.

190. Svjedok Mirko Sarić, kako je i sam oštećeni naveo, njegov komšija i prijatelj optuženog, naveo je da mu je poznato da je oštećeni bio zatočen u školi u Donjoj Mahali, te da mu je oštećeni pričao da je bio tučen dok je tu boravio.⁵¹

191. Da je među zatočenicima u izolaciji bio i oštećeni, potvrdio je u ovom iskazu i svjedok Tužilaštva BiH, Petar Cvijanović⁵², a što se vidi i iz spiska lica koja se nalaze u zatvoru vojne policije Orašje od 15.01.1993. godine, gdje je ime oštećenog navedeno pod brojem 3.⁵³

192. Da je oštećeni poznavao optuženog i prije tih događaja, Vijeće je zaključilo na osnovu iskaza samog oštećenog, kao i iz iskaza svjedoka Mirka Sarića, za kojeg je

⁵¹ Transkript saslušanja svjedoka Mirka Sarića, od 05.04.2016. godine

⁵² Transkript saslušanja svjedoka Petra Cvijanovića, od 19.04.2016. godine

⁵³ Dokaz Tužilaštva BiH broj T-44

oštećeni naveo da to njegov komšija, na čijoj svadbi je bio optuženi Baotić. Također, prilikom opisa fizičkog izgleda optuženog u to vrijeme, oštećeni se sjeća da je optuženi Baotić bio zgodan i ljepuškast momak, crne, odnosno tamne kose, kratko ošišan, nosio je maskirnu uniformu sa šahovnicom, bijeli opasač i pištolj niz nogu, "kao kauboju".

193. Odbrana je osporavala iskaz ovog svjedoka, navodeći da isti nije u saglasnosti sa iskazima svjedoka Petra Cvijanovića, Vojina Milojevića i Mila Krunića, jer su iskazi ovih svjedoka nepouzdan, paušalni i neargumentovani.

194. U vezi s tim, Vijeće podsjeća na iskaz svjedoka Vojina Milojevića, koji je naveo da je za vrijeme kopanja rovova, na koje je i svjedok vođen, poginuo brat Jovana Cvijanovića, Branislav Cvijanović, a što potvrđuje iskaz oštećenog u dijelu koji se odnosi na podtačku a) ove tačke osuđujućeg dijela presude.⁵⁴

195. Dakle, u pogledu pomenutog pokušaja osporavanja iskaza oštećenog od strane odbrane, Vijeće naglašava da su svjedoci na čije iskaze se odbrana poziva, pitani na opće okolnosti, odnosno svjedočili su o događajima koji su njima poznati dok su bili zatvoreni u školi u naselju Donja Mahala, ali su svi naveli ime oštećenog Jovana Cvijanovića, kao osobe koja je bila zatočena zajedno s njima. Također, izjave ovih svjedoka, saglasne su i u pogledu činjenice da su mnoga lica izvođena i maltretirana od strane vojnih policajaca za vrijeme boravka u školi, zbog čega Vijeće smatra navode odbrane paušalnim, te ničim potkrijepljenim, a što bi eventualno moglo uticati na odluku Vijeća u pogledu ove tačke optužnice.

196. Na osnovu svega navedenog, Vijeće zaključuje da je iskaz oštećenog u bitnim činjenicama jasan, pouzdan i detaljan, da je svjedok poznao optuženog i prije ratnih dešavanja, kao i da iskaz ovog oštećenog nije doveden u pitanje dokazima odbrane, zbog čega je Vijeće optuženog Matu Baotića oglasilo krivim i za ovu tačku optužnice.

E. IZMJENE U ODNOSU NA ČINJENIČNI OPIS IZ OPTUŽNICE

⁵⁴ Zapisnik o saslušanju svjedoka Vojina Milojevića, broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 30.10.2015. godine, strana 4.

197. Vijeće je u odnosu na tri tačke osuđujućeg dijela presude načinilo izmjene u činjeničnom opisu, pri čemu je vodilo računa da se i dalje radi o istom djelu, odnosno istom događaju sa svim bitnim obilježjima koji predstavljaju obilježje jednog krivičnog djela, čime je objektivni identitet između optužnice i presude očuvan. Naime, Vijeće je izvršilo intervenciju u pogledu ostalih okolnosti koje doprinose tačnijem određivanju okolnosti izvršenja krivičnog djela, ne narušavajući integritet bića krivičnog djela u konkretnom slučaju.

198. Shodno navedenom, Vijeće je u uvodnom dijelu izostavilo dio koji se odnosio na to da je optuženi u periodu od početka maja 1992. godine do kraja iste godine kao komandir II Odjeljenja *“i obavljajući funkciju zamjenika komandira Vojne policije 106. brigade HVO-a, a od početka 1993. godine do kraja septembra 1993. godine u svojstvu komandanta logora smještenog u Osnovnoj školi u Donjoj Mahali”* iz razloga što Vijeće, kako je već obrazloženo u dijelu presude koji se odnosi na svojstvo optuženog, nije imalo dokaza na osnovu kojih bi moglo utvrditi da je optuženi zaista obavljao navedene dužnosti.

199. U tački 2. osuđujućeg dijela presude, Vijeće je, umjesto vremenskog perioda naznačenog u optužnici, a koji je glasio *“u vremenskom periodu od 08.10. do 19.11.1992. godine”* navelo da je taj period bio od *“08.10. do 24.11.1992. godine”* iz razloga što je oštećena navela da je silovana svaki dan u vremenskom periodu u kojem je boravila u školi u Donjoj Mahali, odnosno do 24.11.1992. godine kada je razmijenjena.

200. Kada je u pitanju tačka 3. osuđujućeg dijela presude, Vijeće izostavilo riječi *“tada u svojstvu komandanta logora”*, obzirom da navedeno u toku postupka nije dokazano, a što je Vijeće već obrazložilo, zatim umjesto riječi *“silovao oštećenu “S-4”* navelo *“optuženi izvršio radnju izjednačenu sa silovanjem nad oštećenom “S-4”*, a koji razlozi su već obrazloženi u tom dijelu presude, imajući u vidu definiciju silovanja iz predmeta *Krnojelac i dr.*, kao i činjenicu da optuženi nije izvršio silovanje polnim organom.

201. Konačno, u tački 4. osuđujućeg dijela presude, Vijeće je, umjesto riječi *“nakon što ga je NN vojnik doveo u jednu učionicu u OŠ u Donjoj Mahali, koja je pripadnicima vojne policije služila za ispitivanje i udaranje”* navelo: *“a nakon što ga je neko od vojnika doveo u jednu od učionica u OŠ u Donjoj Mahali”* obzirom da nisu izvođeni posebni dokazi o postojanju baš jedne prostorije koja je pripadnicima vojne policije služila za ispitivanje i udaranje zatočenika, kao i imajući u vidu činjenicu da su svjedoci u svojim iskazima

pominjali razne prostorije u koje su izvođeni, a ne samo jednu prostoriju, na osnovu čega Vijeće nije moglo ni donijeti zaključak da se radi o samo jednoj, posebnoj prostoriji koja je služila za navedeno. Nadalje, u podtački a) ove tačke, Vijeće je izostavilo navode “*potom istog ošamario*”, obzirom da iz iskaza oštećenog ne proizilazi da ga je optuženi ošamario. U podtački c), Vijeće je riječ “*upicanila*” zamijenilo riječju “*dotjerala*”, a iz razloga što je smatralo da je navedena riječ prikladnija, te da je oštećeni istu i naveo u svom iskazu.

202. Vijeće je u ovom dijelu uzelo u obzir stav Apelacionog odjeljenja Suda BiH⁵⁵, koje je navelo da u ovakvim slučajevima prvostepeni sud nije u obavezi donositi oslobađajuću presudu, već je dovoljno u obrazloženju dati razloge zašto su pojedine radnje i posljedice izostavljene iz izreke presude. Jedino u slučaju da se optužnicom optuženima stavlja na teret više tačaka optužnice izvršenjem i drugih djela koja nisu vezana istom činjeničnom osnovom, u tom slučaju bi bilo primjereno donijeti presudu kojom se optuženi oslobađa svake ili svih konkretnih tačaka optuženja.

F. KRIVIČNA ODGOVORNOST

203. Optuženi Mato Baotić osuđen je za počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi sa članom 22. KZ SFRJ, koji zakon je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ. Elemente obilježja ovog krivičnog djela Vijeće je, prije svega, našlo činjenicom da je Tužilaštvo BiH dokazalo da je optuženi, preduzimajući radnje izvršenja, postupao protivno zabranama zajedničkog člana Ženevskih konvencija, odnosno protivno zabrani silovanja i nečovječnog postupanja, a kako je to već ranije obrazloženo.

a) Silovanje

204. Tradicionalna definicija silovanja podrazumijevala je polni snošaj između muškarca i žene bez pristanka. Ova relativno uska definicija nije bila dovoljna da obuhvati istinsku prirodu i različite oblike penetrativnog seksualnog nasilja, koji su se pojavljivali u kontekstu

⁵⁵ Presuda Suda BiH broj S1 1 K 013165 13 Krž od 01.07.2013. godine, strana 11-12

oružanog sukoba i masovnih kršenja ljudskih prava. Međunarodni tribunal su stoga izradili definiciju silovanja, koja uzima u obzir realnosti ratne situacije, uključujući:

- *rodnu neutralnost;*
- *različite tipove penetracije;*
- *uticaj okruženja prisile, naročito na pitanje pristanka*

205. Statut MKSJ navodi silovanje kao zločin protiv čovječnosti.⁵⁶ MKSJ je kroz sudsku praksu priznao da silovanje predstavlja ratni zločin prema običajnom međunarodnom pravu, koji je kažnjiv u skladu sa članom 3. Statuta.⁵⁷ Sudska vijeća također su smatrala silovanje oblikom mučenja, napada na lično dostojanstvo i nečovječnog postupanja.⁵⁸ U predmetu *Tužilac protiv Jean-Paul Akayesa* definicija silovanja prvi put je izostavila bilo kakvo spominjanje pristanka i uvela element prisile, te je silovanje definisano kao “*Fizička povreda seksualne prirode počinjena nad osobom u okolnostima prisile*”. Nakon perioda promjenjivih definicija od strane MKSJ i MKSR, na koncu je usvojena definicija silovanja iz predmeta *Kunarac i dr.* koja glasi: “*Actus reus krivičnog djela silovanja prema međunarodnom pravu tvori seksualna penetracija, bez obzira koliko neznatna: (a) vagine ili anusa žrtve penisom počinioca ili bilo kojim drugim predmetom kojim se počinilac poslužio; ili (b) usta žrtve počinioca; kada do takve seksualne penetracije dođe bez pristanka žrtve. Pristanak za tu svrhu mora biti dat dobrovoljno, kao rezultat slobodne volje žrtve, procijenjen na osnovu konteksta postojećih okolnosti. Mens rea je namjera da se postigne ta seksualna penetracija i znanje da se to događa bez pristanka žrtve.*”

206. Sud BiH je već ranije utvrdio elemente krivičnog djela silovanja i to u predmetima broj *X-KRŽ-06/202 protiv Željka Leleka, X-KRŽ-05/49 protiv Neđe Samardžića, S1 1 K 003426 11 Krž protiv Miodraga Markovića* i mnogim drugim.

207. Kako je već obrazloženo u tačkama 1., 2. i 3. osuđujućeg dijela presude, Vijeće je našlo dokazanim, van razumne sumnje, silovanje oštećenih Marije Tünde - Benković i “S-4”, te radnju izjednačenu sa silovanje oštećene “S-5”, a koje su zadobile trajne posljedice

⁵⁶ Član 5(g) Statuta MKSJ

⁵⁷ *Tužilac protiv Kunarca i dr.*, prvostepena presuda od 22.02.2001. godine, par. 194-5

⁵⁸ *Ibid*, par. 140-141, vidjeti također prvostepenu presudu u predmetu *Čelebići*, par. 1066

po fizičko i psihičko zdravlje, dostojanstvo i tjelesni integritet, usljed preduzimanja zabranjenih radnji od strane optuženog.

b) Nečovječno postupanje

208. Krivični zakon SFRJ ne definiše pojam „nečovječno postupanje“, međutim, praksa Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) nudi mnogobrojne primjere tih konkretnih krivičnih djela i to: sakaćenje ili nanošenje teških tjelesnih povreda⁵⁹; premlaćivanje i druge nasilne radnje⁶⁰; nanošenje teških ili ozbiljnih povreda⁶¹; teške povrede tjelesnog ili duševnog integriteta⁶²; ozbiljan napad na ljudsko dostojanstvo⁶³; prisilni rad koji je izazvao tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili povredu, ili je radnja predstavljala ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo⁶⁴; deportacija i prisilno premještanje grupa civila⁶⁵; prisiljavanje na prostituciju⁶⁶ i nestajanje ljudi pod prisilom⁶⁷.

209. Prvostepeno vijeće MKSJ u predmetu *Delalić i dr.* ponudilo je definiciju pojma „nečovječno postupanje“, u kojoj se kaže da je to „...namjerna radnja ili propust, tj. radnja koja nanosi tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili povredu ili predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo“, što dakle, podrazumijeva sljedeća bitna obilježja ovog krivičnog djela:

- *da su ta radnja ili propust prouzrokovali tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili ozljedu, odnosno da predstavljaju težak napad na ljudsko dostojanstvo;*
- *da su radnju ili propust namjerno izvršili optuženi ili lice, odnosno lica za čije radnje i propuste optuženi snosi krivičnu odgovornost.*

210. Kako bi se procijenila težina nekog djela, nužno je razmotriti sve činjenične okolnosti. Neke od tih okolnosti mogu na primjer biti: karakter radnje ili propusta, kontekst

⁵⁹ Vidjeti predmet *Kvočka i dr.*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, broj IT-98-30/1, paragraf 208.

⁶⁰ Ibid, paragraf 208.

⁶¹ Vidjeti predmet *Kordić i Čerkez*, presuda Žalbenog vijeća MKSJ, broj IT-95-14/2, paragraf 117.

⁶² Vidjeti predmet *Blaškić*, presuda Žalbenog vijeća MKSJ, broj IT-95-14 paragraf 239. predmet *Krstić*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, broj IT-98-33 paragraf 523.

⁶³ Vidjeti predmet *Vasiljević*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 239-240.

⁶⁴ Vidjeti predmet *Naletilić i Martinović*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragrafi 271, 289, 303.

⁶⁵ Vidjeti predmet *Kupreškić i dr.*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 566.

⁶⁶ Ibid, paragraf 566.

⁶⁷ Ibid, paragraf 566.

u kojem su se oni dogodili, lične prilike žrtve, uključujući starost, pol i zdravstveno stanje, kao i fizičke, psihičke i moralne posljedice tog čina za žrtvu.

211. Patnje koje dotična radnja nanosi žrtvi ne moraju biti trajne, dovoljno je da su stvarne i ozbiljne⁶⁸. U konkretnom slušaju, oštećeni Jovan Cvijanović pretrpio je jake fizičke i psihičke posljedice, te je i kasnije imao zdravstvene poteškoće o kojima je već bilo riječi u obrazloženju tačke 4. osuđujućeg dijela presude, dok Vijeće nije imalo na uvid medicinsku dokumentaciju koja se odnosi na oštećenog, ali je isti naveo da je inkriminirani događaj ostavio posljedice na njegovo psihičko i fizičko zdravlje.

212. Za Vijeće nema sumnje da je u okolnostima ratnih događanja optuženi Mato Baotić prema oštećenom i drugim zatočenicima imao dominirajući položaj i moć, kao i da je optuženi u povlaštenom statusu spram potčinjenih žrtava u stanju beznađa i stalnom strahu za vlastiti život, mogao preduzeti i preduzeo zabranjene radnje koje su imale za posljedicu povrede fizičkog i psihičkog digniteta oštećenih, ali i koje su kod oštećenog Jovana Cvijanovića izazvali tjelesne povrede.

213. *Mens rea (subjektivni element)* za nečovječna djela iz ovog člana zadovoljen je kada je počinitelj u trenutku činjenja ili nečinjenja imao namjeru da nanese tešku tjelesnu ili duševnu patnju ili da izvrši težak napad na ljudsko dostojanstvo žrtve, ili ako je znao da će to njegovo činjenje ili nečinjenje vjerovatno prouzrokovati tešku tjelesnu ili duševnu patnju ili teški napad na ljudsko dostojanstvo i ponio se sa namjerom da to učini.

214. U konkretnom slučaju, optuženi je znao da će svojim postupcima oštećenima nanijeti velike tjelesne i duševne patnje, strah za sopstveni život, ali je navedene radnje optuženi htio i iste izvršio. Do ovakvog zaključka Vijeće je došlo svestranom analizom i ocjenom provedenih dokaza pojedinačno i u međusobnoj povezanosti, a o čemu je detaljnije izneseno u obrazloženju osuđujućeg dijela presude.

215. Nadalje, u odnosu na tačke 1., 4.b) i c). osuđujućeg dijela presude, Vijeće je našlo da je optuženi odgovoran kao saizvršilac. U članu 22. KZ SFRJ navodi se: "*Ako više lica, učestvovanjem u radnji izvršenja ili na drugi način, zajednički učine krivično djelo, svako*

⁶⁸ Vidjeti predmet *Krnojelac*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 131.

od njih kaznit će se kaznom propisanom za to djelo". Saizvršilaštvo po ovom članu podrazumijeva više lica, odlučujući doprinos i zajedničku namjeru.

216. U vezi s navedenim, Vijeće je, van svake razumne sumnje, našlo dokazanim da je optuženi, zajedno sa drugim pripadnicima vojne policije 106. brigade HVO Orašje, preduzeo zabranjene radnje, a kako je to već navedeno i obrazloženo u pojedinačnim tačkama osuđujućeg dijela presude. U skladu sa sudskom praksom, u slučaju postupanja više izvršilaca, dovoljno je dokazati da isti postupaju zajedno i da su odgovorni kao neposredni izvršiocu u silovanju i nečovječnom postupanju prema žrtvama. Imajući u vidu sve okolnosti pod kojima je došlo do izvršenja navedenih radnji, to je na osnovu ponuđenih dokaza bilo moguće izvesti zaključak da je i optuženi Mato Baotić učestvovao u materijalnim elementima krivičnog djela, te da je odgovoran za posljedice koje su nastupile kod žrtava.

217. U odnosu na tačke 2., 3. i 4. a) osuđujućeg dijela presude, Vijeće je našlo da je optuženi postupao kao direktni izvršilac, kada je poduzeo radnje silovanja i nečovječnog postupanja prema oštećenima "S-5", "S-4" i Jovanu Cvijanoviću. Imajući u vidu sve okolnosti pod kojima je optuženi poduzeo radnje, Vijeće nalazi da nema sumnje da je optuženi znao da su ova lica civili, te nema sumnje da je znao da će poduzimanjem navedenih radnji nastupiti zabranjena posljedica, koju je upravo i htio da ostvari kao takvu.

218. Dakle, imajući u vidu sve navedeno, Vijeće je našlo dokazanim da je optuženi Mato Baotić, postupajući na navedeni način, ostvario sve elemente krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. istog Zakona, to ga je Vijeće i oglasilo krivim i osudilo za navedeno djelo.

IV ODMJERAVANJE KAZNE

219. Svrha kažnjavanja određena je članom 33. KZ SFRJ, te se ogleda u: *(1) sprječavanju učinioca da čini krivična djela, (2) vaspitni uticaj na druge da ne čine krivična djela i (3) jačanju morala društva i uticaj na razvijanje društvene odgovornosti i discipline građana.*

220. Nalazeći na nesumnjiv način dokazanim da je optuženi Mato Baotić počinio krivično

djelo za koje je ovom presudom oglašen krivim, Vijeće je prilikom odmjeravanja kazne imalo u vidu sve okolnosti koje utiču na visinu kazne, a naročito: stepen krivice, pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, raniji život učinioca, njegove lične prilike i držanje nakon učinjenog djela, kao i druge okolnosti koje su od uticaja za odmjeravanje kazne. Obzirom na utvrđeno činjenično stanje i nastale posljedice, Vijeće je osudilo optuženog na kaznu zatvora u trajanju od 10 (deset) godina, smatrajući pri tome da je izrečena krivična sankcija srazmjerna težini djela i nastaloj posljedici, te da će se u smislu odredbe člana 33. KZ SFRJ izrečenom kaznom postići opšta svrha izricanja krivičnih sankcija i svrha kažnjavanja.

221. Nadalje, Vijeće je cijenilo sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje egzistiraju na strani optuženog, pa je tako od olakšavajućih okolnosti cijanjeno da je optuženi do sada neosuđivan, porodičan, otac četvero djece, dok je od otežavajućih okolnosti cijanjena bezobzirnost optuženog u izvršenju pojedinačnih inkriminacija za koje je oglašen krivim. U vezi s tim, Vijeće je, između ostalih, kao otežavajuću okolnost cijanjeno broj radnji silovanja prema oštećenoj „S-5“, pored radnji silovanja oštećenih Marije Tünde-Benković i „S-4“, kao i činjenicu da je u istoj fiskulturnoj sali u kojoj je „S-5“ bila zatočena, zatočen i njen muž, odakle je oštećena izvođena svaku noć, da bi bila silovana od strane optuženog i ostalih vojnih policajaca.

222. Dakle, Vijeće je na osnovu svih provedenih dokaza došlo do nesumnjivog zaključka da je optuženi umišljajno ostvario sva bitna obilježja djela za koje je oglašen krivim, a koje je počinio na način opisan u izreci presude, te nalazi da je izrečena kazna srazmjerna težini počinjenog djela i nastupjelim posljedicama, te da će se istom ostvariti svrha kažnjavanja.

223. Obzirom na sve naprijed navedeno, Vijeće nalazi da će se izricanjem kazne zatvora u trajanju od 10 (deset) godina, u konkretnom slučaju postići svrha kažnjavanja, propisana članom 33. KZ SFRJ.

V ODLUKA O PRITVORU

224. Optuženom Mati Baotiću se, u skladu sa članom 50. stav 1. KZ SFRJ, u izrečenu kaznu zatvora uračunava i vrijeme koje je optuženi proveo u pritvoru, počevši od 12.08.2015. godine pa nadalje.

VI ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA

225. Vijeće je, na osnovu odredbe člana 188. stav 1. ZKP-a BiH, optuženog obavezalo na naknadu troškova krivičnog postupka u osuđujućem dijelu presude, dok će se o visinu troškova odlučiti posebnim rješenjem, nakon što se pribave potrebni podaci.

226. Naime, u ličnim podacima optuženog naznačeno je da je isti srednjeg imovnog stanja, pa shodno navedenom, Vijeće cijeni da na strani optuženog ne postoje okolnosti obzirom iz člana 188. stav 4. ZKP BiH, niti je na iste ukazivala odbrana, što bi dovelo do oslobađanja optuženog dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.

227. U skladu sa odredbom člana 188. stav 4. ZKP BiH, u odnosu na oslobađajući dio presude, troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava.

VII ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNOM ZAHTJEVU

228. Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, u vezi sa odredbama članova 200. i 202. Zakona o obligacionim odnosima, Vijeće je optuženog obavezalo da oštećenima Mariji Tünde - Benković, te oštećenima "S-4" i "S-5" na ime nematerijalne štete u pogledu imovinskopravnog zahtjeva u roku od 90 dana od dana pravosnažnosti presude uplatiti ukupne iznose kako je to već navedeno u izreci presude, sa zakonskim zateznim kamatama od dana podnošenja zahtjeva, dok se u preostalom dijelu oštećeni P. B., Jovan Cvijanović, "S-2", Jovo Stevanović, Sretko Dragojlović, Vlado Dervenić i Nikola Čikojević upućuju na parnicu.

229. Naime, oštećene su, kao ovlaštene osobe, u toku ovog krivičnog postupka, postavile imovinskopravni zahtjev, na osnovu dokaza Tužilaštva BiH na kojima se

temelji osnovanost takvog zahtjeva, čime je ispunjen pozitivni zakonski uslov za odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu. Nadalje, Vijeće je našlo opravdanim raspraviti postavljene zahtjeve, nalazeći da se istima ne bi znatno odugovlačio ovaj postupak.

230. Imajući u vidu da je optuženi oglašen krivim da je radnjama bliže opisanim u izreci presude počinio krivično djelo za koje se teretio potvrđenom optužnicom Tužilaštva, to su se stekli uslovi da se, uz ispunjavanje drugih uslova, odluči i o postavljenim imovinskopравnim zahtjevima sve tri oštećene, a što je u skladu i sa uspostavljenom sudskom praksom pred ovim sudom.⁶⁹

231. Prije svega, Vijeće konstatuje da je, shodno odredbi člana 195. stav 3. ZKP BiH, osoba ovlaštena na podnošenje prijedloga za ostvarivanje imovinskopравnog zahtjeva dužna da određeno označi svoj zahtjev i da podnese dokaze, pri čemu, u skladu sa stavom 4. istog člana, u slučaju da ovlaštena osoba nije podnijela prijedlog za ostvarivanje imovinskopравnog zahtjeva u krivičnom postupku do potvrđivanja optužnice, bit će obaviještena da taj prijedlog može podnijeti do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije.

232. Iz naprijed navedenih odredbi proizilazi da ovlaštena osoba na podnošenje prijedloga za ostvarivanje imovinskopравnog zahtjeva ima dužnost da tačno i precizno iznese svoj zahtjev, što je u konkretnom slučaju ovlaštena osoba i učinila, kao i što Sud ima obavezu da tu osobu u toku postupka obavijesti o pravu na podnošenje zahtjeva. Osim toga, upućivanje na parnicu radi rješavanja imovinskopравnog zahtjeva, shodno odredbi člana 198. stav 2. ZKP BiH, dešava se samo ukoliko podaci krivičnog postupka ne pružaju pouzdan osnov ni za potpuno ni za djelimično presuđenje, što u konkretnom predmetu nije bio slučaj.

233. U konkretnom slučaju, prilikom davanja svjedočkog iskaza na glavnom pretresu, oštećene su izjavile da postavljaju imovinskopравni zahtjev, a koje zahtjeve u datom trenutku nisu mogle opredijeliti u pogledu visine iznosa, te je na te okolnosti Tužilaštvo BiH

⁶⁹ Predmet Suda BiH, broj: S1 1 K 017213 14 Kri od 29.06.2015. godine, te broj: S1 1 K 012024 14 Kri od 24.06.2015. godine

izvelo dokaz vještačenjem od strane vještaka prof. dr Alme Bravo – Mehmedbašić, koja je sačinila nalaz i mišljenje.⁷⁰

234. Imajući u vidu navedeni nalaz, oštećene su dana 07.06.2016. godine, putem punomoćnice, advokata Nedžle Šehić, dostavile prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva, i to konkretno nematerijalne štete počinjene ovim krivičnim djelom.

235. S tim u vezi, u navedenom prijedlogu oštećena Marija Tünde – Benković je, sukladno nalazu i mišljenju vještaka, odredila visinu imovinskopravnog zahtjeva, na način da je navela da se radi o iznosu od 30.000,00 KM (kumulativni iznos jedinstvene nematerijalne štete), koji obuhvata sljedeće vidove štete: na ime duševnih bolova, pretrpljenog straha zbog povrede slobode, prava ličnosti, dostojanstva i morala ličnosti iznos od 15.000,00 KM, te na ime duševnih bolova zbog umanjnja životne sposobnosti iznos od 15.000,00 KM, a sve zajedno sa zakonskom zateznom kamatom na iste iznose od dana podnošenja imovinskopravnog zahtjeva pa do konačne isplate, u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude.

236. Oštećena „S-4“ u navedenom prijedlogu je, sukladno nalazu i mišljenju vještaka, odredila visinu imovinskopravnog zahtjeva, na način da je navela da se radi o iznosu od 45.000,00 KM (kumulativni iznos jedinstvene nematerijalne štete), koji obuhvata sljedeće vidove štete: na ime duševnih bolova, pretrpljenog straha zbog povrede slobode, prava ličnosti, dostojanstva i morala ličnosti iznos od 15.000,00 KM, te na ime duševnih bolova zbog umanjnja životne sposobnosti iznos od 30.000,00 KM, a sve zajedno sa zakonskom

⁷⁰ Dokaz Tužilaštva BiH broj T-13 - Naredba za vještačenje svjedoka – oštećene „S-4“, Tužilaštvo BiH, Posebno odjeljenje za ratne zločine, broj: T 20 0 KTRZ 0002867 12, od 19.02.2016. godine; Naredba za vještačenje svjedoka – oštećene „S-5“, Tužilaštvo BiH, Posebno odjeljenje za ratne zločine, broj: T 20 0 KTRZ 0002867 12, od 10.05.2016. godine; Naredba za vještačenje svjedoka – oštećene Marije T. Benković, Tužilaštvo BiH, Posebno odjeljenje za ratne zločine, broj: T 20 0 KTRZ 0002867 12, od 02.03.2016. godine; Sudsko – psihijatrijsko vještačenje svjedoka – oštećene T.B. Marije po vještaku prof. dr Almi Bravo-Mehmedbašić, neuropsihijatar, od 18.03.2016. godine; Sudsko – psihijatrijsko vještačenje svjedoka – oštećene „S-4“, po vještaku prof. dr Almi Bravo-Mehmedbašić, neuropsihijatar, od 29.02.2016. godine; Sudsko – psihijatrijsko vještačenje svjedoka – oštećene „S-5“, po vještaku prof. dr Almi Bravo-Mehmedbašić, neuropsihijatar, od 24.05.2016. godine; Dokaz T-14: otpusnica bolnice u Komlu, broj protokola 856/92 (prijevod od 30.08.1994. godine), sa originalom na mađarskom jeziku; Ljekarski karton, akušersko odjeljenje broj 2829 od 05.06.1992. godine (prijevod), sa kopijom ljekarskom kartona na mađarskom jeziku; dokument operacija – odvijanje porođaja (pobačaja) od 05.06.2016. godine (prijevod), sa kopijom dokumenta na mađarskom jeziku; dokument Tužilaštva BiH, broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 08.03.2016. godine, o predaji medicinske dokumentacije

zateznom kamatom na iste iznose od dana podnošenja imovinskopravnog zahtjeva pa do konačne isplate, u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude.

237. Na kraju, oštećena „S-5“ u navedenom prijedlogu je, sukladno nalazu i mišljenju vještaka, odredila visinu imovinskopravnog zahtjeva, na način da je navela da se radi o iznosu od 25.000,00 KM (kumulativni iznos jedinstvene nematerijalne štete), koji obuhvata sljedeće vidove štete: na ime duševnih bolova, pretrpjenog straha zbog povrede slobode, prava ličnosti, dostojanstva i morala ličnosti iznos od 15.000,00 KM, te na ime duševnih bolova zbog umanjenja životne sposobnosti iznos od 10.000,00 KM, a sve zajedno sa zakonskom zateznom kamatom na iste iznose od dana podnošenja imovinskopravnog zahtjeva pa do konačne isplate, u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude.

238. Odbrana je osporavala predmetne zahtjeve uz tvrdnju da su previsoko postavljeni, obzirom da prilikom postavljanja istih i utvrđivanja visine nematerijalne štete imaju koristiti Orjentacioni kriteriji sa sjednice građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH, održane dana 20.02.2006. godine, koji su imali za cilj omogućiti ujednačenu primjenu člana 200. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, vodeći računa da isti ne predstavljaju formulu koja automatizmom služi za izračunavanje pravične novčane naknade, pri čemu treba imati u vidu okolnosti slučaja, trajanje i jačinu fizičkih i duševnih bolova i straha, te okolnost da poslijeratna sudska praksa još uvijek nije izgradila, niti usvojila standarde za utvrđivanje visine nematerijalne štete za žrtve torture u ratnim uslovima, koje su bile izložene mučenju, pretrpjele strah i bolove koji potiču iz krivičnog djela. Zbog svega navedenog, odbrana je predložila da Sud odbije oštećene sa imovinskopravnim zahtjevima, te da iste, radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva uputi na parnicu.

239. Vijeće je, suprotno navodima odbrane, pri odlučivanju o osnovanosti imovinskopravnih zahtjeva, prevashodno imalo u vidu nalaz i mišljenje vještaka prof. dr Alme Bravo – Mehmedbašić, koja je na osnovu medicinske dokumentacije, obavljenog razgovora, te uvida u relevantne spise predmeta u prostorijama Tužilaštva BiH i drugih stručnih metoda, dala svoj nalaz i mišljenje o stanju duševnog zdravlja oštećenih, da li je njihovo duševno zdravlje posljedica preživljene traume zbog seksualnog zlostavljanja tokom rata, visine pretrpjenih duševnih bolova i straha, te umanjenja opće životne sposobnosti.

240. U navedenom nalazu i mišljenju za oštećenu Mariju Tünde – Benković, vještak

je iznijela mišljenje da je oštećena, uzročno-posljedično sa inkriminiranim događajem, kombinirane (seksualne torture) razvila simptome (.....), a što se manifestuje simptomima ponovnog proživljavanja traumatskog doživljaja kroz nametajuća sjećanja, sa pratećim negativnim emocijama i , izbjegavanjem svih situacija koje oštećenu podsjećaju na traumatsko iskustvo, uključujući i otpor, izbjegavanje i emocionalni odnos prema , te , kroz i Navedeni simptomi smanjuju opću životnu sposobnost oštećene u procentu od posto (.....) trajno. Nadalje, vještak je navela da je oštećena pretrpjela duševne bolove jakog intenziteta u trajanju od mjesec dana, a potom duševne bolove srednjeg intenziteta u trajanju od tri mjeseca, kao i da zbog razvoja hroničnog , uzročno-posljedično povezanog sa torturom, trpi trajno duševne bolove, od blažeg do srednjeg intenziteta zbog umanjena opće životne sposobnosti. Kada je u pitanju pretrpljeni strah, vještak ističe da je oštećena trpjela strah jakog intenziteta tokom zatočenja i torture, sve do dolaska na slobodnu teritoriju u trajanju od jednog dana, zbog neposredne životne ugroženosti, a nakon toga, strah srednjeg do jakog intenziteta u trajanju od dva mjeseca, zbog posljedica seksualne torture (..... i), kao i strepljenje za život supruga koji je bio zatočen u trajanju od dva mjeseca.⁷¹

241. Kada je u pitanju vještačenje oštećene „S-4“, vještak u svom mišljenju i zaključku iznosi da je oštećena, uzročno-posljedično sa inkriminiranim događajima, izvan uobičajenog, ljudskog iskustva, fizičke, psihološke i kombinirane (seksualne torture) razvila simptome , a što se manifestuje simptomima ponovnog proživljavanja stresnog doživljaja na emocionalnom, kognitivnom i ponašajnom planu, izbjegavanjem svih situacija koje oštećenu podsjećaju na traumatsko iskustvo, (tvrdokorni poremećaj spavanja i naglašena anksioznost), socijalnim povlačenjem, uz , što je slično akutnoj epizodi, te je u nalazu psihijatra upisana dijagnoza (.....), od kada je na antipsihotičnoj terapiji. Navedeni simptomi smanjuju opću životnu sposobnost oštećene u procentu od posto (.....) trajno, dok vještak navodi da nema indikatora poremećaja u strukturi ličnosti ispitanice. Nadalje, vještak je navela da je oštećena trpjela duševne bolove jakog intenziteta u trajanju od osam mjeseci, a potom duševne bolove srednjeg

⁷¹ Sudsko-psihijatrijsko vještačenje oštećene Marije T.Benković od 18.03.2016. godine

intenziteta u trajanju od sedam mjeseci, kao i da zbog razvoja trajne promjene ličnosti nakon katastrofalnog doživljaja torture, nakon, uzdepresivni poremećaj trpi trajno duševne bolove, zbog umanjena opće životne sposobnosti od slabijeg do srednjeg intenziteta. Na kraju, vještak navodi da je oštećena pretrpjela strah jakog intenziteta tokom petnaest mjeseci zatočenja, zbog životne ugroženosti, a u periodu boravka u svojoj kući strah srednjeg intenziteta, zbog mogućnosti ponovnog zatočenja u trajanju od dvije godine.⁷²

242. Nakon provedenog vještačenja oštećene „S-5“, vještak je u mišljenju i zaključku navela da svjedokinja ne posjeduje medicinsku dokumentaciju, ali da su kod iste prisutni znaci trajne promjene ličnosti nakon katastrofalnog doživljaja (.....), što se na kliničkom planu manifestuje nepovjerenjem u socijalnom okruženju, uz socijalno povlačenje, osjećajem praznine i beznađa, otuđenošću, uz razvojdepresivnog poremećaja, sadašnja epizoda odgovara umjerenoj depresiji, dok navedeni simptomi umanjuju opću životnu sposobnost oštećene „S-5“ u procentu odposto (.....) trajno. Također se navodi da je oštećena trpjela duševne bolove jakog intenziteta u ukupnom trajanju od dva mjeseca, potom duševne bolove srednjeg intenziteta u trajanju od tri mjeseca, te da zbog razvoja trajne promjene ličnosti nakon katastrofalnog doživljaja torture, uz razvoj komorbiditetnog depresivnog poremećaja trpi trajno duševne bolove zbog umanjena opće životne sposobnosti od slabijeg do srednjeg intenziteta. Kada je u pitanju pretrpljeni strah, vještak je istakla da je oštećena trpjela strah jakog intenziteta u ukupnom trajanju od mjesec dana, potom strah srednjeg intenziteta u ukupnom trajanju od dva mjeseca.⁷³

243. Prilikom neposrednog saslušanja pred sudećim Vijećem, vještak, prof. dr Alma Bravo – Mehmedbašić ostala je pri ranije dostavljenim nalazima i mišljenjima, te je dodatno pojasnila navode iz istih.

244. Vijeće je, na osnovu dostavljenih i obrazloženih nalaza i mišljenja vještaka, kao i njen usmeni iskaz na glavnom pretresu, prihvatilo kao istinit, pouzdan i zasnovan na pravilima struke i nauke, a imajući u vidu da se radi o dugogodišnjem sudskom vještaku, pri čemu se ista mišljenja i zaključci temelje na prezentiranoj medicinskoj dokumentaciji

⁷² Sudsko-psihijatrijsko vještačenje oštećene „S-4“ od 29.02.2016. godine

oštećenih, kao i rezultatima izvršenog pregleda i razgovora sa istima, zaključilo da su kod oštećenih, usljed učinjenja ovog krivičnog djela, registrovani simptomi trajne promjene ličnosti nakon katastrofalnih doživljaja uzrokovane kombiniranom torturom, da iste boluju od , povratne depresije uzrokovane doživljenom traumom, a oštećena „S-4“, pored navedenog, i od

245. Na održanom glavnom pretresu dana 07.06.2016. godine, pristupila je punomoćnica oštećenih, advokat Nedžla Šehić, koje punomoći su uložene u spis predmeta. Punomoćnica je obrazložila ranije dostavljene pismene zahtjeve oštećenih za ostvarivanje imovinskopravnih zahtjeva, te istakla da je dosuđivanje iznosa na ime nematerijalne štete u navedenim iznosima nužno u interesu pravde i pravičnosti.

246. Vijeće je pri odlučivanju imalo u vidu da je u spis, kao prilog nalaza i mišljenja vještaka uložena medicinska dokumentacija (za oštećenu Mariju Tünde – Benković), a koja je dostavljena i odbrani, iz koje je vidljivo da je oštećena, posljedicom silovanja, ostala u drugom stanju, te da je nakon toga izvršila abortus, dok za oštećene „S-4“ i „S-5“ Sud nije imao medicinsku dokumentaciju, iako je vještak u odnosu na „S-4“ imala istu na uvid, međutim, oštećena „S-5“ nije imala nikakvu medicinsku dokumentaciju koju bi predočila vještaku i Vijeću, a koja se odnosi na posljedice silovanja koje je ista pretrpjela, a koje trpi i danas, u vezi čega je Vijeće imalo u vidu i činjenicu da se većina žrtava silovanja nikada ne jave na preglede.⁷⁴

247. Stoga, imajući u vidu postavljene imovinskopravne zahtjeve od 07.06.2016. godine, te činjenicu da je Vijeće utvrdilo da su oštećene usljed krivičnog djela učinjenog od strane optuženog pretrpjele značajnu štetu, koja se ogleda u pretrpljenim duševnim bolovima, kao i preživljenom strahu, odnosno umanjuju životne aktivnosti trajno, pri čemu podaci prikupljeni u toku ovog postupka ovom Vijeću pružaju pouzdan osnov za odlučivanje po ovom osnovu, Vijeće je djelomično usvojilo postavljene imovinskopravne zahtjeve oštećenih Marije Tünde – Benković i „S-4“, a u potpunosti postavljeni imovinskopravni zahtjev oštećene „S-5“ u ukupnim iznosima kako je to navedeno u izreci presude, nalazeći da isti jedinstveni iznos predstavlja pravičnu naknadu za oštećenu.

⁷³ Sudsko-psihijatrijsko vještačenje oštećene „S-5“ od 24.05.2016. godine

⁷⁴ Ovakav stav iznesen je i u prvostepenoj presudi Suda BiH broj S1 1 K 019771 16 Kri od 06.10.2016. godine, par. 284

248. U vezi navedenog, Vijeće naglašava da razlog zbog kojih nije u potpunosti dosudilo traženi iznos nematerijalne štete oštećenoj Mariji Tünde – Benković taj što je vještak u svom nalazu i mišljenju navela da je ista trpjela strah srednjeg do jakog intenziteta u trajanju od dva mjeseca, zbog posljedica seksualne torture (trudnoće i prekida trudnoće), kao i strepljenje za život supruga koji je bio zatočen u trajanju od dva mjeseca, a koje posljedice ne predstavljaju posljedice uzrokovane direktnim i umišljajnim radnjama optuženog Mate Baotića, odnosno, optuženom se na teret ne stavlja drugo stanje oštećene, kao ni zatočenje njenog muža. Kada je u pitanju djelimično dosuđenje postavljenog imovinskopravnog zahtjeva oštećene „S-4“, Vijeće podsjeća na činjenicu da je vještak u svom nalazu i mišljenju istakla da je oštećena pretrpjela strah jakog intenziteta tokom petnaest mjeseci zatočenja, zbog životne ugroženosti, a u periodu boravka u svojoj kući strah srednjeg intenziteta, zbog mogućnosti ponovnog zatočenja u trajanju od dvije godine, koje radnje se također optuženom ne stavljaju na teret, odnosno isti oštećenu nije lično držao u zatočeništvu petnaest mjeseci, zbog čega Vijeće nije ni moglo oštećenoj dodijeliti traženi iznos nematerijalne štete.

249. Vijeće naglašava da je pri odlučivanju o imovinskopravnom zahtjevu oštećenih imalo u vidu odredbe ZOO (kao *lex specialis* zakona u ovom kontekstu), vodeći računa o značenju povrijeđenog dobra i cilju kojem služi ta naknada, ali i da se istom ne pogoduje težnjama koje nisu spojive s njenom prirodom i društvenom svrhom.

250. Također, Vijeće konstatuje da je, bez obzira na vidove nematerijalne štete koji su postavljeni u preciziranim imovinskopravnim zahtjevima, prilikom donošenja odluke, uzelo u obzir samo one vidove nematerijalne štete koji su propisani odredbama člana 200. i 202. ZOO, imajući u vidu način izvršenja predmetnog krivičnog djela, kao i posljedice koje su kod oštećenih nastupile usljed izvršenja predmetnog krivičnog djela.

251. Nadalje, Vijeće je, pri odlučivanju, vodilo računa da novčana (materijalna) satisfakcija postoji kada je povreda prava ličnosti (povreda časti, ugleda, slobode, naruženost, smanjenje životne aktivnosti i sl.) uzrokovala fizičke i duševne bolove, kao i strah, a sud ocijeni prema okolnostima slučaja da jačina bolova i straha to opravdavaju, te dosudi oštećeniku pravičnu novčanu naknadu. Karakteristika novčane satisfakcije jeste da se ona može dosuditi samo u slučaju ako su fizički i duševni bolovi i strah u uzročnoj vezi s povredom prava ličnosti, što znači da se u tom slučaju radi o kumuliranoj

satisfakciji.⁷⁵U tom smislu, Vijeće je cijeniło da, shodno odredbi člana 202. ZOO, pravo na novčanu satisfakciju zbog pretrpjelih duševnih bolova pripada i oštećeniku nad kojim je izvršeno i neko drugo krivično djelo protiv dostojanstva ličnosti i morala.

252. U konkretnom slučaju, radnja silovanja u okviru krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, prema ocjeni ovog Vijeća, a saglasno i stavovima zauzetim u sudskoj praksi, predstavlja krivično djelo protiv dostojanstva ličnosti i morala. Kod krivičnih djela protiv dostojanstva ličnosti i morala pravo na novčanu satisfakciju daje sama krivična presuda⁷⁶, pri čemu parnični sud (koja ovlaštenja pripadaju i ovom Sudu i krivičnom postupku) treba utvrditi postojanje nematerijalne štete, tj. pretrpjelih duševnih bolova i straha kao posljedice krivičnog djela o kome je riječ, te visinu (svotu) naknade.

253. Ovakvi stavovi, kako je naprijed navedeno, zauzeti su i u sudskoj praksi, koji u relevantnom dijelu govore da je „*priznata naknada nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove i strah osobi nad kojom je nasilno izvršen spolni akt*“⁷⁷, a što je u konkretnom slučaju.

254. Dakle, Vijeće nalazi da oštećene u osnovi imaju pravo na naknadu nematerijalne štete zbog pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede slobode ili prava ličnosti iz člana 202. ZOO, koja naknada se dosuđuje u jedinstvenom iznosu, a s kojom može kumulirati još jedino naknada na ime duševnih bolova zbog smanjenja životne sposobnosti.

255. Kada je u pitanju naknada štete na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede slobode ili prava ličnosti (koja u sebi, prema naprijed izloženim stavovima, kumulira i pretrpljeni strah), Vijeće je našlo da su oštećene, radnjama optuženog navedenim u izreci ove presude, dovedene u stanje potčinjenosti, usljed čega su iste trpjele duševne bolove.

256. Pri određivanju visine novčanih naknada na ime nematerijalne štete Vijeće je imalo u vidu i Orijentacione kriterije i iznose za utvrđivanje visine pravične novčane

⁷⁵ Vilim Gorenc, *Zakon o obveznim odnosima s komentarom*, 1998. godina, strana 287.

⁷⁶ *Ibid*, strana 293.

⁷⁷ Vs, Gž-264/78 od 01.01.1979. i VS, Gž-674/78 od 17.1.1977. PSP-15/33, stav naveden u Zakonu o obveznim odnosima s komentarom, 1998. godina, strana 294.

naknade nematerijalne štete (Kriterije), koje je razmatralo i prihvatilo Građansko odjeljenje Vrhovnog suda Federacije BiH na sjednici održanoj dana 27.01.2016. godine.

257. Prilikom primjene navedenih Kriterija, Vijeće je imalo u vidu da se isti primjenjuju na sve parnične postupke za naknadu nematerijalne štete (kakav je postupak po prirodi adhezijski postupak, po prijedlogu za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva), koji kriteriji (*inter alia*) preciziraju: iznose za utvrđivanje visine naknade za pretrpljene fizičke bolove-po danima, pravičnu novčanu naknadu za pretrpljeni strah, te iznose za utvrđivanje visine naknade zbog smanjenja životne aktivnosti. Vijeće je u ovom kontekstu posebno cijenilo da, u skladu sa praksom Vrhovnog suda FBiH, „*orijentacioni kriteriji Vrhovnog suda FBiH nisu matematička formula koja pukim automatizmom služi za utvrđivanje i izračunavanje pravične novčane naknade, jer odlučivanje o iznosu nematerijalne štete jeste suđenje u kojem se primjenjuje pravni standard pravičnosti pri odmjeravanju novčane odštete*“.

258. Stoga, Vijeće je na ime naknade za ovaj vid štete (pretrpljeni duševni bolovi zbog povrede slobode ili prava ličnosti) odredilo kao pravičnu naknadu iznose od 13.000,00 KM (oštećenoj Mariji Tünde – Benković), 7.000,00 KM (oštećenoj „S-4“) i 15.000,00 KM (oštećenoj „S-5“), koji u sebi sadrže i naknadu za pretrpljeni strah, pritom imajući u vidu nalaze i mišljenja vještaka prof. dr Alme Bravo – Mehmedbašić, kao i iskaze oštećenih. Slijedom navedenog, Vijeće je, na naprijed opisani način, djelimično usvojilo imovinskopravne zahtjeve oštećenih Marije Tünde – Benković i “S-4”, dok je imovinskopravni zahtjev oštećene “S-5” usvojilo u potpunosti, imajući u vidu broj silovanja koje je nad istom počinio optuženi, nalazeći da navedeni iznosi predstavljaju pravičnu naknadu.

259. Također, prilikom odmjeravanja visine pravične naknade, Vijeće je imalo u vidu trajne posljedice ovog krivičnog djela, koje su, prema nalazu vještaka (kako pismenom, tako i usmenom izlaganju) između ostalih, umanjile opštu životnu sposobnost oštećenih za trajno (u odnosu na oštećene Mariju Tünde – Benković i “S-5”), trajno u odnosu na oštećenu “S-4”, zbog čega je određena naknada za ovaj vid štete (duševni bolovi zbog smanjenja životne aktivnosti) u navedenim iznosima, a ne kako je to potraživano u zahtjevima oštećenih Marije Tünde – Benković i “S-4”.

260. Vijeće konstatuje da su oštećene, u toku postupka, postavile zahtjev da im se na dosuđeni iznos nematerijalne štete dosude zakonske zatezne kamate i to od dana od

dana podnošenja imovinskopravnog zahtjeva pa do konačne isplate, u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude. Naime pravo na ostvarivanje zatezne kamate oštećenima propisano je noveliranim članom 277. stav 1. ZOO, kojim je propisano da oštećenima pripada naknada nematerijalne štete od dana podnošenja tužbe, a što se u konkretnom slučaju može cijeliti kao od dana podnošenja zahtjeva sudu za postavljanje imovinskopravnog zahtjeva. Kako su oštećene u svojim zahtjevima navele da potražuju zakonske zatezne kamate od dana podnošenja tužbe, Vijeće je, u skladu s navedenom zakonskom odredbom, postupilo kao u izreci presude.

261. Na kraju, Vijeće nalazi da se obeštećenjem žrtava krivičnog djela, kao što je to učinjeno u konkretnom slučaju, uspostavlja princip društvene pravde. Sa sociološkog stanovišta, princip obeštećenja žrtve trebao bi imati istu važnost kao i princip kažnjavanja, kao vid društvene reakcije na kriminogenu djelatnost. Naime, svrha suđenja ne smije ostati samo na represiji prema počiniocu krivičnog djela, nego mora težiti potpunom uspostavljanju stanja koje je narušeno krivičnim djelom.⁷⁸

NALAZI SUDA – OSLOBAĐAJUĆI DIO IZREKE PRESUDE

262. Vijeće nije našlo dokazanim počinjenje krivičnihopravnih radnji opisanih pod tačkama 4., 5.a), 6., 7. i 8. optužnice, te je u tim dijelovima optuženog oslobodilo od krivice za predmetne inkriminacije po osnovu člana 284. tačka c) ZKP BiH. Vijeće će u nastavku ukratko obrazložiti razloge zbog kojih je optuženog oslobodilo od optužbe u navedenim tačkama optužnice. Naime, za dvije tačke optužnice, Vijeće nije našlo dovoljno dokaza na osnovu kojih bi moglo optuženog oglasiti krivim, dok je za preostale tri tačke optužnice, Vijeće optuženog oslobodilo od optužbe iz razloga ne dostizanja tzv. praga nečovječnog postupanja koji je sadržan u zajedničkom članu 3. Ženevskih konvencija, a o čemu će biti riječi više prilikom pojedinačnih obrazloženja po tačkama.

Tačka 4. optužnice (tačka 1. oslobađajućeg dijela izreke presude)

⁷⁸ Saglasno stavu izraženom u presudi ovog Suda broj: K-76/08 od 11.09.2009. godine

263. U ovoj tački optužnice, optuženom se stavlja na teret da je *tačno neutvrđenog dana tokom ljeta ili jeseni 1992. godine, u logoru u Donjoj Mahali, u jednoj od učionica, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove civilu P. B., na način što mu je, nakon što je isti doveden u pomenutu prostoriju, njemu poznati vojni policajac naredio da se skine do pojasa i sjedne na stolicu, pa nakon što je oštećeni, u strahu za svoj život to sve uradio, optuženi Mato Baotić ga snažno tukao metalnim lancem koji je imao kod sebe, po čitavom tijelu, naročito po glavi i leđima, i to najmanje deset do petnaest puta, usljed čega je oštećenom popucala koža na leđima i glavi, te je obilno krvario iz rana nanesenih udarcima.*

264. Na okolnosti ove tačke optužnice, kao svjedoci saslušani su: oštećeni P. B., Senahid Džudžić, Petar Cvijanović, Vojin Milojević i svjedok "S-2".

265. Oštećeni P. B., na početku iznošenja svog iskaza, ispričao je na koji način je doveden u zatočenički objekat u osnovnoj školi Donja Mahala, kao i da se prije toga nalazio u tzv. "Mirzinoj kući", odnosno šupi, sa još nekoliko muškaraca, od kojih se sjeća Ratka Igića, Makse Gajića, Jove Stevanovića i Senahida Džudžića. Nakon toga, prebačeni su u osnovnu školu u Donjoj Mahali, gdje su čuvani od strane pripadnika vojne policije, među kojima je poznavao Peru Vincetića, optuženog Matu Baotića, Rakijicu, Rakijicinog Konja i ostale. Optuženog Baotića upoznao je prije rata, obzirom da je u dugo igrao u kulturno-umjetničkom društvu u Donjoj Mahali. Iz logora ga se sjeća kao mlađeg momka, od dvadeset i nešto godina, ali ne zna kako je bio obučen. Za vrijeme boravka u školi, navodi da je izvođen u druge prostorije škole, misli da se radilo o učionicama, gdje je tučen od strane pripadnika vojne policije. Na posebno pitanje tužioca da li ga je ikad optuženi n abilo koji način zlostavljao, svjedok odgovara da misli da jeste, ali da se ne može sjetiti. Svjedok također misli da ga je optuženi tukao lancem po golim leđima, ali se ne može sjetiti kada. Sjeća se da se premlaćivanje desilo u prostorijama škole, ali se ne sjeća početka i završetka događaja, kao i da je bilo više osoba koje nije znao po imenu. Zna da ga je udarao lancem kuda stigne, te da mu je neko od vojnih policajaca naredio da se skine do pojasa. Misli da je za vrijeme udaranja metalnim lancem stajao, od kojih udaraca i danas kao posljedicu ima ožiljke po glavi. Svjedok također misli da ga optuženi nakon toga nije dirao. Na poseban upit člana Vijeća da li su ti ožiljci na glavi, koje je svjedok pokazao u sudnici, posljedica udaraca lancem, svjedok odgovara da nisu, nego da

je to posljedica udaraca druge osobe, te da nema konkretnih posljedica od udaraca lancem, ali da ima posljedice na kompletno zdravlje.⁷⁹

266. Da je svjedok bio zatočen u školi, potvrdili su i svjedoci Spasoje Ristanić, Senahid Džudžić, Petar Cvijanović, Vojin Milojević i svjedok "S-2". Pored toga, svjedok Senahid Džudžić naveo je kako se sjeća da je izvjesni Stile slomio ruku P. B., dok je svjedok "S-2" istakao kako je vidio povredu na njegovoj glavi. Vijeće primjećuje da ni jedan od ovih svjedoka ne dovodi u vezu optuženog Baotića i svjedoka P. B., odnosno ni jedan od svjedoka nije naveo da je svjedoka na bilo koji način tukao optuženi lično.

267. Odbrana optuženog osporavala je kredibilitet svjedoka P. B., navodeći da nije istina da je u selu Bukova Greda bez ikakvog razloga lišen slobode, odnosno da je lišen slobode zbog toga što je srpske nacionalnosti, pa je u vezi s tim, odbrana uložila materijalne dokaze na osnovu kojih je tvrdila da je isti, u inkriminisanom periodu, bio pripadnik ilegalne vojne postrojbe na nivou voda, koja je posjedovala veću količinu pješadijskog naoružanja, a sve sa ciljem rušenja legalnih organa vlasti općine Orašje i Republike BiH, odnosno, da je isti učestvovao u pripremanju oružane pobune, čime je počinio krivično djelo Oružana pobuna iz člana 124. stav 1. KZ SFRJ.⁸⁰

268. Na osnovu navedenog iskaza svjedoka u svojstvu oštećenog, Vijeće nije moglo, van razumne sumnje, zaključiti da je upravo optuženi počinio navedenu radnju prema P. B.. Naime, iskaz oštećenog mora biti jasan, nedvosmislen i uvjerljiv, što to u konkretnom nije slučaj, a pogotovo imajući u vidu činjenicu da je svjedok, kako je i sam naveo, poznavao optuženog još od prije rata jer je u Donjoj Mahali dugo vremena igrao u kulturno-umjetničkom društvu, te je zasigurno morao zapamtiti optuženog kao jednu od osoba koje su ga zlostavljale u logoru, da je isti to počinio. Također, svjedok je naveo da nema posljedica od udaranja tim lancem od strane optuženog lično, ali da od svih udaranja koje je doživio u zatočeništvu od drugih lica danas ima posljedice po kompletno zdravlje.

269. Iz ovakvog iskaza samog oštećenog, jasno je da Vijeće nije moglo konkretizovati radnje optuženog, kao ni samu posledicu koju je oštećeni imao od udaraca koje je

⁷⁹ Transkript saslušanja svjedoka P. B. od 22.03.2016. godine

navodno optuženi preduzeo prema njemu, zbog čega je optuženog oslobodilo od optužbe po navedenoj tački optužnice.

270. Dakle, iako je Vijeće svjesno, a što proizilazi iz provedenih dokaza, da je oštećeni P. B. bio jedna od osoba koje su najviše zlostavljane u navedenom logoru u osnovnoj školi u Donjoj Mahali, a što se može zaključiti iz njegovog, ali i iskaza ostalih svjedoka na ove okolnosti, Vijeće nije moglo na osnovu ovakvog, neuvjerljivog i nejasnog iskaza samog oštećenog, koji je, po mišljenju ovog Vijeća, jedina osoba koja može najvjernije predočiti ono što je doživjela, donijeti zaključak da je upravo optuženi Mato Baotić osoba koja je poduzela navedene radnje prema istom, odnosno da su njegove radnje prouzrokovale zabranjenu posljedicu, koja je bitan element krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret.

Tačka 5.a) optužnice (tačka 2. oslobađajućeg dijela izreke presude)

271. Navedenom tačkom optužnice, optuženom se stavlja na teret da je *u periodu od 12.06.1992. godine do kraja avgusta 1992. godine, sam ili zajedno sa drugim, njemu poznatim, pripadnicima HVO, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove civilu Jovanu Cvijanoviću, na način da je tačno neutvrđenog dana sredinom juna 1992. godine, nakon što je oštećeni doveden u jednu od učionica u OŠ u Donjoj Mahali, zajedno sa V.P. i F.I., a nakon što je oštećenog Pero udario višežilnim kablom u predjelu desne nadlaktice, uslijed kojeg udarca je Jovan zadobio povredu ruke, snažno udarao oštećenog rukama i stisnutim pesnicama.*

272. Na ovu okolnost, kao oštećeni saslušan je Jovan Cvijanović, koji je u vezi ovog događaja izjavio da se desio 13.06.1992. godine, ali da nije siguran ko ga je izveo iz prostorije u kojoj je zatočen u jednu od učionica, međutim, zna da su u toj učionici bili optuženi Mato Baotić, Filipović Ivo zvani "Ćorak", uglavnom njih "tri, četiri", te da misli da ga je optuženi prvi ošamario. Tada je iza leđa čuo glas Pere Konja, koji je rekao "ko nam je to stigao", u kojem trenutku je osjetio jak bol uslijed udarca višežilnim kablom po desnoj ruci od strane Pere Konja, nakon čega mu je ruka, kako oštećeni navodi, "otišla unazad" te je nije mogao vratiti u prvobitni položaj. Sjeća se da ga je optuženi te prilike udario

⁸⁰ Rješenje broj Ki-11/93 od 12.05.1993. godine o sprovođenju istrage protiv P. B. – dokaz odbrane O-15

pesnicom dva ili tri puta, ali da nije gubio svijest. Oštećeni se također nije mogao sjetiti da li je krvario, te da je sve to trajalo nekih pola sata.

273. Prije svega, Vijeće primjećuje da u je činjeničnom opisu naznačeno da je oštećeni trpio “*snažne fizičke i psihičke bolove*” prilikom udaranja od strane optuženog, a što se, po mišljenju Vijeća, ne može zaključiti iz iskaza samog oštećenog, jer isti ovdje govori samo o bolovima koje je osjećao nakon pretrpljenog udarca višežilnim kablom od strane Pere Konja. U vezi s tim, Vijeće podsjeća na odredbu člana 3. Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine, koji propisuje određeni “prag” koji mora dostići određena vrsta zlostavljanja da bi se isto smatralo ratnim zločinom. U ovom slučaju, Vijeće nije moglo sa sigurnošću utvrditi da je postupanje optuženog prema oštećenom Jovanu Cvijanoviću dovelo do povrede pomenutog člana 3. Konvencije.

274. Imajući u vidu da odredba člana zajedničkog člana 3. stav 1. tačka a) Konvencija zabranjuje nanošenje povreda životu i tjelesnom integritetu zaštićenih lica, te imajući u vidu činjenicu da iz iskaza svjedoka Jovana Cvijanovića ne proističe da je isti imao bilo kakve posljedice od dobijenih udaraca pesnicom od strane optuženog, odnosno, da iz navedenog ne proističe da je optuženi, poduzimajući gore opisane radnje, nanio bilo kakve povrede zaštićenom licu, to Vijeće nije moglo utvrditi da bi optuženi, navedenim radnjama, počinio povredu međunarodnog humanitarnog prava u smislu navedene odredbe Ženevskih konvencija.

275. Naime, evidentno je da se zajedničkim članom 3. Konvencije ne sankcioniše svaka ili bio koja protupravna radnja protiv života i tjelesnog integriteta, već samo ona radnja kojom je ostvarena zabranjena posljedica, a to je u konkretnom slučaju povreda koja se nanosi životu i tjelesnom integritetu lica zaštićenog Konvencijama, koja Vijeću nije navedena od strane oštećenog.

276. Pored toga i generalna zabrana nehumanog postupanja iz zajedničkog člana 3. podrazumijeva dokazivanje navedenih posljedica. Tako je termin “*nehumani postupak*” definisan u elementima zločina za Međunarodni krivični sud, kao nanošenje “*teškog fizičkog ili psihičkog bola ili patnje*”, dok je MKSJ koristio širu definiciju, koja određuje da je “*nehumani postupak onaj koji izaziva ozbiljnu psihičku ili fizičku patnju ili povredu ili predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo*”.

277. Kako je već navedeno, Vijeće nije moglo iz iskaza oštećenog Jovana Cvijanovića, zaključiti da je poduzimanjem zabranjenih radnji od strane optuženog nastupila bilo kakva posljedica opasna po život ili tjelesni integritet istog, jer je sam oštećeni naveo da ga je optuženi udario pesnicom dva ili tri puta, ali da nije gubio svijest, niti se mogao sjetiti da li je krvario.

278. Slijedom navedenog, Vijeće je u skladu sa provedenim dokazima, oslobodilo optuženog od optužbe, u ovom slučaju, zbog izostanka jednog od bitnih elementa krivičnog djela ratnog zločina.

Tačka 6. optužnice (tačka 3. oslobađajućeg dijela izreke presude)

279. Ovom tačkom optužnice, optuženom se stavlja na teret da je *tačno neutvrđenog dana, u dva ili tri navrata, tokom mjeseca juna i jula 1992. godine, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove civilu "S2", na način što ga je izvodio iz prostorije gdje su bili zatvoreni civili u OŠ Donja Mahala, odvodio ga u učionicu koja je služila za ispitivanje i udaranje zatvorenika, te ga, prilikom ispitivanja o srpskim vojnim položajima i naoružanju, zajedno sa drugim, njemu poznatim, pripadnicima vojne policije HVO, udarao stisnutim pesnicama i nogama obuvenim u vojničke čizme, po čitavom tijelu, dok su ga drugi vojni policajci udarali raznim palicama.*

280. Vijeće je, na navedenu tačku optužnice, imalo na uvid samo iskaz oštećenog "S-2" kao jedinog svjedoka na ove okolnosti.

281. Oštećeni na početku svog iskaza navodi da je dana 02.05.1992. godine uhvaćen od strane HVO, zajedno sa Maksom Gajićem, Jovom Stevanovićem i Senahidom Džudžićem i odveden u neku šupu, za koju nije siguran da li je bila smještena u naselju Ugljara ili u naselju Donja Mahala. Od pripadnika vojne policije, navodi da je poznavao Peru Konja, Matu Baotića, Matu Rakijicu, Damu, Maksa, Šikana i druge. Dok je boravio u šupi, sjeća se da je izvođen i ispitivan u smjene, uglavnom o tome gdje su položaji VRS, ali on ništa nije znao, obzirom da nije bio vojni obveznik. Nisu ga zlostavljali dok nije prešao u osnovnu školu u Donjoj Mahali, gdje je bio zatvoren u, kako navodi, "strogoj sobi". U školi je bila posebna prostorija u koju su ih izvodili i tukli svaki dan. U toj prostoriji sjeća se da je bio samo stol na kojem su bili poredani predmeti "za udaranje", kao što su bejzboj palice, veće i manje. Navodi da ga je tukao optuženi, nogama i rukama šamarao u više

navrata. Također se sjeća da, kada bi ga optuženi tukao, tu je još bilo vojnih policajaca koji su bili pod dejstvom alkohola i droge koji su se izživljavali nad njim. Danas od tih udaraca ima posljedice u vidu polomljenih bubrega, te osjeća bolove u predjelu kičme. Tada nije krvario, ali zna da ga je optuženi najviše udarao čizmama, šutao ga je, prilikom čega je padao. U toku unakrsnog ispitivanja od strane odbrane optuženog, na pitanje koliko ga je puta tukao optuženi, svjedok navodi da ne zna tačan broj, jer on nije bio jedini koji je izvođen. Svjedok navodi da je od P. B. čuo da je to Mato Baotić, a da je od civila iz Bukove Grede saznao da je isti zapovjednik, dok na pitanje predsjednice sudećeg Vijeća zašto kaže da je to Mato Baošić, svjedok odgovara da je ipak Baotić.⁸¹

282. Prije svega, na osnovu datog iskaza svjedoka, Vijeće ističe da isti ni jedne prilike nije naveo da ga je optuženi Baotić lično izveo iz prostorije u kojoj je bio zatočen, kao ni da ga je dovodio u učionicu u kojoj ga je navodno tukao, a kako je navedeno u činjeničnom opisu optužnice. Nadalje, u činjeničnom opisu ove tačke optužnice, navodi se da je oštećeni, iz prostorije u kojoj su bili zatvoreni civili u osnovnoj školi, izvođen u učionicu koja je služila za ispitivanje i udaranje zatvorenika, gdje je ispitivan o srpskim vojnim položajima i naoružanju. Međutim, činjenični navod iz ove tačke optužnice nije potvrđen iz razloga što je sam oštećeni govorio da je ispitivan o srpskim položajima u jednoj šupi prije nego je doveden u logor koji se nalazi u školi u Donjoj Mahali, a u kojem se navedeno maltretiranje i dešavalo.

283. Također, kada svjedok govori o načinu na koji ga optuženi tuče, navodi da ga je optuženi “*udarao nogama i rukama šamarao*”, što se razlikuje od onog što je navedeno u činjeničnom opisu optužnice, gdje je određeno da ga je optuženi “*udarao stisnutim pesnicama i nogama obuvenim u vojničke čizme*”. Kada je riječ o udarcima nogama u vojničkim čizmama, Vijeće primjećuje da je navedeno izvučeno iz jednog dijela iskaza oštećenog, u kojem on svjedoči o udaranjima u više navrata od strane grupe vojnih policajaca koji su imali običaj da to rade.

284. Imajući u vidu iskaz svjedoka u pogledu radnji koje optuženi preduzima prema njemu, a koje su se odnosile na to da ga isti, kako svjedok ističe, udara nogama i šamara rukama, Vijeće nije moglo zaključiti da su ovim radnjama, opisanim na navedeni način,

⁸¹ Transkript saslušanja svjedoka “S-2” od 29.03.2016. godine

kod oštećenog prouzrokovani snažni fizički i psihički bolovi, obzirom da sam oštećeni, na pitanje koje posljedice danas ima po zdravlje, navodi da osjeća bolove u predjelu kičme, zbog čega nije ni moglo zaključiti da je ovakvim postupanjem optuženog dosegnut već pomenuti prag nečovječnog postupanja usmjerenog prema zaštićenoj osobi u smislu već pomenute odredbe člana 3. Ženevske konvencije, o kojem Vijeće neće ponovo posebno pisati, obzirom da je isti obrazložen u prethodnoj tački.

285. Na osnovu navedenog, Vijeće zaključuje da se iz iskaza ovog oštećenog nije mogao utvrditi doprinos optuženog u nečovječnom postupanju prema istom, odnosno, Vijeće nije moglo zaključiti koje su to konkretne radnje koje je poduzeo optuženi Mato Baotić, a zbog kojih je nastala zabranjena posljedica, zbog čega je optuženog oslobodilo od optužbe i po ovoj tački optužnice.

Tačka 7. optužnice (tačka 4. oslobađajućeg dijela izreke presude)

286. Navedenom tačkom optužnice, optuženom Mati Baotiću stavlja se na teret da je *tačno neutvrđenih dana, od polovine maja 1992. godine do početka avgusta 1992. godine, u desetak navrata, sam ili zajedno sa drugim, njemu poznatim pripadnicima vojne policije HVO-a, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove ratnom zarobljeniku Jovi Stevanoviću, na način što ga je izvodio iz prostorije gdje su bili zatvoreni i dovodio u jednu učionicu koja je služila za ispitivanje i udaranje zatvorenika, sve u OŠ Donja Mahala, gdje ga je, u nekoliko navrata sam, a ponekad i sa drugim pripadnicima vojne policije HVO-a, tukao pesnicama po čitavom tijelu, pa kada bi oštećeni pao na pod, onda ga udarao nogama obuvenim u vojničke čizme.*

287. Svjedok Jovan Stevanović uhapšen je od strane desetak vojnika HVO kao pripadnik TO Druge posavske jedinice 02.05.1992. godine. Prvo je, sa još nekoliko osoba, odveden u šupu u Donjoj Mahali, nakon čega je prebačen u zatočeništvo u osnovnu školu u Donjoj Mahali. Od pripadnika vojne policije po dolasku u školu, poznavao je Bogu, Matu Rakijicu, Mirka Šikana, Soreta, Peru Konja, koji je bio "šef", a koji je imao zamjenika zakojeg misli da je jedno vrijeme bio Mata Čikin. U to vrijeme nije poznavao Čikina, a za njegov nadimak je saznao prilikom međusobnog obraćanja vojnih policajaca. U tom periodu ga se sjeća kao veoma mladog, imao je oko 25 godina, kratko ošišane crne ili smeđe kose, visok oko 180 cm, bio je obučen u šarenu uniform, na kojoj je imao bijeli opasač. Sjeća se da je tu bila posebna prostorija u koju su izvođeni, a u kojoj nije bilo namještaja, osim nekih

klupa ili stolica. U tu prostoriju su izvođeni, najviše od strane Pere Konja, Mirka, Šikana i Mate Rakijice. Zna da ga je i Mata Čikin izvodio, ali ne zna kada i koliko puta. Jedne prilike ga je izveo u tu istu prostoriju, s njim je bio još neki plav, visok, taj ga je držao od pozadi, dok ga je Mata udarao pesnicama u grudni koš. Navodi da prilikom zlostavljanja od strane Mate Čikinog nije imao nekih povreda, osim bolova usljed udaraca, ali mu ništa nije bilo slomljeno. Jednom kad su ih izveli, u jesen 1992. godine, Mata ga je udarao nogama.

288. U vezi posljedica koje je svjedok zadobio od udaraca nanesenih od strane optuženog, isti na pitanje optuženog da li mu je išta slomljeno te prilike kad ga je udario boksom u prsa, svjedok odgovara da ga je boljelo, ali da mu ništa nije slomljeno. Također, na pitanje predsjednice sudećeg Vijeća, svjedok ponavlja da danas osjeća vrlo malo posljedica, te da ga bole leđa, ali da se ne može sjetiti drugi put kada ga je optuženi tukao, odnosno da se sjeća samo jedne prilike, za koju je naveo da je bio sam, te da ga je jedan držao.

289. Kao i u prethodnoj tački, Vijeće ponovo naglašava da činjenični opis optužnice odudara od iskaza oštećenog u vezi ovih događaja.

290. Naime, svjedok Jovo Stevanović navodi da se sjeća kako ga je Mata Čikin izvodio, ali ne može se sjetiti kad, *nekad dvaput, nekad triput*. Sjeća se jedne prilike da ga je izveo u jednu prostoriju, gdje je zatekao još jednog vojnog policajca, visokog, plavog, koji ga je držao od pozadi, za koje vrijeme ga je optuženi udarao pesnicama u grudni koš. Upitan od strane tužioca da li je imao ikakve posljedice od tih udaraca, oštećeni odgovara da nije imao nikakvih povreda, osim što je imao bolove usljed udaraca. Vijeće naglašava da je i optuženi prilikom ispitivanja pitao oštećenog da li je zadobio posljedice od udarca boksom u prsa, na šta je oštećeni jasno odgovorio da ga je boljelo, ali da ništa nije slomio.

291. U vezi navoda Tužilaštva BiH da je oštećeni, prilikom udaranja *po čitavom tijelu*, padao na pod, nakon čega ga je optuženi udarao nogama obuvenim u čizme, oštećeni u svom iskazu navodi da se dešavalo da padne usljed udaraca koje je dobijao od Pere Konja, kao i da su ih vojni policajci udarali "*kako ko naiđe, šutne te*", na osnovu čega Vijeće zaključuje da se ove radnje optuženom nikako ne mogu staviti na teret, u smislu da su jasno određene kao isključive radnje preduzete od strane optuženog, a usljed kojih je oštećeni pretrpio posljedice po zdravlje.

292. Kao što je već istaknuto u tačkama 2. i 3. oslobađajućeg dijela izreke presude, Vijeće zaključuje da se ni iz iskaza ovog oštećenog nije mogao utvrditi doprinos optuženog u nečovječnom postupanju prema istom, odnosno, Vijeće nije moglo utvrditi da je navedenim radnjama optuženog dosegnut prag nečovječnog postupanja usmjerenog prema zaštićenoj osobi u smislu već pomenute odredbe člana 3. Ženevske konvencije, zbog čega je optuženog oslobodilo od optužbe i po ovoj tački.

Tačka 8. optužnice (tačka 5. oslobađajućeg dijela izreke presude)

293. Posljednjom tačkom optužnice, optuženi se tereti da je *u noći 07/08.10.1992. godine, zajedno sa drugim, njemu poznatim, vojnim policajcima HVO, nanosio snažne fizičke i psihičke bolove civilima koji su tokom noći dovedeni iz Slavenskog Broda pred OŠ u Donjoj Mahali, gdje su ih postrojili i prilikom uvođenja u fiskulturnu salu udarali rukama, nogama, palicama i kundacima pušaka, te zatvorenike također postrojili naredno jutro, 08.10.1992. godine, kada su odvojili mlađe i sposobnije muškarce, njih oko 60 koje su ostavili u Donjoj Mahali, iste nakon vraćanja u fiskulturnu salu škole tukli rukama, nogama, palicama i kundacima pušaka, između ostalih i Sretka Dragojlovića, Vladu Dervenića i druge.*

294. Na okolnosti navedene tačke optužnice, saslušani su svjedoci Sretko Dragojlović i Vlado Dervenić.

295. Svjedok Vlado Dervenić opisao je kako je prebačen iz zatočeništva u Bosanskom Brodu u zatočeništvo u osnovnu školu u Donjoj Mahali, navodeći da su te prilike nakon izlaska iz kamiona u kojem su dovezeni, morali proći kroz koridor vojni policajaca, koji su ih tukli kako su stigli. U vezi s tim, svjedok je izjavio kako se sjeća da je te prilike udaran od strane vojnih policajaca Pere Konja, izvjesnog Rakitića (kojom prilikom je pokazao na optuženog, navodeći da su ga zvali Rakitić), njegovog brata, te izvjesnog Damira.⁸² S druge strane, svjedok Sretko Dragojlović sjeća se da su ih prilikom ulaska u školu, dok su prolazili kroz špalir, udarali pripadnici vojne policije, koji su bili u uniformama s bijelim opasačima i naoružani pištoljima, ali da nikog od njih nije poznao.⁸³

⁸² Transkript saslušanja svjedoka Vlade Dervenića, od 05.04.2016. godine

296. Kako Vijeće nije imalo ni jednog svjedoka koji bi potvrdio činjenične navode ove tačke optužnice, odnosno kako ni jedan od oštećenih nije identifikovao optuženog Matu Baotića kao osobu koja ih je prilikom dolaska u školu u Donju Mahalu navedene noći tukla, Vijeću nije preostalo ništa drugo nego da optuženog oslobodi od optužbe.

297. Dakle, na osnovu provedenih dokaza, u ovom slučaju samo dva iskaza svjedoka oštećenih, Vijeće nije moglo, van razumne sumnje, utvrditi da je optuženi Mato Baotić počinio navedene radnje, zbog čega je istog, usljed nedostatka dokaza, a u skladu s načelom *in dubio pro reo*, oslobodilo od optužbe i po ovoj tački optužnice.

ZAPISNIČAR

Pravni savjetnik - asistent

Amela Spahić

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Mira Smajlović

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude dozvoljena je žalba Apelacionom odjeljenju ovog Suda u roku od 15 (petnaest) dana od prijema pismenog otpravka iste.

*Žalba se u dovoljnom broju primjeraka predaje ovom Sudu.

ANEKS (POPIS MATERIJALNIH DOKAZA)

a) Dokazi Tužilaštva BiH

T-1	Zapisnik o saslušanju svjedoka S-4 broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 19.10.2015. godine, zajedno s foto albumom broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 28.09.2015 godine, foto album iz istrage i foto albumom na osnovu kojeg je svjedok
------------	--

⁸³ Transkript saslušanja svjedoka Sretka Dragojlovića, od 05.04.2016. godine

	prepoznala lice na nastavku glavnog pretresa 23.02.2016. godine, datiran na 28.08.2015. godine
T-2	Izveštaj o intervenciji od 10.05.1992. godine - potpisan od zapovjednika odjeljenja Baotic Mate, kopija ovjerena pečatom Hrvatskog memorijalnog centra
T-3	Zapisnik o prepoznavanju lica od 05.02.2015. godine sa fotoalbumom, od 23.01.2015. i 28.09.2015. godine godine – potpis Tünde-Benković Marija
T-4	Zapisnik o prepoznavanju lica od 05.12.2015. godine sa fotoalbumom od 23.01.2015. i 28.09.2015. godine – potpis Benković Marko
T-5	Zapisnik o prepoznavanju broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 08.10.2015. godine i fotoalbum B. P.
T-6	Zapisnik o prepoznavanju broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 08.10.2015. godine i fotoalbum Cvijanović Jovan
T-7	Zapisnik o prepoznavanju osoba broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 13.10.2015. godine, uz dva fotoalbuma broj T20 0 KTRZ 0002867 12 jedan od 28.09.2015. s potpisom od 13.10.2015. godine i jedan od 28.09.2015. godine s potpisom svjedoka od 29.03.2016. godine –Stevanović Jovo
T-8	Zapisnik o ispitivanju svjedoka Maksimović Ilije broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 28.10.2015. godine
T-9	Fotoalbum broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 28.09.2015. godine svjedok S-5 17.05.2016. godine potpisala, Fotoalbuma broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 28.09.2015. godine, koji je svjedok S-5 potpisala 27.10.2015. godine, zajedno sa Zapisnikom o prepoznavanju lica iz CJB Doboj broj 11-04/4-230-618/15 od 27.10.2015. godine
T-10	Nalaz i mišljenje vještaka prim. dr Kovačević Vjekoslava od 23.05.2016., uz Naredbu TBIH za vještačenje svjedoka Milojević Vojina od 10.05.2016. godine i zdravstveni karton lica Milojević Vojin
T-11	Zapisnik o saslušanju svjedoka Milojević Vojina broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 30.10.2015. godine
T-12	Zapisnik o saslušanju svjedoka Matuzović Ive broj KT-RZ-49/06 od 18.03.2011. godine, uz Izvod iz MKU za lice Matuzović Ivo broj 03-13-202-3-94/2015 od 03.09.2015. godine

T-13	<p>Naredba za vještačenje svjedoka – oštećene, Tužilaštvo BiH, Posebno odjeljenje za ratne zločine, broj: T 20 0 KTRZ 0002867 12, od 19.02.2016. godine</p> <p>Naredba za vještačenje svjedoka – oštećene „S-5“, Tužilaštvo BiH, Posebno odjeljenje za ratne zločine, broj: T 20 0 KTRZ 0002867 12, od 10.05.2016. godine</p> <p>Naredba za vještačenje svjedoka – oštećene „S-1“, Tužilaštvo BiH, Posebno odjeljenje za ratne zločine, broj: T 20 0 KTRZ 0002867 12, od 02.03.2016. godine</p> <p>Sudsko – psihijatrijsko vještačenje svjedoka – oštećene „S-1“, po vještaku prof. dr Bravo-Mehmedbašić Alma, neuropsihijatar, od 18.03.2016. godine</p> <p>Sudsko – psihijatrijsko vještačenje svjedoka – oštećene „S-4“, po vještaku prof. dr Bravo-Mehmedbašić Alma, neuropsihijatar, od 29.02.2016. godine</p> <p>Sudsko – psihijatrijsko vještačenje svjedoka – oštećene „S-5“, po vještaku prof. dr Bravo-Mehmedbašić Alma, neuropsihijatar, od 24.05.2016. godine</p>
T-14	<p>Otpusnica bolnice u Komlu, broj protokola 856/92 (prijevod od 30.08.1994. godine), sa originalom na mađarskom jeziku; Ljekarski karton, akušersko odjeljenje broj 2829 od 05.06.1992. godine (prijevod), sa kopijom ljekarskom kartona na mađarskom jeziku; dokument operacija – odvijanje porođaja (pobačaja) od 05.06.2016. godine (prijevod), sa kopijom dokumenta na mađarskom jeziku; dokument Tužilaštva BiH, broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 08.03.2016. godine, o predaji medicinske dokumentacije</p>
T-15	<p>Odluka Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine o proglašenju neposredne ratne opasnosti od 09.04.1992. godine (Sl. list RBiH, godina I, broj 1 od 09. aprila 1992. godine)</p>
T-16	<p>Uredba Predsjedništva BiH o ukidanju tadašnjeg Republičkog štaba Teritorijalne odbrane i uspostavi štaba Teritorijalne odbrane Republike BiH od 09.04.1992. godine (Sl. list RBiH, godina I, broj 1. od 09. aprila 1992. godine)</p>
T-17	<p>Odluka ministarstva narodne odbrane Srpske Republike BiH o formiranju Teritorijalne odbrane Srpske republike BiH br. 1/92 od 16.04.1992. godine</p>
T-18	<p>Odluka Predsjedništva Srpske republike Bosne i Hercegovine o proglašenju neposredne ratne opasnosti od 15.04.1992. godine potvrđena Odlukom Skupštine srpskog naroda u BiH od 12.05.1992. godine (Sl. Glasnik godina I, broj 6, 12-17. maj 1992. godine);</p>

T-19	Odluka o formiranju Vojske Srpske Republike BiH broj 03-234/92 od 12.05.1992. godine i Odluka Skupštine srpskog naroda u BiH o formiranju Vojske Srpske Republike BiH od 12.05.1992. godine (Sl. glasnik, godina I, broj 6, 12-17 maj 1992. godine)
T-20	Odluka Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine o proglašenju ratnog stanja od 20.06.1992. godine (Sl. list R BiH broj 7, 20 juni 1992. godine);
T-21	Odluka Predsjedništva Srpske Republike BiH o formiranju, organizaciji, formaciji i rukovođenju i komandovanju Vojskom Srpske Republike BiH od 15.06.1992. godine
T-22	Odluka o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosna (dokument MKSJ, br: 03270528, 03270529) te, <u>dana 27.09.2016. godine uložen dokaz</u> Odluka o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, haški broj 00608300-00608301
T-23	Odluka o izmjenama i dopunama odluke o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosna (dokument MKSJ ERN br: 00570602)
T-24	Odluka Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine o ukidanju ratnog stanja od 28.12.1995. godine, stupila na snagu 22.12.1995. godine („Službeni list R BiH“ 50/95)
T-25	Dopis broj T20 0 KTARZ 0002867 12 od 20.08.2015. godine, upućen MUP PK, PU Orašje
T-26	Dopis MUP PK sa prilogom - skenirani karton lične karte, Odsjek za administraciju i potporu Orašje, broj 02-3/5-13-1185/15 od 24.08.2015. godine
T-27	Personalni karton časnika na ime Baotić Mato Matični karton na ime Baotić Mato Jedinični karton na ime Baotić Mato
T-28	Uvjerenje o državljanstvu općine Orašje na ime Baotić Mato, broj 03-13-204-3-14/15 od 28.01.2015. godine
T-29	Potvrda opštinske organizacije Crvenog krsta, opštine Šamac, broj 68/98 od 15.02.1999. godine
T-30	Osnovni podaci o pripadniku HVO-a 106. brigade Bosanske Posavine na ime Baotić Mato
T-31	Spisak pripadnika voda vojne policije gdje se pod rednim brojem 11. nalazi ime Baotić Mato zv. Čikin kao Zapovjednik II odjeljenja

T-32	(ne nalazi se na spisku dokaza iz optužnice) ali je isti Tužilaštvo uložilo - zamolnica za pružanje međunarodne pravne pomoći Državnom odvjetništvu RH- Odsjek za ratne zločine, uz prilog dopisa Ministarstvu pravde BiH broj: T20 0 KTRZ 000 1245 08 od 07.07.2014. godine
T-33	Naredba za dan 27.05.1992. godine br. 9/00 HVO-a, 106. brigade Bosanske Posavine, Vojne policije
T-34	Izvešće o intervencijama za dan 30.-31.05.1992. godine, HVO-a, 106. brigade Bos. Posavine, Vojne policije
T-35	Spisak zatvorenika broj 124/92 106. brigade Bos.Posavine, Voda vojne policije
T-36	Spisak vojnih policajaca HVO-a, 106. brigade Bos. Posavine, Vojne policije Orašje, od dana 21.07.1992. godine
T-37	Dnevno izvješće za 27.-28.10.1992. godine, broj 01-4-183/92 od 28.10.1992. godine HZHB-a, HVO-a, Glavnog stožera vojne policije, Orašje
T-38	Izvešće o intervencijama za dan 10.-11.06.1992. godine, od 21.05.2008. godine, HVO-a 106. brigade Bos. Posavine, Vojne policije
T-39	Spisak pripadnika vojne policije-Glavni stožer od dana 10.11.1992. godine-Glavni stožer vojne policije Orašje od dana 10.11.1992. godine
T-40	Spisak lica koja se nalaze u zatvoru vojne policije Orašje od dana 11.11.1992. godine, Glavni stožer vojne policije Orašje
T-41	Dnevno izvješće dan 18.-19.11. 1992. godine , broj: 01-4-205/92 od 19.11.1992. godine.RBiH, HZHB, HVO, Glavni stožer vojne policije, Orašje
T-42	Dnevni izvještaj od 20.11.1992. godine HVO-a, 106. brigade Bosanske Posavine, Orašje
T-43	Spisak lica koja se nalaze u izolaciji za dan 11.12.1992. godine, RBiH, HZHB, Glavni stožer vojne policije, Orašje
T-44	Spisak lica koja se nalaze u zatvoru vojne policije Orašje za dan 15.01.1993. godine, RBiH, HZHB, HVO, Glavni stožer vojne policije, Orašje
T-45	Spisak lica koja se nalaze u izolaciji za dan 15.01.1993. godine RBiH, HZHB, HVO, Glavni stožer vojne policije, Orašje
T-46	Spisak lica koja se nalaze u zatvoru vojne policije Orašje za dan 02.02.1993. godine, RBiH, HZHB, HVO, Vojna policija 5. bojne Orašje
T-47	Izvešće pritvor-zatvor, za dan od 10.02. do 11.02.1993. godine, RBiH, HZHB, HVO, Vojna policija 5. bojne Orašje

T-48	Izvešće pritvor-zatvor za dane od 09. do 12.04.1993. godine, RBiH, HZHB, HVO, Vojna policija 5. bojne Orašje, od dana 11.04.1993. godine
T-49	Spisak vojnih policajaca koji sprovode zarobljenike na relaciji: Orašje-Županja-Zagreb-Karlovac-Split-Ljubuški od 15.07.1993. godine RBiH, HZHB, HVO, 5. bojna vojne policije Orašje
T-50	Cjelokupan spis Vojnog tužilaštva Orašje na ime Vincetić Pero, broj: 784/94 od 06.07.1994. godine
T-51	Izvod iz kaznene evidencije za Baotić Matu, broj: 02-2/4-1-04-7-3/15 od dana 23.01.2015. godine
T-52	Dnevno izvješće broj 01-4-189/92 od 03.11.1992. godine za 02.-03.11.1992. godine

b) Dokazi odbrane

O-1	Fotografija, original, uložena na ročištu dana 12.07.2016. godine
O-2	Fotografija, original, uložena na ročištu dana 12.07.2016. godine
O-3	Zahvalnica na ime Zoran Simić od 28.04.2013. godine (kopija, nema ovjere)
O-4	Dopis TBIH
O-5	Optužnica Tužiteljstva BiH broj T20 KTRZ 0001109 11 od 17.02.2012. godine protiv Vidović Marca (Vincetić Pere)
O-6	Kompletan spis Vojnog tužilaštva Orašje broj 784/94 (kaznena prijava od 28.06.1994. godine, dopis Vojnog tužiteljstva Orašje broj: Kt-784/94 od 04.08.1994. godine, dopis Vojnog tužiteljstva Orašje broj: Kt-784/94 od 22.09.1994.godine, službena zabilješka Vojnog tužiteljstva Orašje broj: Kt-784/94 od 12.10.1994.godine, izvod iz spisa uz zabilješku od 12.10.1994.godine, te medicinska dokumentacija uz prijevod sa mađarskog jezika.
O-7	HVO, Uprava Vojne policije Orašje - Analiza zapovjednog kadra od 17.08.1993. godine
O-8	Prva Orašanska brigada - Zapovijed o zatvaranju utvrđivanju teritorija od 11.05.1992. godine
O-9	Prijedlog za postavljanje časnika u upravi VP-e broj 02-4/3-01-1470/93 od 26.06.1993. godine, haški broj 01518303
O-10	HVO, Odjel obrane - Rješenje broj 02-1-730/93 od 28.06.1993. godine, haški broj 01518300

O-11	Zapovijed o formiranju satnije vojne policije broj 317/92 od 07.06.1992. godine
O-12	Vojna policija - Pregled događanja na području HR HB 1992./1993. "Kriminal", haški broj 01543881 – 01543904
O-13	Žarko Krstanović - "Genocidom protiv Srba (1992 - 1994)", izdavač Komitet za prikupljanje podataka o izvršenim zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava
O-14	Okružni vojni sud Bosanski Brod (Orašje) - Rješenje broj KV-4/93 od 26.05.1993.godine o produženju pritvora B. P.
O-15	Okružni vojni sud u Bosanskom Brodu (Orašje) - Rješenje broj Ki-11/93 od 12.05.1993. godine o sprovođenju istrage protiv B. P.
O-16	Okružni vojni sud Bosanski Brod (Orašje) - Optužnica broj Kt. 85/93 od 07.06.1993. godine protiv Gavrić Anđelka i dr.
O-17	Vojni sud Orašje - Presuda broj K-13/93 od 27.04.1994. godine protiv optuženih Gavrić Anđelka i dr.
O-18	Općinski sud u Orašju - Rješenje broj K-104/97 od 13.12.1997.godine o primjeni amnestije protiv osuđenih Gavrić Anđelka i dr.

O-19	<p>Dopis Hrvatskog memorijalnog-dokumentacijskog centra domovinskog rata, Zagreb, Republika Hrvatska, od 30.05.2016. godine, u prilogu dokumenti:</p> <p>Dnevno izvješće: 02.-03.10.1992. godine, broj: 01-4-158/92 od 03.10.1992. godine; Dnevno izvješće: 03.-04.10.1992. godine, broj: 01-4-159/92 od 04.10.1992. godine; Dnevno izvješće: 04.-05.10.1992. godine, broj: 01-4-160/92 od 05.10.1992. godine; Dnevno izvješće: 07.-08.10.1992. godine, broj: 01-4-163/92 od 08.10.1992. godine, Dnevno izvješće: 12.- 13.10.1992. godine, broj: 01-4-168/92 od 13.10.1992. godine, Dnevno izvješće: 19.-20.10.1992. godine, broj: 01-4-175/92 od 20.10.1992. godine; Izvješće na dan 07.09.1992. godine, broj: 01-4-132/92 od 07.09.1992. godine, Izvješće na dan 11.09.1992. godine, broj: 01-4-136/92 od 11.09.1992. godine; Izvješće na dan 13.09.1992. godine, broj: 01-4-138/92 od 13.09.1992.godine,; Dnevno izvješće: 16.-17.09.1992.godine, broj : 01-4-142/92 od 17.09.1992.godine Dnevno izvješće: 17.-18.09.1992.godine, broj: 01-4-143/92 od 18.09.1992.godine Dnevno izvješće: 19.-20.09.1992.godine, broj: 01-4-145/92. od 20.09.1992.godine Izvješće za dan: 24.-25.1992. godine, broj: 077/92 od 25.09.1992. godine Dnevno izvješće: 26.-27.1992. godine, broj: 01-4-152/92 od 27.09.1992. godine Izvješće o intervencijama za dan: 14.-15.08.1992. godine, broj: 109/92 od 15.08.1992. godine Dnevno izvješće za dan: 16.-17.08.1992. godine, broj: 01-4-111/92 Izvješće o intervencijama za dan: 07.-08.06.1992.godine, Izvješće o intervencijama za dan: 15.-16.06.1992. godine, broj: 48/92 od 16.06.1992. godine, Izvještaj o intervencijama na dan: 15.05.1992. godine; Naredba za dan: 20.05.1992. godine, broj 1/00, Izvještaj o intervencijama za dan: 20.05.1992. godine, Naredba za dan: 23.05.1992.godine, broj: 5/00; Naredba za dan: 24.05.1992. godine, broj: 6/00; Naredba za dan: 25.05.1992. godine, broj: 7/00; Naredba za dan: 26.05.1992. godine, broj: 8/00; Naredba za dan: 27.05.1992. godine, broj: 9/00; Izvješće o intervencijama za dan: 30.-31.05.1992. godine</p>
O-20	<p>Zapisnik Tužiteljstva BiH broj T20 0 KTRZ 0002867 12 od 22.10.2015.godine o saslušanju svjedoka Čikojević Nikole</p>
O-21	<p>Srpski zločini nad Hrvatima i Muslimanima u Bosanskoj Posavini i Sjeverozapadnoj Bosni 1991. - 1995., izdavač - SAVEZ ZAJEDNICA UDRUGA HRVATA IZBJEGLICA I POVRATNIKA i dr, Zagreb 2000.godine, haški broj 03277753, 03277813, 03277819</p>

O-22	Rješenje FBiH, Općina Orašje, Općinski načelnik broj 04-22-536/16 od 29.04.2016. godine uz rješenje Opštinskog sekretarijata za upravno-pravne poslove, odjeljenje za privredu i financije broj 03/II-354-25/89 od 25.12.1989. godine
O-23	Dopis Suda BiH broj S1 1 K 020032 15 Kri od 26.05.2016. godine uz izvod iz kaznene evidencije Policijske uprave Orašje, Odjel kriminalističke policije broj 02-2/4-1-04-7-36/16 od 24.05.2016. godine za Benković Marka
O-24	Potvrda Hrvatske katoličke misije Beč od 05.11.2015. godine
O-25	Krsni list, Izvod iz knjige krštenih 12.04.1992 godine, original na njemačkom jeziku, prijevod sudskog tumača
O-26	Uspomena Prve svete pričesti
O-27	Izvadak iz matične knjige vjenčanih, Matična knjiga vjenčanih za mjesto Donja Mahala, Općina Orašje broj 03-13-201-2-50/2016 od 06.05.2016. godine
O-28	Izvadak iz matične knjige rođenih, Matična knjiga rođenih za mjesto Donja Mahala, Općina Orašje na ime Nedić Ivana broj 03-13-200-1-219/2016 od 06.05.2016. godine
O-29	Izvadak iz matične knjige rođenih, Matična knjiga rođenih za mjesto Donja Mahala, Općina Orašje na ime Baotić Ružica broj 03-13-200-1-220/2016 od 06.05.2016. godine
O-30	Izvadak iz matične knjige rođenih, Matična knjiga rođenih za mjesto Donja Mahala, Općina Orašje na ime Baotić Ana broj 03-13-200-1-222/2016 od 06.05.2016. godine
O-31	Izvadak iz matične knjige rođenih, Matična knjiga rođenih za mjesto Donja Mahala, Općina Orašje na ime Baotić Danijel broj 03-13-200-1-221/2016 od 06.05.2016. godine

c) Dokazi Suda

S-1	Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva oštećene – svjedokinje Tünde-Benković Marije, od 06.06.2016. godine; Punomoć advokata Šehić Nedžle, data od strane oštećene Tünde-Benković Marije, od 19.05.2016. godine
S-2	Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva oštećene – zaštićene svjedokinje S-4, od 06.06.2016. godine; Punomoć advokata Šehić Nedžle, data od strane oštećene S-4, od 22.02.2016. godine

S-3	Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva oštećene – zaštićene svjedokinje S-5 od 06.06.2016. godine; Punomoć advokata Šehić Nedžle, data od strane oštećene S-5, od 17.05.2016. godine
------------	---